

8-9

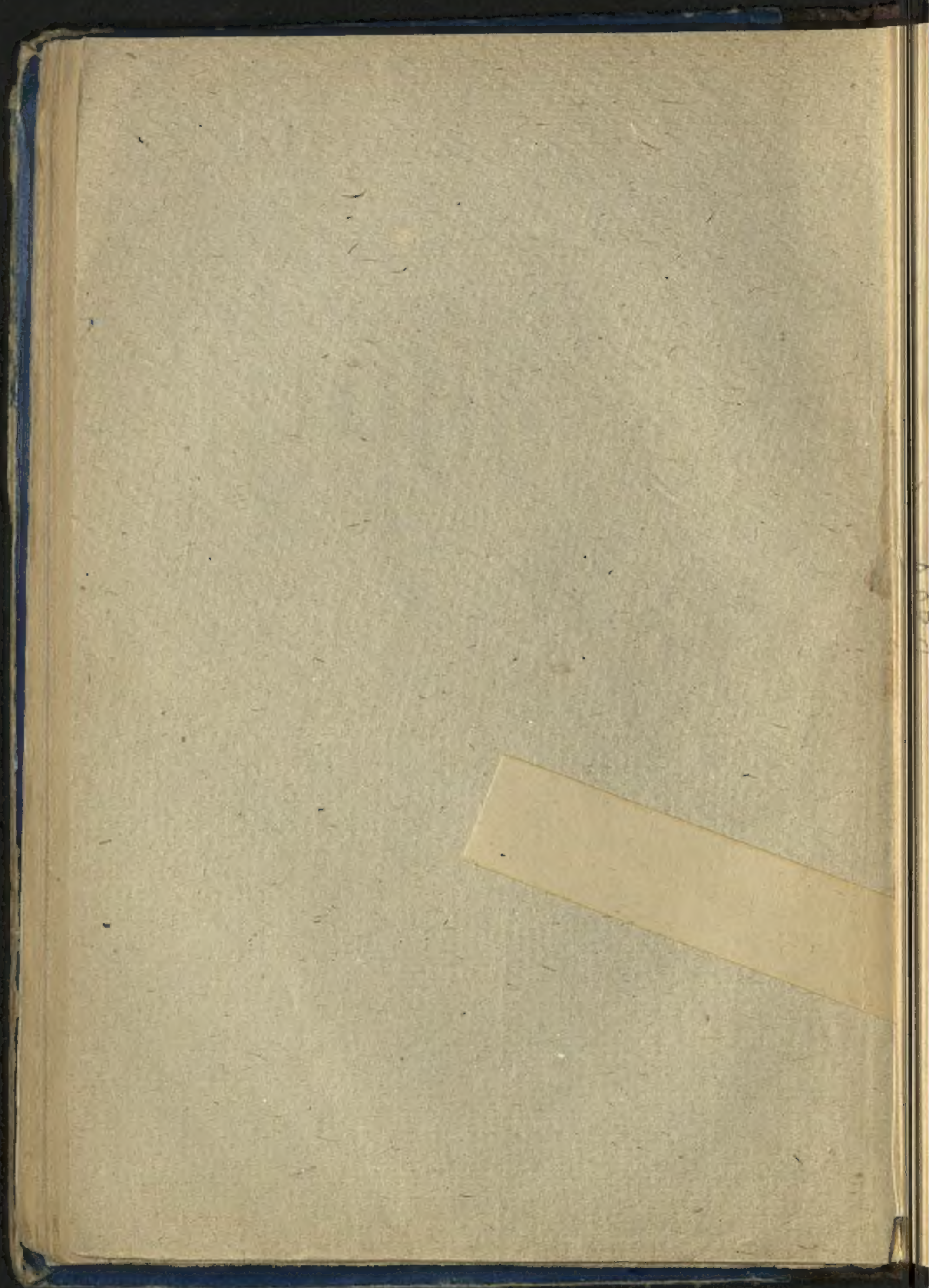
БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

МЕНСК
1931

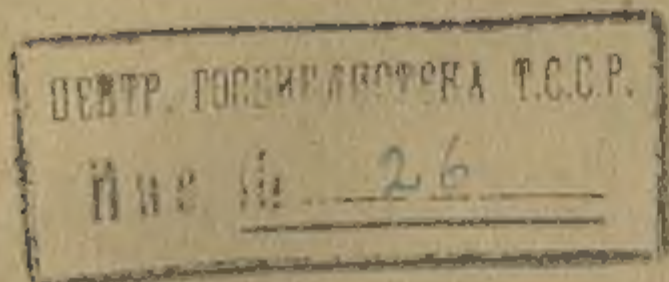
У НУМАРЫ: Ю. Ленскі.—Новая Стадыя
рэвалюцыйнага ўздыму ў Польшчы.
А. Сталевіч.—Напярэдадні баёў за
ўладу. М. Галадзед.—задачы навуко-
вай работы і роля Беларускай Акадэ-
міі Навук. Галодка.—За сапраўдную
перабудову партработы на вёсцы, за
палепшаньне якасці партыйнага кіраў-
ніцтва. А. Градэцкі.—Баявая поста-
ноўка партработы—ключ да перабудовы
спажывецкай коопэрацыі. О. Конако-
цін.—Літаратуру на службу сацыяліс-
тычнаму будаўніцтву.

Матэрыялы і дакумэнты.

Рэзолюцыі 5 пленуму ЦК КПЗБ. Рэзо-
люцыі 5 пленуму ЦК КП(б)Б. Аб пры-
ёме аспірантаў на пасторыі КП(б)Б і ле-
нінізму. У рэдакцыю Бальшавіка „Бела-
русі“.

Пролетары ўсіх краін, злучайцеся!

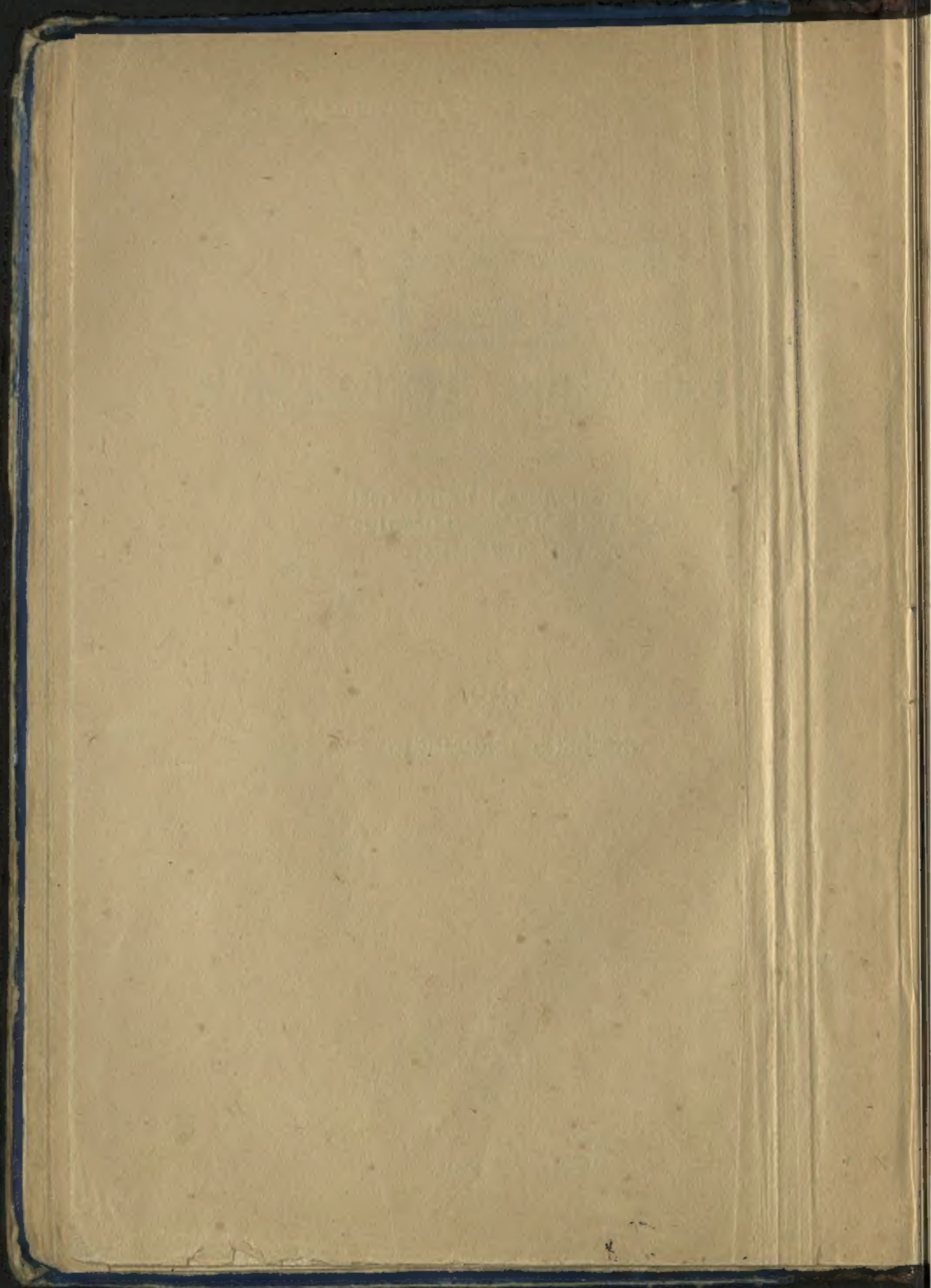
БАЛЫШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІС ПОЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 8-9

ЖНІВЕНЬ—ВЕРАСЕНЬ

МЕНСК—1931

Ю. Ленскі

Новая стадыя рэволюцыйнага ўздыму ў Польшчы

Цэлы рад масавых баёў, якія адбыліся за апошнія месяцы ў Польшчы, знамянуе новую вышэйшую стадыю рэволюцыйнага ўздыму, якая ставіць перад кампартыяй надзвычай адказныя задачы. Ва ўсёй клясавай абстаноўцы, у настроях пролетарыяту, сялянства і гарадзкой дробнай буржуазіі адбываецца пералом у бок рэволюцыйнага выхаду з крызісу. Гэты фактар значна наблізіў перспектыву непасрэдных баёў за ўладу, надаўшы задачам мобілізацыі і падрыхтоўкі сіл больш актуальны, ударны характар.

Пленум ЦК Кампартыі Польшчы, які нядаўна адбыўся і рашэнні якога заснаваны на паказаннях XI пленуму ВККІ, даў грунтоўны аналіз насыпавання прадпасылак рэволюцыйнага крызісу ў Польшчы і выплываючыя з гэтага аналізу практычна-арганізацыйныя дырэктывы на бліжэйшы перыод.

Эканомічны крызіс у Польшчы, падобна таму, як і ў Нямеччыне, набывае катастрофічныя разьмеры. У галіне скарачэння прамысловае вытворчасці Польшча займае другое месца пасля Нямеччыны. Агульны паказальнік прадукцыі ў I квартале 1931 году (прымаючы 1928 г. за 100) упаў у Нямеччыне да 69,9, у Польшчы—да 71,9, у Злучаных Штатах—да 76,9, у Вялікабрытаніі—да 87,7. Па вастрыні аграрнага крызісу Польшча высоўваецца на першае месца сярод капіталістычных дзяржаў Эўропы, выпярэджваючы Нямеччыну. Зруйнаваныя масы польскага, украінскага і беларускага сялянства сьпіхваюцца ў бяздоньне нябывалае нэндзы.

„Хто хоча ўбачыць схудалае жабрацтва,—піша адзін са старэйшых буржуазных публіцыстаў Сьвентахоўскі,—няхай прыгледзіцца да яго ў вёсцы... тут большасць насельніцтва есць усяго два ці адзін раз у дзень, пераважна бульбу. Я ведаю сем'і, дзе ўжо з два месяцы няма печанага хлеба, які спажываецца амаль выключна з дамешкай бульбы. Над гэтай зьбяднелай масай кружацца, як каршуны, зборшчыкі падаткаў, якіх гэтая маса не навідзіць і баіцца больш за сьмерць, пажар, град, кражы і ўсякага няшчасця. Для сваіх патрэб сяляне, жадаючы ўхіліцца распродажу з таргоў, прадаюць ня толькі лішкі, але і тое, без чаго яны ня могуць абыйсьціся,—коняй, кароў... і розныя гаспадарчыя прылады... Ня ўсе, аднак, дабраахвотна распрадаюць сваю гаспадарку. У шмат каго маемасьць прадаецца з таргоў, якія даводзяць іх да поўнага зруйнаваньня...”

Колькасьць зарэгістраваных беспрацоўных, якая быццам за апошнія тры месяцы зьменшылася на 120 тысяч (з 380 да 260 тыс.), пачынае зноў скачкамі ўзрастаць. Закупараная вёска падпадае яшчэ большаму згаленьню. „Восень і зіма, што набліжаюцца, стануць цяжкім іспытам для польскага грамадства”—піша „Кур’ер Познанскі”.

„Цяпер дрэнна, але можа быць яшчэ горш; таму трэба падцягнуць падпружку, пакуль ня будзе лепш, чаго вам жадаю”—раіць абрачоным на голад і нэндзу дзяржаўным служачым міністар Бэрнэр, паўтараючы словы Вітаса, выказаныя ў 1925 годзе.

Будзе яшчэ горш—прызнае польская буржуазія. Уся яе мудрасьць зводзіцца цяпер да захаваньня сваіх клясавых пазыцый у часе катастрофічнага пэрыоду. „Чакаць, перачакаць” вось лёзунг, кінуты „ідэолёгам” польскага фашызму—былым міністрам фінансаў Матушэўскім і падхоплены ўсімі фашыстамі і соцыял-фашыстамі ў Польшчы.

„Мы павінны перачакаць—паўтарае адзін з органаў пілсудчыны—„Слова Польске”. Толькі якоесьці вялікае намаганьне ўсяго грамадства, асабліва заможных кляс, якія павінны зразумець, што глеба гарыць у іх пад нагамі, магло-б аўладаць цяперашнім становішчам”.

Адзіны лёзунг, які можа быць цяпер даны організацыям—паўтараюць „левыя” соцыял-фашысты з „Соцыялістычнага Квартальніка”—гэта перачакаць. Гэты лёзунг у разуменьні соцыялістычных шарлатанаў павінен дапамагчы буржуазіі аўладаць грозным становішчам.

Але працоўныя масы ня могуць і ня хочуць цярпліва чакаць. Шалёнае наступленьне капіталу сустракаецца з рэволюцыйным контр-наступленьнем пролетарыяту, якое разьвязвае сілы, што караняцца ў сялянскім і нацыянальна-вызваленчым руху, а таксама ўцягвае ў змаганьне хіськія элементы гарадзкой дробнай буржуазіі. Гэта іменна *ўсеагульнасьць рэволюцыйнага ўздыму*—пры значнай яшчэ няроўнамернасьці—характарызуе пералом, які адбыўся ў шырокіх масах пролетарыяту і эксплёатуемага сялянства. 1-га мая, Яворжна, забастоўкі ў Дамброўскім раёне, забастоўка трамвайнікаў, забастоўка маракоў у Гдыні, усеагульная забастоўка ў Горадні—вось паасобныя зьвеньні гэтага пералому.

Ужо нязвычайна баявы характар майскіх дэманстрацый, у якіх актыўны ўдзел прымала таксама сялянская маса, упартае змаганьне за вуліцу, прарываўшае ў некаторых мясцох фронт поліцыі, сьведчылі пра высокі ўзровень рэволюцыйнай актыўнасьці мас, якія ідуць пад нашымі сьцягамі.

Крывавыя барыкадныя баі ў Яворжна сыгналавалі пра глыбокае бражэньне ў масах, пераходзячых да вышэйшых форм змаганьня. Частковая забастоўка дамброўскіх гарнякоў на чале з камуністамі, наўпрэкі соцыял-фашыстам, якія хацелі разрадзіць атмасфэру пры дапамозе аднадзеннай дэманстрацыйнай забастоўкі, казалі пра наступіўшы зрух у забастовачным руху. Забастоўка трамвайнікаў у самым цэнтры фашысцкай дыктатуры ўзьняла на змаганьне нярухомыя да гэтага часу атрады пролетарыяту ў стратэгічна важных для фашызму пунктах (дзяржаўных і муніцыпальных служачых, маракоў, чыгуначнікаў).

Такім чынам, значна пашырыўся фронт забастовачнага змаганьня: цэнтр цяжару перасунуўся да буйных прадпрыемстваў і да рашаючых вузлавых пунктаў; яскрава выкрыліся тэндэнцыі да пашырэньня забастовачнага змаганьня за цэлыя галіны вытворчасьці. Перарастаньне абарончых забастовак у наступальныя, высокі ўзровень баявой солі-

дарнасьці бастуючых, растучы ўдзел беспрацоўных, спалучэньне забастовачнай зброі з больш вострымі формамі змаганьня за вуліцу, пераплячэньне эканомічнага і політычнага змаганьня прымусілі буржуазію і ўрад пайсьці на ўступкі. Адсюль пераважаючая большасьць пераможных забастовак, выклікаючых у рабочай клясе ўпэўненасьць у сваіх сілах. *У гэтым заключаецца іх міжнароднае значэньне.* Калі забастоўкі рурскіх гарнякоў і бэрлінскіх мэталістаў давялі масам, што рэвалюцыйныя профорганізацыі зьяўляюцца адзінай сілай, якая змагаецца супроць перакладваньня цяжару крызісу на плечы працоўных, то апошнія забастоўкі ў Польшчы давялі магчымасьць пераможнага змаганьня пад кіраўніцтвам камуністаў. *Кіруючая роля кампартыі значна ўзмацнілася.*

Праз перашкоды фашыскага тэрору ўсё шырэй прарываецца рух беспрацоўных, хваля якога залівае Польшчу, Заходнюю Украіну і Зах. Беларусь. Выключная агрэсыўнасьць дэманстрацый беспрацоўных, ствараючых пагрозу для фашыскага рэжыму, прымушаюць пуськаць у ход апрача набояў дэмагогічныя абяцанкі і нікчэмныя падачкі пры адначасовым урэзваньні фонду дапамогі беспрацоўным. За апошні час фашысцкі ўрад высунуў выкрываемы намі проект дачы работы беспрацоўным шляхам скарачэньня дзён і гадзін занятых рабочых.

Даведзеная да роспачы падаткамі і квотніцкімі пазыкамі вёска ўяўляе—паводле слоў буржуазных публіцыстаў—бурлівы кацёл, пазбаўлены кляпанаў забесьпячэньня. „У сувязі з усеагульным убоствам—піша Сьвентахоўскі—зразумела небясьпека нейкага выбуху роспачы, які ўзмацняецца разлагаючымі элемэнтамі, якія ў гэтым становішчы знаходзяць магчымым сеяць зьнішчальную буру“. Антыпадатковы рух ахапіў шырокія масы сялянства ня толькі на Заходняй Украіне і Беларусі, але і ў самой Польшчы. Закулісныя перагаворы польскіх фашыстаў з украінскім нацыянал-фашыстамі гавораць пра прыліў новай хвалі нацыянальна-вызваленчага руху ў той час, як украінская і беларуская буржуазія прадаецца польскаму імперыялізму. Крывавая „пацыфікацыя“ яшчэ больш абвастрыла нацыянальна-вызваленчае змаганьне супроць польскай окупацыі. Павялічыліся сутычкі з поліцыяй і асаднікамі. Зноў пачаліся падпалы. Узмацнілася змаганьне нізоў супроць згодніцкай верхавінкі ў культурна-нацыянальных саюзах, у коопэратывах і інш.

Нарэшце, зьявіўся новы фактар—глыбокае бражэньне сярод дзяржаўных служачых, якое будзе садзейнічаць разлажэньню дзяржаўнага апарату. „Цяжкія іспыты дзяржаўных служачых—перасьцерагае ўрад зьезд фашыскага саюзу паштавікоў—выклікаюць небясьпеку, што яны могуць здрадзіць у такіх акалічнасьцях і праявах грамадзкага жыцьця, калі іх актыўнае супрацоўніцтва стане рашаючым момантам“. Інакш кажучы, абрачоныя на голад і ўбоства масы дзяржаўных служачых перастаюць быць надзейнай апорай фашыскага рэжыму. Сымпатыі да пролетарскай рэвалюцыі пачынаюць узнікаць сярод руйнуемых крызісам пластоў гарадзкой дробнай буржуазіі. Гэтыя сымпатыі выкрыла забастоўка варшаўскіх трамвайнікаў. „Газэта Варшаўска“ з абурэньнем і непакоем пісала тады пра „паводзіны шырокай публікі, якая не спрабавала нават зламаць забастоўку, як гэта яна рабіла ў мінулыя гады“.

Найбольш характэрнай рысай пералому, які адбываецца ў настроях і самасьвядомасьці мас, зьяўляецца *паскоранае зжываньне ілюзій, якія пашыраюцца соцыял-фашыстамі і народніка-фашыстамі аб мінулым „дэмакратычным“ выхадзе з крызісу.* Паказаны намі шлях

рэвалюцыйнага вырашэння крызісу знаходзіць водгук у шырокіх масах. У ходзе штодзеннага змаганьня звужаецца амплітуда хістанняў сярод мас, расьце іх баяздольнасць. Таму ўсё больш слабеюць прывадныя пасы фашыскай дыктатуры з масамі. У паасобных — *праўда яшчэ рэдкіх выпадках* — гэты процэс адбываецца бурным тэмпам. Яскравы прыклад дала забастоўка трамвайнікаў у Варшаве, выклікаўшая нябывалы разрыў паміж верхавінамі і нізамі соцыял-фашысцкіх і фашысцкіх профсаюзаў. Але гэты процэс не набыў яшчэ бурных разьмераў па ўсім фронце. Побач з развалам фашыскай „рабочай“ партыі ББС існуе яшчэ масавы базіс ППС, якая ўзмоцненым манэўраваньнем часткова кампенсуе знадворнае зьмяншэньне свайго ўплыву і неаднакраць становіцца на чале мас, каб схіліць іх з рэвалюцыйнага шляху. Тактыка падмены забастовачнага змаганьня аднадзенымі дэманстрацыйнымі забастоўкамі з некаторым яшчэ посьпехам праводзіцца соцыял-фашыстамі, якім часам удаецца, праўда, толькі на кароткі час, аўладаць рэвалюцыйнымі настроямі рабочых. Соцыял-фашызм праявіў значную ўмеласьць прыстасоўваць сваю фразэолёгію і тактыку да цяжкіх для яго ўмоў рэвалюцыйнага ўздыму.

„Адным з горшых вынікаў ранейшай тактыкі соцыялізму, падобна таму як і ў іншых краінах — пісаў нядаўна правадыр „левых“ соцыял-фашыстаў Зарэмба — было створае тактыкай мінімалізму ўражаньне, што соцыялізм страціў рэвалюцыйны характар у грамадзкім сэнсе гэтага слова. Соцыялізм павінен зноў заняць старую пазыцыю змаганьня супроць капіталістычнага ладу, бо ў адваротным выпадку гэтую пазыцыю зоймуць іншыя і саштырхнуць соцыялізм на далейшы плян“.

„Іншыя“ — гэта значыць камуністы. Адсюль — прыцыпова анты-капіталістычная, рэвалюцыйная фразэолёгія „левых“ шарлатанаў, якія балбочуць аб „ліквідацыі капіталізму“, аб „непасрэдным змаганьні за соцыялізм“ аб „рэвалюцыйным нізрынуцьці дыктатуры“ і г. д., чым мацней няўпэўненасьць ў лягеры фашызму, чым прыкметней нарастае крызіс верхавін пад уплывам эканамічнага развалу і абвостранага клясавага змаганьня, тым яскравей выступае роля соцыял-фашызму, як апошняга рэзэрву і галоўнай соцыяльнай апоры буржуазіі. III пленум нашага ЦК правільна падкрэсьліў, што „па меры росту рэвалюцыйнай хвалі магчыма яшчэ цэлая градацыя „дэмакратычных“ манэўраў для ратаваньня дыктатуры буржуазіі, магчымы розныя знадворныя формы фашыскага рэжыму, розныя дэкарацыі для ашуканьня мас“. Таму — згодна паказаньняў XI пленуму ВККІ — пленум нашага ЦК завастрыў увагу партыі на змаганьні за масавыя апорныя пункты соцыял-фашызму (народніка-фашызм, нацыянал-фашызм), на заваёве рашаючае большасьці пролетарыяту, асноўных мас сялянства і прыгнечаных народаў для рэвалюцыі. Гэтая задача стаіць зараз перад партыяй па-новаму. Мы павінны паскорыць тэмпы разлажэньня соцыял-фашызму. Намаганьні партыі павінны адказваць узросшым магчымасьцям ажыццяўленьня гэтай задачы. Такая пастаноўка тым больш патрэбна, што на глебе галавакружэньня ад посьпехаў, нахштальт забастоўкі варшаўскіх трамвайнікаў, у некаторых зьвоньнях партыі можа ўзьнікнуць недаацэнка існуючай небясьпкі соцыял-фашызму (падобныя сымптомы маюць месца, напрыклад, у Дамброўскай арганізацыі).

Цяперашнюю стадыю рэвалюцыйнага ўздыму характарызуе таксама ўсё мацней выступаючая ў ім *гегемонія пролетарыяту* пры шпаркім выраўненьні дыспропорцыі паміж сялянскім рухам ў Польшчы, на Заходняй Украіне і ў Беларусі. Гэта адна з асноўных прад-

пасылак перамогі рэволюцыі ў рашаючых цэнтрах панавання польскай буржуазіі.

Аднак, слабым бокам рэволюцыйнага руху, які ўсё шырэй прарываецца праз перашкоды фашысцкага тэрору, зьяўляецца далёка яшчэ не зьліквідаваная раздробленасць выступленняў пролетарыяту і сялянства, а таксама пасобных частак рабочае клясы, перш за ўсё беспрацоўных і занятых рабочых. Рух беспрацоўных распылены. Удзел працуючых у дэманстрацыях беспрацоўных мінімальны. Нарэшце, сельскагаспадарчы пролетарыят усё яшчэ значна адстае ад агульнага рэволюцыйнага руху рабочых і сялянскіх мас. *Пашырэнне масавага базісу руху і коардынаванне яго важнейшых звяненняў* становіцца неабходнай умовай разгорнутага пераможнага наступлення супроць фашысцкай дыктатуры, супроць усёй капіталістычнай сыстэмы.

„Шпарка расьце — кажа рэзолюцыя ІІІ пленуму — баявое напружаньне ў масах. Насьпяваюць стыхійныя выбухі, узнікаюць новыя формы змаганьня, праяўляюцца магчымасьці прарыву фашысцкага фронту ў найбольш слабых мясцох. На ўласным вопыце працоўныя масы ўсё хутчэй падыходзяць да рашаючых баёў за ўладу, за дыктатуру пролетарыяту“.

Нарастаючы рэволюцыйны крызіс, крызіс клясавага панавання буржуазіі, не адзелены, як мы ўжо адзначылі, кітайскім мурам ад цяперашняга рэволюцыйнага ўздыму. Насьпяваньне яго прадпасылак адбываецца паскораным тэмпам. „Гэты крызіс — падкрэсьлівае пленум нашага ЦК — паставіць перад партыяй ва ўсёй шырыні задачу падрыхтоўкі і арганізацыі ўзброенага паўстаньня рабочых, сялян і салдат. Ужо цяпер партыя павінна рыхтавацца да гэтых задач пры дапамозе ўзьяцяцця баяздольнасьці сваіх радоў і ўзмацненьня змаганьня за рашаючую большасьць пролетарыяту“.

* * *

Характар і кірунак дзейнасьці партыі ў цяперашні пэрыод пленум вызначыў лёзунгам, пастаўленым на чале політычнае рэзолюцыі: „*Праз штодзеннае змаганьне да рашаючых баёў за ўладу*“. Гэта значыць, што ў цяперашніх умовах асноўным фактарам насьпяваньня рэволюцыйнага крызісу зьяўляецца адпор, аказваемы масамі атакам капіталу, паступовы пераход шырокіх мас пролетарыяту і эксплёатуемага сялянства ў рэволюцыйнае контрнаступленьне. Такім чынам, пастаянная арганізацыя штодзенага змаганьня вакол непасрэдных патрэб пролетарыяту, сялянства і гарадзкой беднаты, пашырэнне фронту гэтага змаганьня, коардынаваньне руху працуючых і беспрацоўных, вывадзеньне буйных мас на вуліцу, арганізацыя масавага адпору ўзброеным сілам фашызму, сутыканьне ў ходзе змаганьня нізоў з верхавінамі соцыял-фашысцкіх, народніка-фашысцкіх і нацыянал-фашысцкіх партый, пераход шырокім мільённым фронтам да вышэйшых форм рэволюцыйнага змаганьня, перанясеньне яго ў салдацкія кашары — вось вузлавыя пункты задач, вызначаных ІІІ пленумам.

Адпаведна з гэтым патрэбна: 1) звярнуць асаблівую ўвагу на арганізацыю забастовачнага змаганьня ў важнейшых чыгуначных цэнтрах, сярод муніцыпальных рабочых, сярод варшаўскіх мэталістаў, лодзінскіх тэкстыльшчыкаў, дзяржаўных служачых, перш за ўсё паштавікоў; 2) скарыстаць цяперашні пэрыод для правядзеньня масавых забастовак сельска-гаспадарчых рабочых супроць арбітражнага дагавору, за палепшаньне ўмоў працы; 3) узмацніць кіраўніцтва рухам

беспрацоўных, коардынаваць іх выступленні ў акруговым і краёвым маштабе, пашырыць удзел працуючых у змаганні беспрацоўных і наадварот; 4) арганізаваць — асабліва сярод эксплёатуемага сялянства — масавую адмову ўплаты падаткаў, усякіх спагнанняў, пазык, а таксама масавы адпор падатковым экзэкуцыям і карным экспедыцыям; 5) узмацніць працу ў арміі, у „Стшэльцы“ і іншых падобных арганізацыях; 6) разгарнуць самаабарону і палепшыць арганізацыйна-тэхнічны бок яе кадраў.

Для ўзняцця актыўнасці партыі ў нацыянальна-вызваленчым руху пленум вырашыў зрабіць паварот ад агульнай прапаганды і мобілізацыі шырачэзных народных мас супроць усякіх праяў нацыянальнага прыгнечання, супроць польскай окупацыі за самавызначэнне аж да адлучэння, як актуальную праграму змагання за нацыянальнае вызваленне. На гэтай аснове камуністы Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі павінны ўцягнуць у адзіны фронт змагання супроць польскага імперыялізму таксама масы, якія ідуць яшчэ за нацыянал-фашысцкімі партыямі, адрываючы гэтыя масы ад здрадніцкіх правадыроў пад аб'яднаючым лёзунгам самавызначэння аж да адлучэння. Толькі такім чынам кампартыя здолее заваяваць шырокія масы прыгнечаных народаў, як саюзнікаў пролетарскай рэвалюцыі.

У ходзе штодзённага змагання за хлеб, працу і свабоду неабходна максімальна ўзмацніць арганізацыйны склад партыі і яе прывадныя пасы да мас — асабліва на буйных прадпрыемствах. Павінна быць цалкам і поўнасьцю выканана дырэктыва аб падваенні партыйных радоў. У найкарацейшы тэрмін павінна быць дасягнута значнае ўзмацненне рэвалюцыйных профсаюзаў, опозыцый у сацыял-фашысцкіх і фашысцкіх саюзах, рэвалюцыйнага профруху.

„Кожная арганізацыя, кожная ячэйка, кожны член партыі — напамінае пленум — павінны цвёрда ўявіць сабе, што нашае арганізацыйнае пранікненне ў масы будуць вызначаць тэмп перарастання штодзённага змагання ў рашаючыя баі за ўладу“. Таму партыя абавязана ўзмацніць змаганне супроць усякіх праяў хвасьцізму, супроць правага, як галоўнай небяспекі, і левага опартунізму, супроць недаацэнкі сытуацыі і левых авантурысцкіх пераскакванняў праз цяперашні этап разгортвання змагання за масы. З гэтага пункту погляду павінна быць праведена грунтоўная ацэнка практыкі апошняга перыяду эканамічнага і політычнага змагання, паслядоўная самакрытыка памылак і недахопаў партыі.

Каб прысцяшыць рэвалюцыйны выхад з крызісу, партыя ў сваіх акцыях *высоўвае лёзунгі, якія коордынуюць рух мас, разьвязваюць іх баявую энэргію*, прыводзяць іх непасрэдна да сутычкі з фашысцкім дзяржаўным апаратам, ставіць перад ім рубам пытаньне аб уладзе і забяспечвае пераход да вышэйшых форм змагання. Такі характар мае цяпер лёзунг: „ні граша падаткаў ураду голаду, беспрацоўя, тэрору і вайны“. Зьвязаная з імі антыпадатковая акцыя мобілізуе да змагання, якое абвастраецца, супроць фашысцкай дыктатуры шырокія масы пролетарыяту, сялянства і гарадзкой дробнай буржуазіі. Падобную ролю можа адыграць лёзунг канфіскацыі сродкаў харчавання ў вялікіх магазынах і ў памешчыцкіх маёнтках. У вёсцы шырокая акцыя пад гэтым лёзунгам будзе разьвязваць змаганне сялянскіх мас за зямлю бяз выкупу. Такое-ж узьдзеянне на масы можа зрабіць лёзун скарыстання сялянамі памешчыцкіх сенажацый і лясоў.

Імкненню мас да больш непасрэдных форм змаганьня супроць фашызму адказваюць лезунгі, якія заклікаюць вызваляць сіламі арыштанцаных і разбройваць фашысцкіх дружыннікаў. Па меры насцьняваньня рэволюцыйнага крызісу партыя павінна будзе абвастраць свае лезунгі і правадзімае пад імі змаганьне.

У галіне забастовачнага руху пленум сконцэнтравалі увагу на коардынаваньні і разгортваньні змаганьня ў масавыя забастоўкі, увязаныя з вулічнымі дэманстрацыямі, ахапляючыя групы фабрык, цэлыя раёны і галіны вытворчасці, забастоўкі, якія—пры актыўнай вольна партыі—будуць перарастаць у чырвоную ўсеагульную забастоўку.

Пытаньне аб усеагульнай забастоўцы, якая да гэтага часу была толькі прадметам пропаганды, стала цяпер перад пленумам, як больш канкрэтная практычная праблема. Цесна ўвязваючы папулярызацыю ўсеагульнай краёвай забастоўкі з прапандай узброенага паўстаньня, пленум прызнаў, што ўжо ў цяперашні пэрыод магчымы частковыя рэпэтыцыі такой забастоўкі.

Па меры росту баявога напружаньня ў масах, партыя павінна падводзіць гэтыя масы да ўсеагульнай забастоўкі пры дапамозе шырокай арганізацыі політычных стачак, якія, дэзарганізуючы дыржаўны апарат, будуць разьвязваць рэволюцыйныя сілы ва ўсёй краіне, а таксама дапамагаць коардынаваць рух занятых рабочых і беспрацоўных, рух пролетарыяту, эксплёатуемага сялянства і прыгнечаных народаў. Глыбокае бражэньне сярод мас стварае глебу для забастоўкі солідарнасьці ня толькі на паасобных фабрыках, але і ў групе фабрык. Дынаміка перарастаньня больш буйных забастовак у краёвую забастоўку залежыць ня толькі ад агульнага разьвіцьця падзей, але і ад суб'ектыўнай ролі партыі. Забастоўкі варшаўскіх грамадзянікаў давяла, што пры належнай актыўнасьці партыі магчыма шпаркае пашырэньне фронту забастовачнага змаганьня. Ацэньваючы вопыт гэтай забастоўкі, пленум кажа, што наша арганізацыя, якая праявіла ў ёй вялікую актыўнасьць, ня здолела, аднак, разгарнуць шырокую кампанію солідарнасьці і ўцягнуць у сумеснае змаганьне перш за ўсё комунальных рабочых. Улічваючы высокі ўзровень рэволюцыйных настрояў у масах, забастовачных настрояў сярод комунальных рабочых і чыгуначнікаў, варшаўская арганізацыя павінна была згрупаваць свае намаганьні на затрымцы стратэгічных рашаючых пунктаў (электрастанцыі, чыгуначных майстэрняў, важнейшых мэталургічных фабрык), дзе пераважае наш уплыў, і адначасова з проклямаваньнем забастоўкі муніцыпальных рабочых заклікаць да ўсеагульнай забастоўкі ў Варшаве. Гэта значыць, што ўсеагульная забастоўка ў Варшаве стала рэальнай магчымасьцю сёньняшняга дня. Усеагульная забастоўка ў цэнтры фашысцкай дыктатуры можа лёгка разгарнуцца ў рэпэтыцыю ўсеагульнай краёвай забастоўкі.

Падобную ролю можа адыграць сапраўды масавая забастоўка чыгуначнікаў. Вельмі характэрны вопыт ўсеагульнай забастоўкі ў 1928 годзе, якая пачалася з чыгунак. Гэта ня была яшчэ стопроцантавая агульна-краёвая забастоўка, а толькі яе магучая рэпэтыцыя, якую партыя наша ня здолела разгарнуць у выніку опартуністычнага правядзеньня тактыкі адзінага фронту.

Трэба адкінуць усякі схэматызм у гэтым пытаньні. Погляд на краёвую ўсеагульную забастоўку, як на адначасовы акт, пасля якога можа адразу наступіць узброенае паўстаньне, ня мае нічога агульнага з рэальным разьвіцьцем змаганьня за ўладу. Узброенае паўстаньне ня выска-

чыць аўтаматычна з усеагульнай забастоўкі, а будзе вынікам раду клясавых баёў і ўзброеных сутычак з фашысцкай дыктатурай. Падобным чынам усеагульная краёвая забастоўка ў поўным сэнсе гэтага слова ня зваліцца аўтаматычна, раптоўна на голаву, але пры вышэйшым рэволюцыйным напружанні ў масах вырасьце з забастовачнай хвалі, якая ўсе шырэй разьліваецца. Спалучаючы тады ўсеагульную краёвую забастоўку з курсам на ўзброенае паўстаньне, партыя павінна ўжо цяпер імкнуцца да максымальнага, зразумела не механічнага, пашырэння фронту змаганьня, а не чакаць „наступу“ рэволюцыйнага крызісу, які „прынясе ўсеагульную забастоўку“.

Пленум падкрэсьліў таксама вялізарнае значэньне масавых політычных забастовак, як зброі барацьбы супроць *ваеннай падрыхтоўкі польскага імперыялізму*, у абарону СССР, барацьбы, якая павінна стаць у цэнтры ўсёй дзейнасьці партыі. Чым больш паглыбляецца крызіс капіталізму, тым настойлівей буржуазія шукае выхаду на шляху контррэволюцыйнай вайны супроць СССР. Політычная рэзолюцыя пленуму, на аснове выразнай ацэнкі міжнароднага і ўнутранага становішча Польшчы, правільна сыгналізуе аб далейшым росьце небясьпекі антысавецкай інтэрвенцыі і аб неабходнасьці ўзмацненьня змаганьня з ёю. Паказваючы на вялізарныя дасягненьні соцыялістычнага будаўніцтва і процілегласьць процэсы развалу капіталістычнае гаспадаркі, пленум цесна ўвязаў абарону СССР з прапандай рэволюцыйнага выхаду з крызісу.

Нарастаючы рэволюцыйны крызіс у Нямеччыне ставіць перад партыяй задачу яшчэ больш цеснага, чымся да гэтых часоў, супрацоўніцтва з кампартыяй Нямеччыны. Міжнародная буржуазія на чале з амэрыканскім капіталам прабуе выратаваць капіталістычную Нямеччыну ад пролетарскай рэволюцыі. Гэтае „ратаваньне“ азначае яшчэ большае заняволеньне германскага народу, закаванага ў кайданы вэрсальскіх дагавароў. Германская буржуазія ідзе на капітуляцыю перад францускім імперыялізмам, каб узмацніць свой клясавы фронт у змаганьні з рэволюцыяй. Гэта *непаруйна звязана з арганізацыяй антысавецкага блеку* і будзе штурхаць нямецкую буржуазію на гнілы кампроміс з польскім імперыялізмам.

Страх перад нямецкай рэволюцыяй штурхае таксама ў гэтым кірунку і польскую буржуазію, патрабуючы адначасна гарантый непарушнасьці заходніх граніц Польшчы. „Памылковы погляд, пашыраемы асабліва заганіцай—піша орган пілсудчыкаў „Кур’ер Цодзенны“—быццам Польшча жадала нацягнутых адносін паміж Францыяй і Нямеччынай. Мы ўсе жадаем стабілізацыі ў Эўропе. Мы ўсе разумеем, што нямецка-француская згода азначае плаціну перад усякімі грознымі ускладненьнямі. У гэтым выпадку ўсе мы адной думкі. Гэтую пазыцыю занялі ў сойме прадстаўнікі ўсіх партый, пачынаючы з прадстаўніка нацыянал-дэмакратыі—Стронскага, праз прадстаўніка ўрадавага лягеру—Мацкевіча, канчаючы соцыялістам Недзялкоўскім.

У гэтых умовах абавязкам кампартыі Польшчы зьяўляецца ўзмацненьне фронту сумеснага рэволюцыйнага змаганьня *пролетарыята Польшчы і Нямеччыны*. Змаганьне за зьнішчэньне кайданаў вэрсальскай сыстэмы становіцца ўдарнай задачай нашай партыі. Яна азначае перш за ўсё жорсткае змаганьне супроць польскае імперыялістычнае дзяржавы, як жандара гэтай сыстэмы ва ўсходняй частцы капіталістычнай Эўропы. У сувязі з гэтым буйнейшае значэньне набывае ўзмоцненае змаганьне за вызваленьне прыгнечаных польскім імперыялізмам наро

даў, за зьнішчэньне польскай окупацыі, за вывад польскага войска і окупацыйных уладаў, за поўнае права гэтых народаў на самавызначэньне аж да адлучэньня ад польскае дзяржавы. Усё гэта адносіцца ня толькі да Заходняй Украіны і Беларусі, але і да Верхняй Сылезіі, да Данцыгскага калідору і да тэрыторыі, населенае літоўцамі. Мы павінны ўжо цяпер высвятляць працоўным масам, што пролетарская рэвалюцыя ў Польшчы і Нямеччыне азначае зьнішчэньне вэрсальскіх дагавораў і заснаванага на іх уціску і эксплёатацыі. *Баявы саюз пролетарыята Польшчы і Нямеччыны павінен стаць сілай, якая ў цэнтры Эўропы нанясе сьмяротны ўдар прагніўшаму капіталізму.*

Напярэдадні баёў за ўладу

(Да вынікаў V пленуму ЦК КПЗБ)

V-ты пленум ЦК КПЗБ, які адбыўся ў чэрвені м-цы, адзначыў, што ў краі і надалей паглыбленне гаспадарчага крызісу будзе барацьбіць грунт рэвалюцыі і гэтым са звычайна шпаркаму нарастанню рэвалюцыйнай сытуацыі, што будзе выяўляцца ў форме больш масавых заостраных баёў, стыхійных выбухаў і партызанскіх выступленняў ўключна.

Апошнія падзеі ў Польшчы і Заходняй Беларусі з ўсёй вадавочнасцю пацвердзілі правільнасць ацэнкі сытуацыі, зробленай V пленумам. Бурная забастоўка трамвайнікаў у Варшаве і Катавіцах, барыкацныя баі беспрацоўных у Жэрандаве, Плоцку, Велюню, масавы адпор сялян пры спаганьні падаткаў - вось рэвалюцыйная хроніка апошніх некалькіх тыдняў у карэннай Польшчы.

На Заходняй Беларусі, дзе, як адзначыў V пленум, наглядалася некаторае адстаўанне ад рэвалюцыйнага руху ўсёй Польшчы, цяпер маем выраўненне рэвалюцыйнага фронту на лініі рабочага і сялянскага руху. У Вільні на працягу прыблізна месяца адбываліся пастаянныя выступленні беспрацоўных, якія прымалі ўсё больш масавы і востры характар. У нядаўнай сутычцы з поліцыяй беспрацоўныя паранілі некалькі поліцыянтаў і шпікаў, а адна з дэманстрацый беспрацоўных накіравалася да дому, дзе затрымаўся Пілсудзкі прыездам праз Вільню, і наладзілі там бурнае выступленне з лезунгамі, накіраванымі супроць самога абэр-фашыста Пілсудзкага. Па сваёй упартасці і політычнаму выяўленьню выступленні беспрацоўных у Вільні ня ўступаюць рэвалюцыйным выступленьням беспрацоўных у Польшчы.

У Горадні на грунце зніжэння зарплаты і новых рэдукцый універсітэцкай забастоўка кмунальных служачых, да якіх далучыліся рабочыя іншых прадпрыемстваў. Такая шырокая ледзь не агульная забастоўка, як Горадзенская, мае месца на Заходняй Беларусі ўпершыню пры фашысцкай окупацыі. Ня меншае значэнне ў развіцці рэвалюцыйнага руху мае забастоўка тэкстыльчыкаў у Беластоку, дзе на канфлікт, які ўзнік на адным з малых фабрык, узнялася забастоўка солідарнасці на ўсіх тэкстыльных фабрыках і закончылася перамогай рабочых, а арыштаваныя рабочыя былі выпушчаны з вастрогу.

Бязумоўна, што апошнія рэвалюцыйныя праявы ў рабочым руху на ЗБ вельмі паказальны для ацэнкі агульна-польскага рэвалюцыйнага руху. Трэба прыняць пад увагу, што на ЗБ аб'ектыўныя варункі меней

спрыяючыя для разгортвання барацьбы пролетарыяту, чым у карэннай Польшчы. Тут масца значная лічбовая слабасць пролетарыяту яго нацыянальная стракатаць, што выкарыстоўваюць для сваёй разьбіяцкай работы соцыял-фашысты, большае дэклясаваньне, бо пролетарыят цясьней звязаны з вёскай і з гарадзкой дробнай буржуазіяй, тут, урэшце, коланіяльная палітыка фашысцкага ўраду выкідае на брук большы лік беспрацоўных, што сьведчыць аб тым, што ўрад коштам грабежніцкай палітыкі на паняволеных беларускіх і украінскіх землях хоча зьмякчыць крызіс у цэнтральнай Польшчы.

Таксама трэба адзначыць слабейшы арганізацыйны ахоп рабочае клясы ў рэволюцыйным анты-фашысцкім профруху. Ня гледзячы на гэтыя аб'ектўныя абставіны, рабочы рух на ЗБ, асабліва ў апошнія часы, дасягнуў роўню агульна-польскага.

Значна ажывіліся і прынялі больш масавы характар выступленьні сялян супроць падаткаў, шарваркаў, комосацыі ліхварства і рознай кабалы. Асабліва бурна ўздымаецца хваля стыхійнага абурэньня працоўных мас вёскі супроць окупанцкай улады, супроць абшарніцка-кулацкай лрыгоннай эксплёатацыі. Цяпер на ЗБ пастаяннае зьявішча падпалы панскіх двароў, кулацкіх і асадніцкіх сяліб, урадавых устаноў, полёнізатарскіх школ, замахі на чыгункі і інш. Як паведамляе „Жыцьце Навагрудзкае“, у Баранавіцкім павеце зьявіўся партызанскі узброены атрад, які ў сутычцы з карнай экспэдыцыяй забіў поліцэйскага афіцэра і некалькі поліцыянтаў раніў. Выразнае выяўленьне партызанскай барацьбы мае нядаўні факт бомбавага замаху на цягнік пад станцыяй Яшуны.

Грунт пад нагамі окупантаў гарыць. Пролетарыят Варшавы, Дамброва і Сылезіі што-раз мацней ударае па ўстоях капіталізму ў Польшчы. Неспакойна і ў арміі. Фашысцкія ўлады ў прыдушэньні рэволюцыйнага руху абыходзяцца пакуль сіламі поліцыі і фашысцкіх банд. Фашыст ня хоча стыкаць армію з рэволюцыйнымі радамі рабочых і сялян, бацца, каб тыя-ж рабочыя і сяляне, апранутыя ў вайсковыя мундзіры, акнуўшыся ў полымя рэволюцыйных баёў, не павярнулі штыкоў супроць капіталістаў і абшарнікаў. Фашысцкі ўрад у карных экспэдыцыях на ЗУ і ЗБ ужывае адборныя кулацкія часткі войска. Былі выпадкі (Граева), калі афіцэры адмаўлялі цывільным уладам у вайскавай дапамозе пры разгроме рэволюцыйных выступленьняў рабочых, баючыся, што войска пяройдзе на бок змагаючых мас. Аднак, карныя экспэдыцыі ўсе больш разрастаюцца ў грамадзянскую вайну, — армія ня можа доўга застацца на баку разгортваючыхся рэволюцыйных падзей. І вось гэты стык арміі з масамі можа быць гібельным для фашысцкай дыктатуры.

Вельмі характэрна для апошніх рэволюцыйных падзей тое, што найменшы канфлікт паміж працай і капіталам выклікае магутныя солідарныя выступленьні аж да агульнай стачкі, выступленьні, якія ідуць часта-густа пад знакам палітычнай барацьбы і контрнаступленьня. Прыбываюць новыя рэволюцыйныя атрады і саюзыны пролетарыяту. Маса цягнецца да адкрытых рэволюцыйных выступленьняў, да яднаньня ў баёх на вуліцы з усімі атрадамі арміі працы, маса хоча барацьбы за і гэтую вуліцу. Нянавісьць і рэволюцыйнае нагромаджэньне шукае выхаду ў зчэтых сутычках з поліцыяй — усё часцей падаюць газэты весткі аб усё большым ліку барыкадных баёў, аб пабітых і параненых поліцэйскіх, аб разгромах магістратаў. Маса вучыцца біць клясавага ворага і ня раз ужо ў крывавых схватках перамагала яго на некаторы час.

Гаспадарчы крызіс усё мацней развальвае народную гаспадарку, дэградацыя адзначаецца ва ўсіх галінах жыцця краю. Капіталістычная гаспадарка Польшчы выяўляе усё шырэйшыя шчыліны, якія сьведчаць аб надыходзячым яе развале. Бязумоўна, што тэмпы нарастаньня рэволюцыйнай сытуацыі ў Польшчы паскарае і фінансавы крах Нямеччыны, з якой Польшча гаспадарча цесна звязана. Польскі злоты пасля колькігодняе стабільнасьці пачаў у апошнія часы рэзка падаць уніз. Да прамысловага і аграрнага крызісу далучаецца і фінансавы. „Усё мацнеючы фінансавы крызіс нязьмерна больш паглыбляе іншыя труднасьці, з якімі гаспадарчае жыццё павінна змагацца“ (Przegląd Gospodarczy 15-VII).

На „вярхох“ выразна наглядаецца нарастаньне дэзорыентацыі. Побач з тэрорам, які мае формы грамадзянскай вайны, фабрыканты нярэдка трусьліва ідуць на ўступкі бастуючым рабочым, каб не дапусьціць пашырэньня забастовачнай хвалі, да аб'яднаньня і ўзмацненьня рэволюцыйных выступленьняў. Урад зьніжае зарплату служачым, а пасля абурэньня і пагрозы забастоўкай з боку служачых ідзе на некаторыя ўступкі. Побач з манэўрамі тут ёсьць і моманты дэзорыентацыі, элемэнты таго, што вярхі ўжо ня так шумнавяшчальна і ўпэўнена кіруюць, як гэта яны рабілі ў часы так званай стабілізацыі, асабліва гэта яскрава выявілася ў бюджэтнай політыцы фашысцкага ўраду.

Таму V пленум ЦК КПЗБ слухна адзначае, што „рэволюцыйны рух у Польшчы ўваходзіць у новую больш высокую фазу, якая значна прыбліжае насьняваньне ўсіх прадпасылах *рэволюцыйнага крызісу ў Польшчы*“.

Паглыбленьне гаспадарчага крызісу, нарастаньне фінансавога крызісу, пры ўздыме рэволюцыйнага руху і посьпехах рэалізацыі пяцігодкі ў СССР — усё гэта зьяўляецца чыннікамі, якія паскараюць падрыхтоўку вайны супроць СССР з боку польскага і міжнароднага імперыялізму. Факты апошніх політычных падзей ў Эўропе, асабліва ў звязку з праектамі Гувэра, паказваюць, што антысавецкі блэк усе больш консолідуецца і актывізуецца, што пагроза інтэрвенцыі і надалей застаецца вельмі актуальнай.

Бязумоўна, што важнейшае значэньне ў справе разгортваньня рэволюцыйнага руху, у справе пакрываваньня імперыялістычных, антысавецкіх плянаў Польшчы зьяўляецца суб'ектыўны чыннік — Компартыя. Пленум адзначае, што „партыя павінна максымальна ўзмацніць сваю актыўнасьць па заваяваньні рашаючае большасьці рабочае клясы і па падняцьці яе баявой актыўнасьці, як перадавой рэволюцыйнай клясы, па ўзмацненьні барацьбы за саюзынікаў пролетарскай рэволюцыі, канцэнтрацыі ўсіх сіл на адпор фашысцкаму тэрору, па ўзмацненьні сувязі з масамі і пашырэньні сваіх трансмісій да мас, па стварэньні баявых рэволюцыйных кадраў і павышэньні політычнай ініцыятывы партыйных організацый“.

Пленум распрацаваў тры вузлавых пытаньні: заваяваньне саюзыніка пролетарыяту, пашырэньне трансмісій у масы і пытаньне кадраў. Гэтыя пытаньні павінны паслужыць партыі на бліжэйшы час асноўнымі зьвоньнямі, пры дапамозе якіх партыя зможа мобілізаваць масы і арганізаваць іх барацьбу. Пленум праішоў пад знакам бальшавіцкай самакрытыкі, якая памагла ўскрыць рад недахопаў, якія выявіліся ў практычнай працы на мясцох, узброіла партыю супроць паўтарэньня гэтых недахопаў, памагла выкаваць правільную бальшавіцкую лінію.

За справаздачны перыод партыя дасягнула значных дасягненняў. І пленум адзначыў арганізацыйнае ўзмацненне партыі, узрасла роля партыі, як самастойнага кіраўніка эканомічнай барацьбы рабочае класа, маюцца дасягненні ў арганізацыі барацьбы беспрацоўных, ўзмоцнена кіраўніцтва выступленнямі сялянскіх мас, адзначаецца рост уплыву партыі, КСМ у арміі і сярод новабранцаў. Аднак, гэтыя дасягненні былі-б непараўнальна большымі, каб ня рад недахопаў, выяўленых у партыйнай практыцы.

Некаторыя партарганізацыі на месцах у падыходзе да мас, у справе заваявання саюзніка пролетарыяту праяўлялі адарваны прапагандызм, вузкую замкнутасць у політычных і арганізацыйных адносінах. Асабліва гэта яскрава выявілася на месцах у кіраўніцтве нацыянальна-вызваленчым рухам і нацыянальна-вызваленчай барацьбой. Арганізацыі на месцах у значнай меры выявілі недаацэнку барацьбы за нацыянальныя канкрэтныя дамаганні мас; у нацыянальна-вызваленчым руху камфракцыі часта выпаласкавалі нацыянальна-вызваленчы змест, механічна пераносілі ў гэты шырокі дробна-буржуазны рух змест і форму класавай барацьбы пролетарыяту. У гэтым замазваліся ўсякай розніцы паміж класавым рухам пролетарыяту і нацыянальна-вызваленчым рухам выявілася недастатковае разуменне ролі пролетарыяту, як правадыра ўсяго народу ў яго барацьбе за нацыянальна-вызваленне і адначасна стварала небяспеку zdeформавання і распылення камфракцый, растварэння партыйных арганізацый у арганізацыях нацыянальна-вызваленчага руху.

Няўменне сваячасова рэагаваць на акружаючыя падзеі, слабая політычная ініцыятыва і самадзейнасць, недастатковая канкрэтызацыя ўжывання ў канкрэтных варунках лезунгаў і задач партыі з боку пазавых звяненняў—вось асноўныя недахопы, якія на гэтым адрэзку часу зьяўляюцца вялікім тормазам у справе заваявання большасці працоўных мас. Адгэтуль недахопы і ў арганізацыйнай працы партыі: паўсямяснае скарачэнне масавых рэвалюцыйных арганізацый, слабасць рэвалюцыйнага профруху, недастатковае вылучэнне шырокага партыйнага і беспартыйнага актыву. Бязумоўна, што ва ўсім гэтым мае вялізарнае значэнне шалёны паліцэйскі і эканомічны тэрор, раз'б'яцкая провокатарская работа соцьял-і нацыянал-фашыстаў, манэўры ўраду і рад іншых аб'ектыўных прычын.

Улічваючы надзвычайную шпаркасць тэмпаў нарастання рэвалюцыйнай сытуацыі і маючы на ўвазе тыя хібы, якія выявіліся ў рабоце партыі, V пленум з усёй рашучасцю і настойлівасцю адзначыў неабходнасць зрабіць паварот у справе політычнай ініцыятывы і самадзейнасці знізу да верху ва ўсёй партыі. „Партарганізацыі павінны налепішыць і сваячасова змяніць формы і методы нашай работы для пранікнення ў масы і ўзмацнення сувязі з імі; неабходна дакладна ўлічваць усе процэсы, якія адбываюцца ў масах, змены ў настроях мас, шпарка схватваць тое, што асабліва закранае ў даную хвіліну масы на даным прапрыемстве, фольварку, вёсцы, сваячасова формуліваць паграбаванні, увязваць іх з нашымі агульнымі лезунгамі“.

Адставаанне ад рэвалюцыйных падзей, хвасьцізм, асабліва ў варунках шпаркага насьпявання рэвалюцыйнай сытуацыі, зьяўляецца вялікай небяспекай у партыі. Ліквідацыя адставаання пажыць ня толькі ў тым, каб сваячасова рэагаваць на кожны канфлікт паміж працай і капіталам, на кожны факт жыцця і барацьбы працоўных мас, але і ўмець выяўляць такія канфлікты, сказаць перад масамі тое, аб чым яны ўважаюць, але што яшчэ ім няясна, сказаць так, каб мобілізаваць гэтыя

масы на больш арганізаваную барацьбу. Адначасна трэба ўмець выплукіць на першы плян тое новае, тое асноўнае ў масавых выступленнях, у стачачнай барацьбе, у кожным руху мас, што зьяўляецца фактарам росту рэволюцыйнага нагромаджэння і што будзе садзейнічаць развіццю контрнаступлення працоўных мас на фашысцкую дыктатуру.

Побач з адстаўаннем маецца небяспэка і ультралевых заскокаў, што асабліва яскрава выявілася ў падыходзе да нацыянальна-вызваленчай барацьбы мас і да стихійных форм барацьбы працоўнага сялянства. Асабліва наглядна гэта выявілася ў апошнім выпадку, калі некаторыя партарганізацыі, абыходзячы масавы арганізаваны адпор, шукалі выхаду з галечы, голаду і окупацыі ў несваячасных партызанскіх выступленнях.

Актуальнейшай задачай дня, асноўным варункам перамогі над пануючымі багатымі класамі зьяўляецца заваяванне рашаючай большасці пролетарыяту. Маючы на ўвазе вялізны процант беспрацоўных на ЗБ і пастаянны рост беспрацоўя, пленум зрабіў націск на арганізацыю шырокага руху беспрацоўных, на максімальнае ўзмацненне яго і ўвязку з барацьбой яшчэ працуючых. Злучэнне масавай стачкі з дэманстрацыяй беспрацоўных і заваяванне вуліцы масавымі супольнымі выступленнямі, пры ўдзеле масавай арганізаванай самаабароны — вось форма барацьбы найбольш адпавядаючая сучаснаму стану рэволюцыйнага руху. Шырокім стасаваннем тактыкі адзінага фронту зьнізу, асабліва завастаўваючы ўвагу на дэмакававанне „левай“ фразы соцыял-фашызму, рэволюцыйным прыкладам усведамляць рабочыя масы, якія яшчэ ідуць за соцыял-фашызмам і фашызмам, адрываць з-пад іх уплыву, уцягваюць і арганізуюць пад рэволюцыйнымі анты-фашысцкімі сьцягамі.

Вялікую ўвагу зьвярнуў пленум на нацыянальнае пытаньне, на кіраўніцтва нацыянальна-вызваленчым рухам, які мае ў варунках ЗБ вялізнае значэнне ў справе заваявання саюзнікам пролетарыяту. уцягнення ў рэчышча пролетарскай рэволюцыі ўсіх элементаў і пра-слоек, гатовых актыўна змагацца супроць польскага імперыялізму і фашысцкай окупацыі. Толькі нацыянальна-вызваленчы рух можа ўключыць у свае рады найбольш шырокія пласты, павесці за сабой тыя элементы, якія пакуль яшчэ ня ідуць за рабоча-сялянскім рухам. Барацьба кампарты з фашызмам за сярэднія пласты набывае асаблівае значэнне, бо 1) удзельная вага гэтых пластоў у варунках ЗБ, як у аграрнай краіне, значна большая, як ва ўсёй Польшчы; 2) барацьба гэтая адбываецца ў час нарастання рэволюцыйнай сытуацыі краю і падрыхтоўкі вайны супроць СССР.

Барацьбу супроць польскага імперыялізму і окупацыі партыя разгортвае на грунце ўсякіх праяў фашысцкай політыкі, эканамічнага і нацыянальнага уціску ўсіх прыгнечаных народаў на Заходняй Беларусі.

Каб паспяхова разгарнуць нацыянальна-вызваленчую барацьбу неабходна зрабіць паварот у кіраўніцтве гэтай барацьбой, неабходна „рашуча парваць з мэтамі камандвання нацыянальна-вызваленчым рухам і трактавання арганізацыі гэтага руху, як беспасрэдных экспазытур партыі. Трэба падтрымоўваць і вылучаць беспартыйныя актыўныя фактычнага кіраўніцтва рухам, падтрымоўваць яго ініцыятыву чуйна прыслухоўваюцца да тых прапановаў, якія ён выстаўляе. Ня звужаць уласцівых у нацыянальна-вызваленчым руху спосабаў дзеяння і выказвання”.

Асноўным і найбольш мобілізуючым лёзунгам у нацыянальным пытаньні зьяўляецца: права прыгнечаных нацыянальнасьцяў на самавызначэньне аж да аддзяленьня. Зьмест, які ўкладаў Ленін у гэты лёзунг, у варунках Заходняй Беларусі заключае наступнае: „1) бязьлітасная барацьба з польскім імпэрыялізмам супроць окупацыі; 2) цалкам свабодны і ня прымушаны выказ волі данага народу ў пытаньні дзяржаўнай прыналежнасьці; 3) шлях да ажыццяўленьня гэтага лёзунгу ў сучаснай сытуацыі вядзе толькі праз супольную рэволюцыйную барацьбу працоўных мас Заходняй Беларусі і ўсяе Польшчы пад кіраўніцтвам пролетарыяту і яго партыі за зваленьне дыктатуры буржуазіі“. Адначасна партыя ў сваёй штодзённай агітацыі тлумачыць масам, што толькі ў выніку пераможнай пролетарскай рэволюцыі, як гэта мы бачым у СССР, магчыма аб'яднаць разарваныя імпэрыялізмам беларускія землі ў адну БССР.

Пленум уносіць яснасьць у дзейнасьць партыі на культурна-асветным грунце. Рашуча змагаючыся з буржуазнай ідэалёгіяй, з буржуазным нацыяналізмам, неабходна супроцьстаўляць у нацыянальна-культурнай рэволюцыйнай элэманты яе і пры дапамозе гэтых элэмантаў разьбіваць дэмагогію і фашызацыю беларускіх нацыянал-фашыстаў.

Пленум заахвочвае ўвагу партыі на барацьбе супроць беларуска-нацыянал-фашызму, які зьяўляецца „адной з важнейшых апор фашысцкай окупацыі, актыўным правадніком усіх мерапрыемстваў польскага фашызму, адным з важнейшых фактараў у арганізацыі вайны супроць СССР і прыдушэньня нацыянальна-вызваленчай барацьбы паняволенага беларускага народу“.

Праз усе рашэньні пленуму праходзяць чырвонай ніткай мобілізацыя мас супроць падрыхтоўкі інтэрвэнцыі, барацьба ў абарону СССР і папулярнасьць дасягненьняў соцыялістычнага будаўніцтва і падрыхтоўка мас на выпадак вайны, каб ператварыць яе ў вайну грамадзянскую за рабоча-сялянскі ўрад, за савецкую Польшчу.

Рост політычнай сьвядомасьці мас, адыход іх з-пад уплыву соцыял-і нацыянал-фашызму асабліва востра ставіць перад КПЗі задачу ўзмацненьня існуючых рэволюцыйных масавых арганізацыяў, стварэньне і пашырэньне рознародных трансмісій партыі да мас, самаадукацыя і ўмелае выкарыстоўваньне новых форм, якія высоўваюцца самымі масамі ў ходзе рэволюцыйнай барацьбы.

Пастановы V пленуму ўзбройваюць арганізацыі КПЗБ большавымі аружжамі, пры дапамозе якога партыя ў цэлым з большым посьпехам зможа даваць масам, што выхад з беспрацоўя, голаду, галечы і окупацыі ляжыць у пролетарскай рэволюцыі, зможа арганізаваць масы на барацьбу за фабрыкі, зямлю, нацыянальнае вызваленьне і ўладу.

М. Галадзед

Задачы навуковай работы і роля Беларускай Акадэміі Навук¹⁾

На даным этапе перад Акадэміяй Навук стаяць адказнейшыя практычныя задачы, якія маюць вялікае політычнае значэнне.

Ход клясавай барацьбы ў Беларусі склаўся такім чынам, што Акадэмія (гэта новая арганізацыя, якую мы стварылі ў 1928 годзе), альбо вярней, частка яе членаў, адыгрываўшых там выдатную ролю, аказалася па той бок барыкад. Акадэмія—гэта наша ўласнае дзіце і замест таго, каб адзіным фронтам змагацца за соцыялізм, частка „акадэмікаў“ ашукала давер'е савецкай улады і вяла работу супроць нас.

Нам прышлося выкінуць з Акадэміі частку тых людзей, якія працавалі супроць нас. Прышлося трошкі ўзварушыць Акадэмію. Мы вымушаны былі пайсці на гэта, бо некаторыя людзі працавалі супроць пролетарскай дыктаруры, на карысць польскага і міжнароднага фашызму.

На тым, што мы далі па руках лазутчыкам польскага фашызму і ізолявалі арганізатараў капіталістычнай інтэрвенцыі з лягеру беларускага нацыянал-дэмакратызму, зразумела, хто-небудзь імкнуўся і спекуляваў.

Некаторыя падгалоскі нацыянал-дэмакратаў ставілі пытаньне і хто-небудзь яшчэ ставіць і зараз: „Ну, што-ж, у бальшавікоў гэта ўсё паказальнае, і нацыянальная політыка—гэта таксама паказальнае. Усё робіцца для формы, а потым—зноў будзе ліквідавана“.

Для кожнага дарослага чалавека, які ўсё-ж такі хоць трошкі ўяўляе сабе сэнс працэсу клясавай барацьбы пролетарыяту, зусім ясна, што гэтыя гутаркі выходзяць з клясава-варожага нам лягеру. Усім вядома, што справа ідзе не аб ліквідацыі нацыянальнай політыкі, не аб затрыманьні разьвіцьця нацыянальнай культуры, як гэта імкнуцца паказаць нацыянал-фашысты іх агентура, справа ідзе аб выраўнаньні клясавага фронту пролетарыяту, аб замацаваньні гэтага клясавага фронту, аб кансолідацыі лепшых сіл, якія стаяць на пазыцыях пролетарыяту, для таго, каб хутчэй рушыць справу нацыянальнай політыкі, каб яшчэ хутчэй рушыць справу нацыянальнай культуры, пролетарскай па сваім зьмесьце і нацыянальнай па форме.

Ва ўсякім разе тое, што мы стукнулі па абнаглелых актыўных контр-рэвалюцыянерах, нашыя клясавыя ворагі за межамі імкнуцца скарыстаць у сваіх мэтах.

¹⁾ Скарочаная стэнограма прамовы на прыёме дэлегацыі Белар. Акадэміі Навук.

На гэтым фоне рэарганізаванай Акадэміі Навук трэба напружыць усе сілы для таго, каб сыцяг нацыянальнай на форме і сацыялістычнай па зьмесьце культуры трымаць высока, і навуковую працу ўзьняць на такую вышыню, каб усім было выдавочна, што мы можам больш насьляхова працаваць без нацдэмаўскіх „вучоных“, што ў нас хопіць сіл для таго, каб навуку і культуру, якая нам патрэбна, клясавую культуру—рушыць гіганцкімі тэмпамі наперад. І лепш будзе, калі ў нас будзе менш тых людзей, якія перашкаджаюць нам працаваць на фронце нацыянальна-культурнага будаўніцтва.

Ня трэба забыцца, што Беларускай Акадэмія Навук з сёнешняга дня павінна зьвіцца вярхоўным органам навукі ў БССР: гэта абстаноўка ўскладае яшчэ большыя абавязальствы на нашу Акадэмію і на ўсіх яе работнікаў. А каб апраўдаць назву „Вярхоўны штаб навукі“, *трэба даць працу высокай навуковай якасьці, трэба ўзьняць навуковы аўтарытэт Акадэміі.*

Палітычны аўтарытэт у Акадэміі, зразумела, павінен быць, бо аполітычнай Акадэміі ў прыродзе ня бывае, ня было і ня будзе; розьніца голькі ў тым, якой клясе акадэмія служыць. Наша Акадэмія павінна служыць і ўжо служыць рабочай клясе. Але гэтым справа ня вычэрпваецца; пытаньне стаіць аб уздыме і *навуковага аўтарытэту. Таму якасьць навуковай прадукцыі мае рашаючае значэньне для Акадэміі.*

На даным этапе сацыялістычнага будаўніцтва разьвіцьцё навукі набывае рашаючае значэньне. Канкрэтныя задачы сацыялістычнага будаўніцтва, якія перад намі зараз стаяць, ня могуць быць вырашаны без аўладаньня перадавой тэхнікай. Гэта апошняя задача ў сваю чаргу утварае далейшае разгортваньне работы нашых навукова-дасьледчых устаноў і максымальную ўвязку нашай тэарэтычнай работы з практычнымі задачамі, што стаяць перад намі. Гэта ўскладае асобныя абавязальствы на БАН.

Чаму-б, напрыклад, БАН, як сьлед, не заняцца вывучэньнем натуральных багацьцяў БССР.

У нас работа над вышуканьнем рудных і нярудных выкапняў набывае вялізнае значэньне. Напрыклад, мы цяпер з-за мяжы імпортуем шамотную цэглу, бо для Магнітагорску, Кузьнецкага басэйну, Днепрабуду і г. д. патрэбна агнятрывалая цэгла, а ў нас, нібы, не хапае сваёй шамотнай гліны.

Аказваецца, што шамотную гліну можна і ня ўвозіць. Ёсьць некаторыя даныя, што ў нас у Крычаўскім раёне ёсьць залежы гэтай гліны. Калі сапраўды ўся гэтая справа была-б дасканала дасьледвана і высьветлена, мы маглі-б у БССР пабудаваць вялікі гігант па выпрацоўцы агнятрывалай цэглы з тысячамі рабочых, прычым урад Саюзнага Саюзу пайшоў-бы на ўсякія капітальныя ўкладаньні для гэтай мэты. Чаму-б БАН ня ўзяцца за хутчэйшае вышуканьне гэтай шамотнай гліны?

Альбо возьмем торфяную праблему, якая для БССР мае вельмі вялікае значэньне. З торфам у нас справа ўжо вырашана ў сэнсе скарыстаньня яго, як энэргетычнай базы. Асінбур зьяўляецца лепшым доказам гэтага. Зараз мы павінны ўзяцца за хэмічную пераапрацоўку торфу ў іншыя продукты.

Паколькі мы ў БССР пакуль што не знайшлі іншых выкапняў, будзем больш інтэнсыўна працаваць над торфам. Даказана, што з торфу атрымліваецца добры кокс, які можа нават конкураваць з вугальным коксам. Даказана (лябараторным шляхам), што з торфу можна вырабіць сьпірытус. Сьпірытус на даным этапе разьвіцьця тэхнікі ў Саюзе

ССР можа адыграць вялікую ролю для развіцця індустрыялізацыі. Таму торф не паставіць на выраб сьпірытусу, а сьпірытус — на службу індустрыялізацыі (з яго можна вырабляць сынтэтычны каўчук)? Лябо таторным шляхам гэта ўжо даказана (выпрацоўка сьпірытусу з торфу), і вось на прамысловыя рэйкі мы пакуль што ня здолелі гэтую справу паставіць.

Ёсць даныя, што ў БССР мы маем шмат валакністага торфу, і гавораць, што немцы на 50 проц. ваявалі ў шынэлях з торфу. Та ваўнянага валакна дадаецца 50 проц. валакністага торфу і атрымліваецца добрая шынэль. Яшчэ можна знайсці цэлы рад спосабаў ужывання торфу для мэт індустрыялізацыі. Я ўжо не гавару аб тым, што торф добра скарыстоўваецца як угнаенне. Гэта менш складаны працэс, а ўсё-ж такі ён скарыстоўваецца ў нас слаба.

Кажуць, што ў БССР знайшлі балотную руду. Адначасова кажуць, што балотная руда нерэнтабельна для распрацоўкі, паколькі мы маем вялізарныя залежы высокагатунковай руды ў Савецкім Саюзе. Пры якіх залежах руды, якія ёсць у СССР і якія перавышаюць сусветныя запасы, бязумоўна, з балотнай рудай нам цяжка высунуцца, каб арганізаваць металургічную базу ўсесаюзнага значэння. Але трэба да канца давесці і гэтую справу. Калі чаго-небудзь вялікага нельга зрабіць, дык, мабыць, што-небудзь дробнае мясцовага значэння можа зыйсці.

Ёсць некаторыя архіўныя матар'ялы, якія паказваюць тое, што залісьці на Віцебшчыне быў, або хацелі пабудаваць металургічны завод на сапраўднай рудзе. Трэба правесці гэтыя матар'ялы. Можна сапраўды вакол Віцебску ёсць руда; трэба правесці падатковыя досьледы. Гэта — непасрэдная праца Акадэміі. Затраты на гэтыя вышукальныя работы над выкапнямі заўсёды сябе апраўдаюць. Ня трэба ікадаваць затрат на такую працу. Прычым, у нашых умовах вялізарную ролю адыгрываюць нярудныя выкапні, як, напрыклад: фосфарыты (я ўжо ўпамінаў аб шамотнай гліне), маргелі, крамяні; зараз і крэменю выпрацоўваюць добрую шкляную паперу, а гэтая справа ў нас застаецца пакуль што саматужнай. У нас у адным раёне ёсць такія саматужныя заводзік, а ўжо з Ленінграду просяць крамяні для млыноў і плоцяць добрыя грошы за гэта.

На жаль, некаторыя нашы навукова-дасьледчыя інстытуты, некаторыя навуковыя работнікі часта займаюцца агульнымі разважаньнямі, і не канкрэтнай справай.

Возьмем сельскую гаспадарку і ў прыватнасці такое канкрэтнае пытаньне, як спецыялізацыя сельскай гаспадаркі БССР. Акадэмія павінна дапамагчы нам зламаць кансэрватыўныя настроі ў некаторых нашых спецыялістаў па сельскай гаспадарцы і зьнішчыць сумненні, якія заключаюцца ў тым, што, нібы, развіццё ільну і каняпель у нас не патрэбна форсаваць. Яшчэ наглядаюцца такія адрыжкі ў некаторых спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

Мы ня можам далей у галіне развіцця сельскай гаспадаркі ісці па такім шляху, каб у нас быў „Мюр і Мэрыліз“ — усяго пагрошку і ў той-жа час усяго не хапае.

Сутнасць сацыялістычнага плянавання заключаецца ў тым, каб правільна вызначыць вытворчыя функцыі кожнага раёну СССР.

Паўночны Каўказ, Украіна, Сібір, Сярэдняя Волга, наогул прыволскія вобласці, дзякуючы сваім умовам, могуць стаць і ўжо сталі раёнамі таварна-збожжавай гаспадаркі.

Мы, Беларусь, ня можам з'явіцца таварна-збожжавым раёнам. Мы павінны з'явіцца *раднам таварнай жывёлагадоўлі, тэхнічных культур і каранёплодаў*. Адначасова мы можам быць і павінны быць з хлебам. Для гэтага патрэбна, каб нашыя агра-хэмікі папрацавалі больш практычна над тым, каб наша беларуская глеба замест 30 пудоў з десятины дала-б 80-100 пудоў, а ў нас ня так цяжка гэтага дабіцца.

Буйным-жа таварна-збожжавым раёнам мы ня можам быць. Але ці можам мы заставацца далей рэспублікаю бяз пэўнага вытворчага профілю ў сыстэме Савецкага Саюзу? Зразумела, ня можам.

Для жывёлагадоўлі ў нас ёсць усе падставы, але справа гэта вельмі марудна прасоўваецца наперад як па колькасці, так і па якасці. Да гэтага часу мы мала зрабілі для паляпшэння пароды жывелы; ёсць пасобныя экзэмпляры добра выведзенай буйнай рагатай жывелы і толькі. Па свіннях ёсць, праўда, зусім добрыя вынікі. Мы павінны гэтую справу як мага хутчэй пасунуць наперад.

Лубяныя культуры—лён і каноплі. Проблема мэліорацыі балот у сувязі з задачай развіцця лубяных культур з'яўляецца іганцкай праблемай. Ужо вынайзден спосаб і практычна ставіцца на прамысловыя рэйкі пераапрацоўка пянькі ў бавоўну. А што гэта азначае? Бавоўна адразу вырашае цэлы рад праблем, у тым ліку і паляпшэнне матэрыяльнага забеспячэння рабочай класу. Пянька сама па сабе можа быць скарыстана для многіх галін народнай гаспадаркі, а з пераапрацоўкаю пянькі ў бавоўну мы гэты сырэц можам скарыстаць для тэкстыльнай прамысловасці.

Чаму не паставіць рэальную задачу—спэцыялізацыю сельскай гаспадаркі БССР па лініі развіцця лубяных культур, жывёлагадоўлі і звязанай з гэтым кармовай базой?

У гэтай справе неабходна больш сур'ёзна і больш рашуча рухнуцца наперад і *сапраўды ператварыць нашу сельскую гаспадарку са спажывецкай гаспадаркі сялянскага тыпу ў буйную колгасна-сінгасную таварную прамысловую гаспадарку*.

Ці можам мы ператварыцца са спажываючага ў вытворчага раён? *Бязумоўна, можам*. Вытворства лубяных культур і развіццё жывёлагадоўлі ў такім разьмеры, які-б даў нам магчымасць паширыць сырцовую і харчовую базу—гэта і ёсць ператварэнне ў вытворчага раёна. А дабіцца гэтага мы ня толькі можам, а і абавязкова павінны.

Ці можам мы Сярэдняю Азію назваць раёнам вытвараючым? Хоць Сярэдняя Азія (акрамя Казакстану) не з'яўляецца раёнам вытвараючым па таварным збожжы, але паколькі там асноўная база бавоўны для ўсяго Савецкага Саюзу, пастолькі яна з'яўляецца сур'ёзным вытвараючым раёнам.

Вырашыць усе гэтыя пытанні спецыялізацыі сельскай гаспадаркі БССР без дапамогі навуковай думкі і бяз удзелу навуковых работнікаў і спецыялістаў, гэта зусім, зразумела, мы ня зможам.

Мы павінны больш інтэнсіўна папрацаваць па ўсіх гэтых галінах дабіцца ператварэння БССР са спажываючага ў вытворчага раёна. Іго-б гэта нам не каштава.

Трэба адзначыць, што ў гэтай галіне вельмі марудна разгортваецца навуковая думка нашых спецыялістаў. У нас мала вынікаў работы над новымі культурамі; мы топчамся на адным месцы. Наваг і лён і каноплі слаба развіваем, і навукова-даследчыя інстытуты не з'яўляюцца штурхачом гэтай справы.

Іншыя раёны СССР працуюць над увядзеннем новых культур— валакністых, каўчуканосных культур і інш., а нашыя сельска-гаспадарчыя інстытуты зусім мала займаюцца гэтай справай. Даводзіцца нам самім штурхаць нашых інстытутчыкаў на новыя думкі. Больш таго, мы ў народна-гаспадарчым плане прынялі пастанову пабудаваць цукровы завод у раёне Брагіна з тым, каб ужо зараз разьвіваць культуру цукровых буракоў з мэтай правядзення вопытаў—ці будуць яны рэнтабельны, ці будуць яны пасыняваць у нашым краі і г. д.

А нашыя гора-дасьледчыкі па сельскай гаспадарцы замест таго, каб ухапіцца за гэтую справу і рушыць яе як след наперад, пачынаюць у газетах дыскутаваць і даказваць нерэнтабельнасць разьвіцця цукровых буракоў у Беларусі у той час, як урад ідзе на затраты значных грошай для правядзення вопыту.

Замест таго, каб паставіць гэтае пытаньне, правесці вопыт да канца, гультаяватыя людзі пачынаюць дэмабілізоўваць грамадзкасць.

Правільна будзе трымацца таго правіла ў навукова-дасьледчай працы— лепш больш паграціць сродкаў, іншы раз, можа і дарэмна, але давесці справу па правядзеньні таго ці іншага вопыту да канца. Што мы ад гэтага трацім у адным выпадку, тое мы шмат разоў наганяем у другім выпадку, калі зробім якое-небудзь адкрыццё. Тут, бязумоўна, патрэбна шырокая ініцыятыва; больш таго, трэба, каб спецыяліст-дасьледчык у пэўнай меры рызыкаваў там, дзе гэта патрэбна для сваёй работы. Здаровая рызыка, дзе гэта патрэбна, дзе яна звязана з імкненьнем спецыяліста сваім вынаходніцтвам дапамагчы сацыялістычнаму будаўніцтву, нам вельмі неабходна. Гэту рызыку спецыяліста мы падтрымліваем і будзем падтрымліваць заўсёды і матар'яльна і палітычна.

Ці можа Беларускае ССР са сваімі вучонымі ўнесці сваю лепту у разьвіццё навукі і тэхнікі ўсяго Саветскага Саюзу? Зразумела, можа, і гэта абавязкова трэба рабіць. Мы ўжо штосьці маем, але трэба ўзмацніць наш удзел у гэтай справе. Гэта ёсць лепшы шлях для таго, каб ўзмацніць навуковы аўтарытэт самой Акадэміі. Часам якое-небудзь, на першы погляд, нібы невялічкае вынаходніцтва, узьнімае і вучоных і самую ўстанову, дзе яны працуюць, на шмат ступеняў дагары.

Вось некалькі прыкладаў канкрэтнай працы, якой можа займацца Акадэмія Навук. Усёй сумы гэтых пытаньняў самой Акадэміі Навук, моўна, ня удалася вырашыць, але затое мы ўтварылі такія ўмовы для працы Акадэміі, якія даюць магчымасьць усе ведамсцьвенныя навукова-дасьледчыя ўстановы і інстытуты скарыстаць іменна ў гэтым напрамку. Неабходна, каб Акадэмія Навук сама праяўляла ініцыятыву і адначасова штурхала-б нашыя ведамсцьвенныя дасьледчыя інстытуты на канкрэтную навукова-дасьледчую працу. Напрыклад, Інстытут Прамысловасьці, Інстытут рэканструкцыі сельскай гаспадаркі і іншыя спецыяльныя інстытуты і ўстановы Акадэміі павінны кантраляваць і правярць іх дзейн. сьць, ажыццяўляць мэтодологічнае кіраўніцтва імі.

Але ўсё гэта не азначае, што мы павінны закінуць задачу *разьвіцця гуманітарных і грамадзкіх навук*.

Разьвіццё грамадзкіх, гуманітарных навук у нашых умовах, а ўмовах пролетарскай дыктатуры, мае вялікае значэньне, бо на гэтых навукх фармуецца ідэалогія пролетарыяту і ўсіх працоўных нас цэлага новага пакаленьня.

Гэта задача ў нас стаіць вельмі востра яшчэ і з тэй прычыны, што ў грамадзкія, гуманітарныя навукі ў нас, у БССР, занесена шмат элемэнтаў нацыяналі-дэмакратычнай ідэалогіі, розных "гэорый самабытнасьці" і іншай непатрэбнай шалухі.

Галоўная задача ў гэтых навукх—барацьба за марксыцкую мэто-
дологію, гэта, як кажуць, стрыжань усёй працы. Паўтараю, на гра-
мадзкіх, гістарычных і наогул на гуманітарных навукх формуецца
ідеалёгія, цэлага маладога пакаленьня, і мы ня можам гэтую справу
адсунуць на задні плян. Наадварот, гэта задача павінна прыцягнуць
да сябе галоўнейшую ўвагу.

Адна з важнейшых задач—гэта напісаньне гісторыі Беларусі.
На жаль, да гэтага часу ў нас няма гісторыі Беларусі, напісанай на-
пашаму, марксыцкай гісторыі, а на гісторыі мінулага, гаварыў Ленін
мы вучымся тварыць будучае. У нас няма ніводнага марксыцкага пад-
ручніка па гісторыі Беларусі. У нас ёсьць таварышы, якія ведаюць
гісторыю Беларусі з марксыцкага пункту гледжаньня, але гэта ляжыць
у іх галовах, а марксыцкага падручніка мы яшчэ не пісалі. Мы выхоў-
ваем мільёны пролетараў, а на чым мы будзем іх вучыць?

А тое, што мы навучаем мільёны, — гэта факт.

Пры складаньні дырэктыў па кантрольных лічбах на 1932 год,
якія ўжо Саветам Народных Камісараў зацьверджаны, мы ўзялі такіх
гэмпі вучобы, што 60 проц. усяго насельніцтва будзе сядзець на
школьных лаўках (сюды ўваходзяць розныя курсы і г. д.).

Чаму мы будзем навучаць гэтыя 60 проц.? Якой гісторыі—буржу-
азнай ці пролетарскай? Якія мы падручнікі паднясем па гуманітарных
навукх гэтым 60 проц. працоўнага насельніцтва? Гэта вялікая справа.
Школа-ж, ВНУ і курсы—гэта ня толькі асьветныя ўстановы. Трэба
ведаць, што кожная школа—ёсьць лябараторыя, у якой формуецца
ідеалёгія мільёнаў, у якой пераапроцоўваецца чалавек, і рэзультат
работы гэтай лябараторыі ў значнай меры будзе залежаць ад таго
на чым мы будзем вучыць масы, на якіх падручніках, якіх кнігах.
Таму вялікай памылкай было-б недаацэньваць і гуманітарныя навукі.

Зараз некалькі слоў наколт мэдыцыны. Трэба ўсімерна падтрым-
ліваць навукова-дасьледчую работу ў гэтай галіне. Працаваць у галіне
мэдыцыны, гэта значыць працаваць над энэргетычнымі рэсурсамі про-
летарыяту, над разьвіцьцём жывой людзкой энэргетыкі. Жывая энэр-
гетыка пролетарыяту, — гэта галоўная з усіх энэргетых. Толькі про-
стыя профіляктычныя мерапрыемствы — і тыя павялічваюць нашы
энэргетычныя рэсурсы. З мэдыцынай звязаны рад прыродазнаўчых
і спэцыяльных навук, якія нам патрэбны, як паветра. Таму зьяўляецца
вельмі дзіўным, калі чуеш аб недаацэньцы гэтай галіны навукі.

Выходзячы з таго, што мы зараз шчыльна, як ніколі, падыйшлі
да шырокага разгортваньня будаўніцтва соцыялізму, перад намі з асаб-
ливой вастрастай паўстала праблема скарыстаньня ўсіх спэцыялістаў
і вучоных, скарыстаньня іх ведаў для соцыялістычнага будаўніцтва.

Адсюль і тое, што наша партыя востра ставіць пытаньне аб
наляпшэньні ўмоў работы спэцыялістаў і вучоных.

Для вас усіх не сакрэт, што для старых спэцыялістаў на пэўным
эканамічным узроўні адносіліся настарожана. Сярод старых спэцыялістаў знай-
шліся такія элемэты, якія па ўказаньнях замежных капіталістаў і
іх сродкі прадзвілі падрыў соцыялістычнага будаўніцтва, шкодзілі на
кожным кроку.

Няма ніводнай галіны народнай гаспадаркі, дзе-б не працавалі
шкоднікі. У асноўных галінах народнай гаспадаркі шкодніцтва зьявіло
сабе моцнае гняздо. Мы гэтых шкоднікаў у асноўным вылавілі і я-
сьлед пакаралі.

Гэтыя шкодніцкія элемэты, якія знайшліся сярод старых спэцы-
ялістаў, якія ня верылі ў моцнасьць савецкай улады і імкнуліся яе лік-

выдаваць на карысьць буржуазнай дыктатуры, прымусілі савецкую ўладу і партыю настаражыцца і прыняць адпаведныя меры.

Зараз становіцца чыяе. Шкодніцтва мы ў асноўным разбілі. Значная частка старых спэцыялістаў і вучоных, якія не замешаны ў шкодніцтве, рэзка адмежаваліся ад шкоднікаў і цалкам і поўнасьцю аддаюць сябе справе партыі, справе пролетарыяту. Частка тых спэцыялістаў, якія хістаюцца і чакаюць, убачылі, што савецкую ўладу нельга скінуць. Што-ж ім застаецца рабіць — сядзець і чакаць? — гэта бязглуздыца, і яны пачынаюць актыўна працаваць з намі. А мы дапаможам ім далучыцца да актыўнай работы.

Крыўдзіцца на партыю і савецкую ўладу асобным навуковым працаўніком за тое, што мы па сім-тым як сьлед ударылі, ня прыходзіцца. Бяспрэчна тое, што многія з старых спэцыялістаў сумленна працуюць і тое недавер'е, якое мы праяўляем да людзей, якія хістаюцца, каму-небудзь не спадабаецца, але нічога ня зробіш — „лес рубіць — шчэпкі ляцяць“. Там, дзе змагаюцца дзьве клясы не на жыцьцё, а на сьмерць, там пападае і тым, хто хістаецца.

У асноўным гэтыя хістаньні былі выкліканы тым, што частка старых спэцыялістаў ня верыла ў моц савецкай улады. Зараз ужо для усіх стала вядомым, што савецкая ўлада ў міжнародных адносінах самая моцная ўлада. Няма ў сьвеце такой улады, якая была-б такой моцнай, як савецкая. Не дарма самая варожая буржуазная дзяржава — Францыя — з намі загаварыла.

Многія спэцыялісты, якія раней хісталіся, зараз упэўніліся ў тым, што мы не жартуем, а будзем соцыялізм, і ім заставацца ў баку ад будаўніцтва соцыялізму таксама няма ніякага сэнсу. Нарэшце, гэта азначае — быць выкінутым за борт пераможнага руху па шляху соцыялізму.

Задача спэцыялістаў заключаецца ў тым, каб прыступіць да актыўнага ўдзелу ў соцыялістычным будаўніцтве, а партыя і ўлада з свайго боку будзе ствараць такія спрыяючыя ўмовы, якія дадуць поўную магчымасьць разгарнуць свае сілы і ўжыць свае веды на справу будоўлі. Мы і раней утваралі такія ўмовы, але частка спэцыялістаў злоўжывала нашым давер'ем.

Ужо вышэй было сказана, што спэцыялісты ў сваёй дасьледчай рабоце павінны рызыкаваць там, дзе гэта патрэбна. Мы здаровую рызыку будзем падтрымліваць. Пават там, калі спэцыяліст зробіць памылку, але калі гэта будзе звязана з жаданьнем дапамагчы справе пролетарыяту, хто яго будзе за памылку судзіць, хто яго, сумленна рызыкуючага спэцыяліста, будзе наогул зьневажаць?

Усякая новая справа усякае новае ўвядзеньне абавязкова звязана з рызыкай, і чалавек, які баіцца рызыкі, ніколі нічога новага таць ня зможа.

Наша задача — дапамагчы спэцыялістам стаць моцна на пролетарскія пазыцыі і стварыць адпаведныя ўмовы для іх работы.

Ва ўмовах БССР задача мобілізацыі ўсіх навуковых сіл і спэцыялістаў на справу соцыялістычнай будоўлі павінна ўзяць на сябе Беларуска-Акадэмія Навук.

Беларуска-Акадэмія Навук павінна зьявіцца вярхоўным штабам навукова-дасьледчай работы ў БССР. Задача Акадэміі ў першую чаргу павінна заключатца ва ўздыме ўсёй навукова-дасьледчай работы на высокі навуковы, я-б сказаў, эканамічны ўзровень, у плянаваньні ўсёй навукова-дасьледчай работы, каб найбольш эфэктыўна скарыстаць сілы, сродкі і дасягненьні асобных інстытутаў і лябараторый, каб навуковая работа дала больш практычных вынікаў на карысьць соцыялістычнага будаўніцтва.

За сапраўдную перабудову партработы на вёсцы, за палепшаньне якасьці партыйнага кіраўніцтва

Рабочая кляса і бядняцка-серадняцкія масы БССР пад кіраўніцтвам УсеКП(б) і КП(б)Б і пры брацкай дапамозе саюзных рэспублік дабіліся вялізарнейшых поспехаў у справе соцыялістычнага будаўніцтва ня толькі ў горадзе, але і на вёсцы.

Пасеўная плошча 1931 г. ў параўнаньні з мінулым годам узрасла на 7 проц., а пад ільном і каноплямі на 55 проц. (кругла).

Соцыялістычны сэктар на пасеўнай плошчы займае амаль што 50 проц. усёй пасеўнай плошчы БССР і гэта сьведчыць аб тым, што і ў БССР, як і ва ўсім СССР, саўгасы, колгасы і МТС сталі галоўным вытворцамі збожжавых, тэхнічных і жывёлагадоўчых produkтаў. Значна пасунулася ўперад спэцыялізацыя сельскай гаспадаркі БССР у напрамку ператварэньня яе з спажывецкай краіны ў краіну вытворчую, у краіну ільну, канпель, малочнай і мясной жывёлагадоўлі і г. р. родніцтва, чаго патрабаваў ад нас XVI зьезд УсеКП(б) і XIII зьезд КП(б)Б.

Пад сельскую гаспадарку і яе спэцыялізацыю падвезена значная тэхнічная база, як-та: пабудова 30 МТС, 44 ільназаводаў, 3 канпельных заводаў, завоз жніярак, сенакасілак, ільняцерабілак і г. д.

Колектывізацыя на 1-е жніўня дасягнула звыш 42 проц., і колгаснік у БССР таксама стаў цэнтральнай фігурай зямляробства.

У выніку ўсяго гэтага колгаснік, як цэнтральная фігура зямляробства, як асноўная і галоўная апора савецкай улады на вёсцы, цяпер атрымлівае магчымасьць, як казаў Ленін, сапраўды шырока, сапраўды ў масавым разьмеры праявіць сябе, як актыўны будаўнік соцыялістычнай гаспадаркі.

Магутная хваля колектывізацыі ў значнай ступені зьмяняе сацыяльны і працягвае зьмяняць апошнюю сур'ёзную капіталістычную клясу ў нас кулакоў на вёсцы. Кулацтва як класа яшчэ далёка не зьнікла, давана і будзе аказваць шалёнае супраціўленьне соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі, колектывізацыі, мяняючы формы і мэты свайго змаганьня.

Вось гэтыя зьмяніўшыся гаспадарчыя ўмовы і сацыяльна-клясавыя суадносіны, вялізарнейшай важнасьці і цяжкасьці задачы, якія павінны быць вырашаны ў трэцім рашаючым годзе пяцігодкі, паграбуюць самай рашучай перабудовы партработы на вёсцы, самага нестойливага палепшаньня якасьці работы, якасьці кіраўніцтва і колькасці

лага павялічэння складу вясковых партарганізацый. Патрэбна нашы методы і прыёмы кіраўніцтва і работы прывесці ў адпаведнасць з новымі задачамі, з новымі павышанымі тэмпамі будаўніцтва, з павышанымі запатрабаваннямі партыйцаў, у адпаведнасць з змяніўшымися умовамі соцыялістычнага будаўніцтва.

Высунутае т. Сталіным палажэнне адносна „працы па-новаму“ датычыцца ўсіх арганізацый і ўстаноў, а ня выключна працаўнікоў народнай гаспадаркі. Яно ў роўнай меры датычыцца і вясковай партыйнай арганізацыі, якая па сваёй колькасці, якасці, формах і методах работы значна адстае ад сучасных задач і тэмпаў будаўніцтва. А сэнс усёй перабудовы павінен заключацца ў тым, каб павярнуцца тварам да вытворчасці і арганізацыйна перабудавацца па вытворчым прынцыпе і на гэтай падставе колькасна і якасна ўзмацніць партарганізацыю так, каб яна была баяздольна і магла паспяхова вырашаць усе задачы па соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі. Умовы для гэтага ёсць і яны павінны быць выкарыстаны. Гэта—налічча саўгасаў, МТС з вялікай колькасцю рабочых з соліднай вытворчай практыкай і тэхнічнай базай. Гэта—налічча буйных колгасаў і 42 проц. калектывізацыі на 1 жніўня 1931 г., гэта-налічча ў колгаснай вёсцы моцных, таленавітых, правяраных беспартыйных кадраў, якія гатовы пакласці галовы за справу калектывізацыі (Пастышаў).

Аб'яднанне раскіданых і часта вельмі слабых вясковых ячэек навокал апорных пунктаў нашай соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі—саўгасаў, МТС і буйных колгасаў, якія маюць свае моцныя ячэйкі, узмоцніць пролетарскі ўплыў на вясковую партарганізацыю, сконцэнтруе і зв'язвае ячэйкі вёскі навокал значных гаспадарчых і соцыялістычных адзінак, наблізіць іх да вытворчасці, складзе ўмовы для больш хуткага і якасна лепшага росту партыі. Парткомы, арганізаваныя пры гэтых апорных пунктах, павінны выкарыстаць іх як крыніцы павялічэння росту партыі, пролетарскага ўплыву, культуры і дапамогі акаляючым колгасам, вёскам, як крыніцы практыкі і кіраўніцтва соцыялістычнай перабудовай вёскі.

Што-ж у гэтым напрамку робіцца раённымі партыйнымі арганізацыямі?

Койданаўскі раён паказвае прыклады

Койданаўскі РК КП(б)Б пры буйнейшых саўгасах, дзе маюцца партыйныя ячэйкі, арганізаваў 4 парткомы. Партком аб'яднае ня менш 35 куністаў некалькіх акаляючых ячэек колгасаў і с.с. За кароткі час свайго існавання яны даказалі сваю жыццёвасць. Партком пры саўгасе імя Сталіна правёў сход усіх куністаў, аб'яднаных ячэек налічым з вучасткаў саўгасу, дзе маецца цэхавая ячэйка, і былі абгавораны пытанні сенаўборкі, падрыхтоўкі да ўборкі ўраджаю. Абмяняліся практыкай сваёй працы і гэтым палажылі пачатак ліквідацыі той абмежаванасці, акая яшчэ існуе і на сёнешні дзень паміж колгасамі, саўгасамі і с.с. ячэйкамі. Партком па жаданні насельніцтва арганізаваў выступленні польскага тэатру, перавёў на польскую мову работу аднаго сельсавету і наладжвае абслугоўванне польскага насельніцтва на ўсіх установах на роднай мове. Цяпер наладжваецца соцыялістычная чымадапамога больш паспяваючых саўгасаў, колгасаў і вёсак адстаючым. Некаторыя парткомы буйныя саўгасныя і колгасныя ячэйкі рэарганізуюць у цэхавыя, арганізуючы іх пры адной якой-небудзь галіне с.-г. ці пры падсобных гаспадарках (базах) саўгасу.

Адным словам, Койданаўскі раён знаходзіцца на шляху да сапраўднай перабудовы партработы і прыстасавання яе да задач соцыялістычнай будоўлі на вёсцы. Таму не выпадкова ён выканаў плян сёга ўборкі ў тэрмін, датэрмінова рэалізаваў пазыку на вёсцы і стаў першым у БССР раёнам суцэльнай калектывізацыі.

Зусім інакш абстаіць справа з перабудовай і зместам працы вясковых партарганізацый па Барысаўскім раёне.

Барысаўскі раён паказвае як ня трэба перабудоўвацца

Барысаўскі раён ня выканаў пастановы ЦК КП(б)Б аб падвышэнні процанту калектывізацыі да 35 вясной 1930 г і на 10 ліпеня раён мае 26 проц. калектывізацыі. Зацягнулася ўборка сенажаці. Рэалізацыя пазыкі на вёсцы да 15 ліпеня была амаль што не разгорнута. Зьдзелшчына ў колгасах як належыць не арганізавана, а дзе і лічыцца, то больш на паперы, чым на справе, бо брыгады дзелаш працадні пораўну.

Усё гэта тлумчыцца не аб'ектыўнымі прычынамі, а галоўным чынам, адсталасцю партыйна-масавай і гаспадарчай работы па раёне, не наладжанасцю канкрэтнага і практычнага кіраўніцтва парт'ячэлкамі. Раённая друкаваная газета на працягу трох месяцаў не змяшчала ніводнай заметкі і пастановы аб перабудове партработы на вёсцы і не дапамагла партыі ў гэтым напрамку.

Да арганізацыі парткомаў пры саўгасах, МТС і буйных колгасах, дзе маюцца парт'ячэйкі, згодна дырэктыў ЦК, Барысаўскі раён падмышоу формальна. У выніку гэтага з 5 сельпарткомаў толькі адзін арганізаваны пры саўгасе „Палелюм“, а ўсе астатнія пры с/с. ячэйках у с/с. асяродку, не па вытворчым прынцыпе, а па тэрыторыяльным. Утварылася пагроза, што гэтыя сельпарткомы стануць падрайкамі ці былымі валкамі, ці проста перадагачнымі пунктамі партыйных дырэктыў ад РК у ячэйкі, бо яны ня маюць у сябе патрукою тоі апоры і той базы, з якой можна было чэрпаць партыйную гаспадарчую і вытворчую практыку і пераносіць у акаляючыя больш слабыя ячэйкі і колгасы.

Ячэйкі і парткомы не зрабілі нічога таго, што маглі зрабіць, асабліва ў сэнсе правільнай расстаноўкі партыйных сіл і набліжэння іх да вытворчасці.

У Замбіне існуе месцачковая ячэйка пры савеце, налічвае больш 30 камуністаў і складаецца, галоўным чынам, з камуністаў акаляючых колгасаў, саўгасу, прамарцелі, коопэрацыі і некалькіх савецкіх работнікаў. Напрашваецца пытанне, для чаго патрэбна збіраць камуністаў у адну ячэйку, адарваную ад вытворчай базы, і гэтым самым паслабляць партыйны нагляд і работу ў самых колгасах, саўгасе, коопэрацыі і прамарцелях, калі пры кожным з гэтых пунктаў можна мець сваю самастойную ячэйку, якая-б штодзённа была звязана з вытворчасцю колгасу і саўгасу, адказвала-б за партмасавую работу ў іх і павышала-б ролю кожнага камуніста ў паасобку.

Другі прыклад датычыцца ўмення ўхватацца за асноўныя меры прычэпствы і змест работы. Кшына-Слабадзкая ячэйка і партком па падгуках працуюць нядрэнна, але самага асноўнага, галоўнага яны не зрабілі, не ўзмацнілі колгас на падставе увядзення зьдзелшчыні і пастаноўкі там партыйна-масавай работы.

Пад самым бокам у ячэйкі існуе з 1924 г. колгас, аб'яднае 52 гаспадаркі, вельмі добры соцыяльны склад, многа батракоў і бачынакоў туды ўлілося, а ў гэтым колгасе няма сапраўднай зьдзелшчыні і,

сім адсутнічае сацыяборніцтва, вучот працы не закончаны і кніжкі ня выданы, не ліквідавана абязьлічка, ня было праведзена ніводнага сходу аб падпісцы на пазыку. Колгас пласціць пастуху за пасьбу кароу, якія знаходзяцца ў прыватным карыстаньні, і шмат іншых недахопаў. І ня дзіва, што пры такой абстаноўцы зацягваецца ўборка і няма значнага прыліву у колгас. Глеба для вярбоўкі ў партыю і арганізацыі ячэйкі пры колгасе ёсць, але яна не скарыстана.

Праўда, за зьнішчэньне недахопаў і выпраўленьне памылак у перабудове партработы на вёсцы рашуча ўзяўся РК КП(б)Б і ёсць упэўненасьць, што ў хуткім часе перабудова і сама партмасавае работа будзе пастаўлена на належную вышыню і прыведзена ў адпаведнасьць з сучаснымі задачамі, і вясковая арганізацыя якасна і колькасна будзе ўзмоцнена.

Мэты сваёй мы дасягнем тады, калі перабудова партработы будзе праведзена не формальна, не абмяжуецца толькі стварэньнем парткомаў, якіх у нас цяпер налічваецца больш 75, а будзе паглыблена падпарадкавана пасьляховаму выкананьню задач трэцяга рашаючага оду пяцігодкі і дырэктыў партыі. А для гэтага патрабуецца наступнае.

Правільна расставіць партсілы і павялічыць іх колькасьць

Шляхам правільнай расстаноўкі сіл і павышэньня вядучай ролі камуністаў трэба дабіцца ахопу партыйным уплывам і кіраўніцтвам усіх больш-менш важнейшых участкаў вытворчасці і работы на вёсцы. Ніводнага участку работы, хаця-б маленькага, не павінна быць, дзе-б мы ня мелі свайго партыйнага вока. Перакінуць і разьмеркаваць партыйцаў трэба так, каб кожны саўгас, МТС і колгас меў ці парт'ячэйку і комсамольскую ячэйку абавязкова, ці партгруппу ці кандыдацкую групу ці пастаяннага прымацаванага партыйца, які-б адказваў за становішча колгасу, забясьпечыць кожную брыгаду, колёку, участак, адсобную гаспадарку, коопэратыў, сталоўку ўнутры саўгасу і колгасу ці партгрупай, ці партарганізатарам.

Цэлы рад фактаў паказвае, што калі мы так расстаўляем сілы, дык ужо праз некалькі дзён работа паляпшаецца і даручаныя ім плянны пачынаюць перавыконвацца.

Уступленьне ў пэрыод соцыялізму патрабуе таксама шырока разьортваньня і новых мэтодаў масавай работы, для якіх пашырыліся умовы і вырасьлі новыя кадры, а разам з імі вырасьлі і новыя запатрабаваньні да масавай работы.

Шырэй фронт масавай работы на палёх і сярод беднаты

Неабходна разгарнуць ударную масавую растлумачальную работу. Пытаньні зьдзельшыны і вучоту, разьмеркаваньня ўраджаю і даходаў на працаднёх павінны стаць цэнтральным пунктам дня ўсіх ячэек, вытворчых нарад, жаночых сходаў, брыгад, зьлётаў ударнікаў і г. д.

Работа політасьветсеткі на час уборачнай кампаніі павінна быць зьнесена ў поле, у брыгаду. Пры кожнай брыгадзе і трактарным і традзе арганізаваць культурныя пункты, снабжэньне бібліотэкай-перасоўкай, часопісамі і газэтамі, па магчымасьці музыкальнымі інструментамі і абслугоўваньнем з боку кіно-перасовак.

Хатнікі, чырвонакутнікі, культармейцы і селькоры павінны непасрэдна ўключыцца ў баявую працу па правядзеньні ўборкі і прасунуць у брыгаду шматтыражкі і насыценныя газэты.

Праз арганізацыю грамадзкага харчавання, шырокую сетку ясель і пляцовак аслабіць ад гэтай работы жанчын і падлеткаў і даць гэтым самым магчымасць гэтай вялікай арміі выйсці на работу ў поле, разгарнуўшы асабліва сярод іх масавую работу.

Мэтод соцнаборніцтва колгасу з колгасам ці саўгасам, брыгада з брыгадай, групы з групай, а асабліва мэтод індыўідуальнага соцнаборніцтва павінен быць скарыстаны, і ахапіць ім усіх колгаснікаў у іх штодзённай рабоце.

Мэтод соцьялістычнай узаемадапамогі, калі перадавыя колгасы падсабляюць больш слабым і адстаючым, таксама трэба шырока распаўсюдзіць. Прэміяванне лепшых адкладваць нельга, а трэба праводзіць тут-жа у час работы, бо інакш зьніжаецца эфект прэміявання.

Трэба ўдарыць па тых, хто ўжо пачынае работу з беднотай здаваць у архіў. Па-большавіцку арганізаваць работу з былымі і сучаснымі батракамі і беднотай. „Толькі чуждыя УсеКП(б) і УсеЛКСМ элементы могуць ігнараваць гэтую карэнную задачу партыі, задачу самастойнай арганізацыі беднаты і батрацтва на вёсцы“, так адзначыў ЦК УсеКП(б) пры правярцы выканання пастановаў XVI З'езду партыі. Як па-за колгасам, так і унутры колгасу работа з беднотай павінна быць ўзмоцнена, бо ад арганізаванасці і сьведомасці беднаты залежыць і ход калектывізацыі, і ход барацьбы з кулацтвам, і паводзіны серадняка у колгасе, а асабліва аднаасобніка, а таксама правядзенне ўсіх гаспадарчых і політычных кампаній.

На падставе паспяховага выканання плянаў уборкі, устанавлення правільных прынцыпаў размеркавання ўраджаю, арганізацыі чырвоных сватоў, вярбовачных брыгад, справаздач перад аднаасобнікамі і належнай арганізацыі політычна-масавай работы на вёсцы, парткомы і ячэйкі павінны ўзяць новую хвалю прыліву ў колгасы і такім разьлікам, каб да вясны 1932 г. было калектывізавана ня менш 75 проц. усіх сялянскіх гаспадарак БССР і ў 1932 г. у асноўным праведзена суцэльная калектывізацыя ў БССР і на гэтай аснове ліквідацыя кулацтва як клясы.

Парткомы і ячэйкі, найлепш перабудоваўшы сваю работу, а асабліва політычна-масавую і прапагандысцкую, павінны быць прэміяваны з боку ЦК КП(б) і РК КП(б)Б. а горшыя занесены на чорную дошку ў пачатку зімы.

Партыйныя і комсамольскія арганізацыі павінны пакончыць з неадаценкай перабудовы работы і па-баявому ўзяцца за вырашэнне гэтай неадкладнай задачы.

Для падвышэння вядучай ролі камуністаў ячэйкі і партгрупы пры саўгасах, колгасах і брыгадах павінны ажыццяўляць штодзённы контроль і інструктаванне камуністаў шляхам соцьялістычных самасправаздач камуністаў на агульных сходах усёй брыгады аб сваёй рабоце і яе палепшанні, шляхам самасправаздач камуністаў на агульных партыйных сходах, асабліва аб сваёй рабоце на вытворчасці ў полі. Гэта дапаможа камуністам ня толькі зразумець у асноўным сваю ролю на вытворчасці, але і зразумець свае канкрэтныя абавязкі. Соцыялістычныя самасправаздачы павінны быць так абстаўлены, каб яны дапамагалі кожнаму зразумець, што яму патрэбна рабіць кожны дзень, у кожным асобным выпадку, каб яны з кожным днём усё больш і больш падвышалі адказнасць кожнага камуніста за даручаную работу.

Правільная расстаноўка сіл і забеспячэнне кожнага участку работы партыйцамі ўпіраецца ў такі факт, што наша вясковая парт-аганізацыя якраз і колькасна слаба.

Каб зьліквідаваць гэты недахоп, умовы ўжо маюцца. Трэба завербаваць у партыю рабочых-ударнікаў саўгасаў і МТС, а таксама перадавых колгаснікаў, правяраных у барацьбе з калектывізацыю, у барацьбе з кулацтвам, якіх цяпер налічваецца ў БССР некалькі дзесяткаў тысяч чалавек. Адначасова трэба наладзіць справу з аформленьнем прыёму ў партыю, перавод з кандыдатаў у члены і работні з кандыдатамі, якія амаль што складаюць палову нашай вясковай арганізацыі.

Аформленьне прыёму і пераводу скараціць да 20 дзён

Усім вядома, як агідна і доўга праходзіць аформленьне прыёму і кандыдаты і перавод у члены. Як часта анкеты і заявы губляюцца ці залежваюцца па некалькі месяцаў, а людзі, якія падалі іх, зусім не бяруцца пад партыйны догляд і не прыцягваюцца да работы. Не дамагаюшыся адказу, падаўшыя заявы пачынаюць пранікацца настроям, што іх ня хочуць прыняць, што імі ня цікавяцца, і адыходзяць ад партыі і нават расчароўваюцца. Ня лепш пастаўлена і партыйна-вылаваўчая работа з кандыдатамі, а калі і праводзіцца, дык з рук вон трэнна.

Трэба партыйным ячэйкам і РК у самы кароткі тэрмін перагледзець усіх кандыдатаў з пратэрмінаваным стажам з мэтай пераводу ў партыю і забеспячэння іх больш поўным абслугоўваньнем партработай і нагрукі.

Адначасова перагледзець раней паданыя заявы аб уступленьні ў партыю, забяспечыўшы сваячасовае аформленьне прыёму, вучобі і ахопу уплывам і работай тых, якія па тых ці іншых меркаваньнях ня могуць быць прыняты цяпер. Устаноўце абавязковым правілам, каб тэрмін аформленьня ад падачы заявы да аформленьня прыёму ў кандыдаты ці пераводу ў члены ва ўсіх інстанцыях працягваўся ня больш 20 дзён.

Выхоўваць кандыдатаў

Дзе ёсць 5 кандыдатаў — арганізаваць школы, дзе менш — правесці сапраўднае, а не папяровае прымацаваньне моцных членаў партыі для політвучобы з кандыдатамі. Вучобу з кандыдатамі цесна ўвязаць з практычнымі задачамі сучаснага будаўніцтва колгасаў і саўгасаў, каб вучоба садзейнічала стварэньню з кандыдатаў прыкладных работнікаў, ударнікаў нашай соцыялістычнай будовы: як у полі, так і ў двары, стойкіх барацьбітоў за генэральную лінію партыі. Для гэтага трэба культпропу ЦК КП(б)Б наладзіць выданьне належнай літаратуры, падрыхтаваць і даць належныя кадры прапагандыстаў.

Барацьба за зьдзельшчыну і соцнаборніцтва ў саўгасах, МТС і колгасах — галоўная задача

У кожны адрэзак часу, выходзячы з мясцовых умоў, трэба ўмець выбраць і ўхапіцца за тое цэнтральнае зьвязно, як казаў тав. Ленін, якое б забяспечыла пасьпяховае выкананьне ўсіх галоўных задач, якое б не дало патануць у гэты вялікай колькасці пытанняў і задач, якія стаяць пера і кожнай ячэйкай і парткомам.

На сучасны пэрыод такой галоўнай задачай зьяўляецца замацаваньне і арганізацыя работы існуючых саўгасаў, МТС і колгасаў і на

гэтай падставе змагацца за суцэльную калектывізацыю і на яе аснове ліквідацыю кулацтва як класы; барацьба за перавыхоўваньне колгаснікаў у сапраўдных соцыялістычных работнікаў; барацьба за ўсваеньне тэхнікі.

Больш канкрэтна, гэта значыць на падставе здзельшчыны і ліквідацыі абязьлічкі, арганізоўваць сваячасовую і якасна добрую ўборку ураджаю, абмалот, уборку і папярэднюю апрацоўку тэхнічных культур, сілосаваньне кармовых культур, будаўніцтва складаў, майстэрняў, хлявоў, прадпрыемстваў па апрацоўцы produkтаў сельскай гаспадаркі і г. д., што дасць магчымасьць сваячасова выканаць загатоўкі і палібіць справу спецыялізацыі і калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Такім чынам, арганізацыя здзельшчыны і ахоп ёю ўсіх работ, арганізаваных сацнаборніцтва вырашаюць паспяховае выкананьне ўсіх кампаній, што дасць магчымасьць сваячасова выканаць і вырашыць вялізарнейшыя задачы нашай пяцігодкі, закончыць у асноўным суцэльную калектывізацыю ў БССР у 1932 г.

За якую здзельшчыну павінны змагацца парткомы і ячэйкі

Шмат пішацца рэзолюцыі аб увядзеньні здзельшчыны, шмат аб ёй гавораць на сходах і ў прыватных гутарках, а сапраўдная здзельшчына мала дзе ўжываецца. Ураўнілаўка яшчэ сядзіць мацней, чымся здзельшчына. „Дальбог“, калі прымусяць людзей, якія агітуюць за здзельшчыну, падрабязна і практычна расказаць і паказаць, як правесці здзельшчыну, дык шмат хто з іх гэтага ня зробіць. У гэтым наша бяда. Трэба выканаць словы тав. Сталіна, што „трэба ня толькі агітаваць, але і разумець справу“.

Для таго каб правільна арганізаваць здзельшчыну парткомам, ячэйкам, кожнаму камуністу і комсамольцу трэба забяспечыць тыя неабходныя ўмовы, без якіх яна ня можа быць праведзена.

Першай і асноўнай ўмовай арганізацыі здзельшчыны зьяўляецца *ліквідацыя абязьлічкі*. Партыйцы і комсамольцы павінны дабіцца таго, каб у кожным колгасе было праведзена прымацаваньне да брыгад, груп і паасобных колгаснікаў вызначаных машын, інвэнтару, рабочай жывёлы на ўвесь час работы. За кожнай брыгадай патрэбна замацаваць пэўны вучастак. Ленш усяго будзе, калі ёй вызначаць той вучастак, на якім яна праводзіла сяўбу. Гэта складае неабходныя прадпасылкі для падвышэньня гаспадарчай адказнасьці за праводзімую работу, палепшыць адносіны працаўнікоў да машын, жывёлы, да іх захоўваньня, павысіць якасьць работы і складзе умовы для правядзеньня сапраўднай здзельшчыны.

Складаньне рабочых плянаў, норм выпрацоўкі і расцэнак, давадзеньне іх да кожнага колгасніка, да кожнай брыгады — другая неабходная ўмова для правядзеньня здзельшчыны. Партыйцам і комсамольцам патрэбна змагацца за павышэньне норм выпрацоўкі, за ўшчыльненьне рабочага дня, выступаць супроць разбазарваньня рабочай сілы і вельмі нізкіх норм. Абгаварэньне норм, а разам з гэтым і рабочых плянаў уборкі, павінна быць абстаўлена так, каб выклікала жваўную *сустрэчную плянаў* і каб кожны колгаснік у процэсе гэтага ведаў, колькі ён павінен выпрацаваць за пэўны час і ў колькі працадзен гэта праца ацэньваецца.

Апошняй умовай, неабходнай для правядзеньня здзельшчыны, будзе зьяўляцца *правільна наладжаны вучот*. Вывучэньне тэхнікі вучотнай справы зьяўляецца партыйным абавязкам кожнага партыйца.

колгасніка. Паставіць вучот так, каб кожны колгаснік ведаў, колькі працадзён ён выпрацаваў за мінулы дзень і моі бачыць, як ён выпрацоўвае сваю норму. Правільна пастаўлены вучот дапаможа здзельшчыне і правільнаму і сваячасоваму разьмеркаваньню ўраджаю і даходаў у колгасе. А цяпер паўстае пытаньне: *якая-ж нам здзельшчына патрэбна?* У друку, у рэзолюцыях, на сходах і ў прыватных гутарках многія ламаюць голаву над тым, якая-ж нам здзельшчына патрэбна, ці брыгадная, ці групавая, ці індывідуальная, супроцьстаўляючы адну форму другой. А іншыя брыгадную і групавую здзельшчыну лічаць адным і тым-жа. А як на самой справе павінна быць?

Нам не патрэбна групавая і брыгадная здзельшчына, якая аснова на ўраўнілаўцы. Гэта будзе формальнае правядзеньне здзельшчыны. Ні ў якім разе ня можна дапушчаць, каб выпрацаваныя брыгадай дні разьмяркоуваліся парэўну паміж членамі брыгады без уліку кваліфікацыі, якасьці і колькасьці работы кожнага колгасніка. Нават у адной групе, якая складаецца з адной кваліфікацыі (касары, снопавязальнікі і г. д.), адзін можа працаваць хутчэй, браць пкос шырэй і якасьць яго работы другая, і дзяліць парэўну паміж імі выпрацаваныя брыгадай ці групай працадні будзе няправільным.

Цяпер пераходжу да пытаньня аб тым, якая розьніца і сувязь паміж рознымі формамі здзельшчыны і ці можна іх супроцьстаўляць?

Брыгадная здзельшчына будзе тады, калі брыгада атрымае ад праўленьня плян працы на апрацоўку вызначанага вучастку ураджаю, прычым указваецца тэрмін працы і ацэнка якасьці яе, якая выражана ў пэўнай суме працадзён.

Групавая здзельшчына будзе тады, калі група адной кваліфікацыі (падвозчыкі, касары, снопавязальнікі, падбіральнікі бульбы і г. д.) атрымлівае ад брыгадзіра рабочае заданьне прарабіць тую ці іншую работу, выходзячы з агульнага брыгаднага пляну, прычым ёй даецца таксама вызначаны тэрмін і ацэнка даручанай работы, якая выражана ў працаднёх.

Разьмеркаваньне-ж выпрацаваных у брыгадзе ці групе працадзён паміж членамі брыгады ці групы на падставе індывідуальнага вучоту якасьці і колькасьці затрачанай работы кожным колгаснікам і будзе зьяўляцца *індывідуальнай здзельшчынай*. Значыць, павінна быць прынята пад увагу складанасьць, цяжкасьць работы і кваліфікацыя кожнага колгасніка паасобку.

Гэтым самым індывідуальная здзельшчына зьяўляецца ня чым іншым, як састаўным элемэнтам і больш таго — асновай брыгаднай і групавой здзельшчыны. Адсюль і вывад, што нам патрэбна такая брыгадная ці групавая здзельшчына, пры якой улічваецца колькасьць і якасьць работы кожнага колгасніка паасобку. За такую здзельшчыну і павінны змагацца партыйцы. Так падрабязна застанавіліся мы на гэтым таму, што тут больш усяго непаразуменьняў і што гэта зьяўляецца галоўным звязном у нашай рабоце ня толькі ў сельскай гаспадарцы, але і ў прамысловасьці.

Адпаведна з сучаснымі ўмовамі і задачамі павінна быць перабудавана культурна-пропагандысцкая і масавая работа партыі на вёсцы.

Культурна-пропагандысцкую і масавую работу на новыя рэйкі

Вучобу патрэбна цесна ўвязаць з практычнымі задачамі саўгасу, МТС і колгасу так, каб партвучоба садзеньнічала стварэньню з партыяў і комсамольцаў прыкладных працаўнікоў у полі, у двары і у майстэрні саўгасу і колгасу, перадавых ударнікаў, стойкіх бараць-

бітоў за генэральную лінію партыі. На гэтай падставе павінна быць узнята якасць вучобы, разгорнута соцпаборніцтва паміж школамі і гурткамі, арганізавана інфармацыя аб становішчы работы паміж школамі і гурткамі, арганізавана інфармацыя аб становішчы работы саўгасаў, МТС і колгасаў і ходзе kolekтывізацыі ў сельсавеце, па раёне і г. д. у школах. Партвучоба ў першую чаргу павінна быць накіравана на павышэнне політычнай пісьменнасці актыву і радавых партыйцаў, каб гэтым самым павысіць іх баяздольнасць.

Арганізаваць пры парткомах курсы для актыву, сталыя бібліотэкі, не пашкадаваўшы на гэта грошай, арганізаваць шырока курсы і гурткі па аўладанні агротэхнікай і машынацыяй сельскай гаспадаркі.

Адным словам, цяпер, калі партыя робіць паварот вясковай партарганізацыі тварам да с-г. вытворчасці, да брыгады, колёны і групы, партыйная асвета яшчэ больш павінна ўвязвацца з вытворчымі задачамі і вывучэннем тэхнікі.

Бязумоўна, перабудова партработы сустрэне на сваім шляху многа цяжкасцяў. Іх паграбна з бальшавіцкай упартасцю і настойлівасцю перамагаць.

Правыя „тэарэтыкі“ і практыкі будуць крычаць „што да перабудовы партработы прыступім тады, калі скончым кампаніі, ліквідуем прарывы, а цяпер можна лачакаць“.

„Левыя“ будуць „даводзіць“, што наша партарганізацыя аполітычна, зусім небаяздольна, што саўгасы, колгасы і МТС не з'яўляюцца сацыялістычнай вытворчасцю і ня могуць служыць апорным пунктамі партыйнай работы на вёсцы і будуць механічна, няўважліва адносіцца да перабудовы без належнай падрыхтоўкі. Барацьба на два фронты — супроць правых, як галоўнай небяспекі, і „левых“ опартуністаў, двурушнікаў і прымірэнцаў, якія блекуюцца супроць правядзення партыйных рашэнняў і генэральнай лініі партыі — найважнейшае пытанне, якое парткомы і ячэйкі павінны ўлічыць пры перабудове партарганізацыі і яе работы на вёсцы.

Баявая пастаноўка партработы — ключ да пасьпяховай перабудовы спажывецкай коопэрацыі

У змаганьні за высокія тэмпы соцыялістычнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі роля спажывецкай коопэрацыі надзвычайна вялікая і адказная. Спраўца з выкананьнем гэтай ролі, на справе поўнасьцю выканаць тыя абавязкі, якія на яе ўскладзены партыяй і рабочай клясай, спажывецкая коопэрацыя зможа толькі пры рашучай перабудове ўсёй сваёй дзейнасьці. Партыя і савецкі ўрад у сваёй майскай адозьве далі разгорнутую програму гэтай перабудовы, канкрэтна вызначыўшы напрамак, па якім павінна разьвівацца спажывецкая коопэрацыя Савецкай краіны.

Прайшло больш 3-х месяцаў з часу апублікаваньня адозвы СНК СССР, ЦК УсеКП(б) і Цэнтрсаюзу аб перабудове спажывецкай коопэрацыі. Тэрмін досыць значны. Ён дае поўнае права паставіць пытаньне:

— Як-жа ў адпаведнасьці з дырэктывамі партыі і ўраду перабудоўваецца спажывецкая коопэрацыя БССР, наколькі партыйныя арганізацыі на мясцах забясьпечылі рэалізацыю тых мерапрыемстваў, якія вызначаны гістарычнай адозвай партыі і ўраду?

Цэнтральны Камітэт КП(б)Б у сваёй пастанове ад 6 жніўня 6. г. аб ходзе перабудовы спажывецкай коопэрацыі БССР констатаваў, што *„праца па перабудове спажывецкай коопэрацыі яшчэ далёка ня скончана. Асабліва недавальняюча праходзіць разгортваньне раздробнага гандлю па аб'яднаньнях і неадпунічальна слаба разгортваецца дадатковая раздробная гандлёвая сетка“*.

Галінныя аб'яднаньні па розьнічным гандлі, якія створаны, яшчэ шчыльна не падыйшлі да практычнага ажыццяўленьня ўскладзеных на іх задач. Галінныя аб'яднаньні павінны былі выканаць іспроўную задачу: *спрасьціць кіраваньне гандлем, палепшыць забесьпячэньне спажывца, наблізіць да яго гандлёвую сетку*. Ці дабіліся гэтага галінныя аб'яднаньні розьнічнага гандлю? Трэба адказаць проста, што не. Яны нават не ахапілі яшчэ сваёй дзейнасьцю тую розьнічную сетку, якую прынялі, ня сталі арганізуючымі асяродкамі спэцыялізаванага розьнічнага гандлю. Рад галінных аб'яднаньняў не зразумелі сваіх першачарговых асноўных задач. Некаторыя з аб'яднаньняў замест таго, каб па-баявому разгортаць розьнічны гандаль, заняліся гуртавымі опэрацыямі. Захапіўшыся выкананьнем гуртавых функцый, яны ня прымалі мер да ажыццяўленьня сваіх непасрэдных задач. Так

справа стаіць з выкананнем адной з важнейшых дырэктыў партыі — з стварэннем і разгортваннем работы галінных аб'яднанняў рознічнага гандлю.

Партыя дала простую дырэктыву ўсім партыйным, савецкім, гаспадарчым і коопэрацыйным арганізацыям аб *пашырэнні сеткі рознічнага гандлю*. Цэнтральны Камітэт КП(б)Б вынес пастанову аб тым, што на працягу жніўня месяца ў Беларусі *павінна быць адкрыта 260 новых гандлёвых адзінак*. З гэтай колькасці 70 магазынаў павінна быць адкрыта ў Менску, 45—у Гомелі, 45—у Віцебску, 25—у Магілёве 15—у Воршы, 15—у Барысаве, 25—у Бабруйску і 5—у Мазыры.

Практычная рэалізацыя гэтага важнейшага мерапрыемства па перабудове спажывецкай коопэрацыі адбываецца надзвычай марудна. У радзе месі выкананне дырэктывы аб пашырэнні гандлёвай сеткі проста ігноруецца. Опартуністычныя элементы імкнуцца сарваць пашырэнне сеткі па рознічным гандлі і гэтым самым падарваць справу забеспячэння і абслугоўвання рабочага спажыўца. Опартуністы, ня бачачы тых вялікіх магчымасцяў, якія на сёнешні дзень выраśli, заяўляючы: „На што адкрываць новыя магазыны, усё роўна не хане тавараў. Трэба раней запоўніць таварамі старыя магазыны, а тады думаць аб заснаванні новых“. За гэтымі і падобнымі да іх опартуністычнымі настроямі хаваецца імкненне падарваць паляпшэнне ў забеспячэнні рабочых мас, хаваецца грубае ігнораванне паляпшэння дабрабыту рабочае клясы. Па гэтых настроях трэба бачыць самым бязлітасным чынам. *Ломічы супраціўленне опартуністаў, партыйныя арганізацыі павінны ўсе меры ўжыць для таго, каб на-мечаныя да адкрыцця магазыны як мага хутчэй увесці ў строй паставіць на службу рабочай клясе.*

Пры рэалізацыі дырэктыў партыі аб пашырэнні сеткі рознічнага гандлю, пытанне ўпарадкавання ў востры недахват *гандлёвых памяшканняў*. Цэнтральнымі партыйнымі і савецкімі органамі дана строгая дырэктыва ўсім раённым арганізацыям аб неадкладным аслабленні былых гандлёвых памяшканняў і іх перадачы коопэрацыйным аб'яднанням. Аднак, ня гледзячы на зусім простыя і выразныя ўказанні, на месцах вельмі марудна праводзяць работу па адшуканні і аслабленні гандлёвых памяшканняў. Некаторыя гарсаветы замест таго каб практычна падыйсці да вырашэння гэтага пытання, сваю дзейнасць зьвялі да вынясення пастаноў, абмежаваліся пастаноўкай пытання на сваіх пасяджэннях. Іменна так справа стаіць у *Гомелі, Віцебску, Бабруйску* і ў іншых гарадох. Савецкія органы памянёных раёнаў замест таго, каб ад пачатку да канца ажыццявіць тыя дырэктывы, якія далі цэнтральныя органы, супакоіліся на рэзолюцыях, прынятых на пасяджэннях. У радзе месі не зразумелі таго, што без практычнай канкрэтнай работы станоўчых, рэальных вынікаў не дасягнешся. Справа не ў дэкларацыйнай пастанове, а ў тым, наколькі пабаявому будзе разгорнута практычная работа.

У *Магілёве* да другой паловы жніўня месяца абсалютна нічога ня зроблена ў сэнсе аслаблення гандлёвых памяшканняў і перадачы іх пад новыя магазыны. Характэрна, што партыйныя арганізацыі і ў першую чаргу іх кіраўніцтва ня ўжылі рашучых мер да тых работнікаў, якія баявую работу па рэалізацыі важнейшай дырэктывы падмянілі гутаркамі і пісанінай. У *Воршы* справа дайшла да кур'ёзаў. Там замест таго, каб разгорнуць работу па забеспячэнні коопэрацыйных аб'яднанняў гандлёвымі памяшканнямі, хацелі аддаць пад

суд старшыню ЦРК за тое, што ён не перадаў свайго гандлёвага памяшкання якойсьці ўстанове.

Чарговае важнейшае мерапрыемства—гэта *пераход на гаспадарчы разрахунак*. Як на практыцы ажыццяўляецца гэта мерапрыемства? Зноў-такі надзвычай марудна. Калі ў радзе месц пераход на гаспадарчы разрахунак і адбыўся, то ў большасці выпадкаў формальна. Коопэрацыйныя аб'яднанні яшчэ ня прывыклі працаваць ва ўмовах гаспадарчага разрахунку. Адсутнасць-жа гаспадарчага разрахунку цягне за сабою страты там, дзе іх не павінна быць. Няма сапраўднага гаспадарчага разрахунку і мы ня бачым рэнтабельнасці, ня бачым эфектыўнасці ў рабоце той або іншай гандлёвай адзінкі.

Нездавальняюча праходзіць і перавод коопэрацыйных работнікаў на новую сыстэму аплаты працы. Новая сыстэма аплаты гандлёвых работнікаў прадугледжвае заахвочванне кожнага асобнага працаўніка да павышэння прадукцыйнасці працы, да лепшага абслугоўвання рабочага спажывецка. Між тым, у радзе месц гэта важнейшае мерапрыемства ўкараняецца даўка нездавальняюча. Прафэсійнальны саюз коопэрацыйных работнікаў, асабліва яго арганізацыі на мясцох, мала працавалі ў гэтым напрамку, ня ўжылі рашучых мер па ўвядзенні новай сыстэмы аплаты працы, якая дае вялікі стымул для палепшэння работы коопэрацыйных арганізацый.

У чым прычыны такой маруднай перабудовы спажывецкай коопэрацыі БССР, дзе прычыны таго, што важнейшыя мерапрыемствы, вызначаныя партыяй, яшчэ не ўкараніліся ў практыку работы нашых коопэрацыйных аб'яднанняў?

Па-першае, у тым, што рад мясцовых партыйных, савецкіх і профсаюзных арганізацый формальна падыйшлі да рэалізацыі адозвы ЦК, СНК і Цэнтрасаюзу. Нельга сказаць, што партыйныя арганізацыі, гарсаветы і райпрофсаветы не займаліся пытаннямі перабудовы коопэрацыі. Гэтымі пытаннямі яны займаліся, абмяркоўвалі на сваіх пасяджэннях, выносілі пастановы. Але разам з гэтым вельмі мала праводзілі практычнай работы. Пастановы мясцовых органаў па пытаннях перабудовы коопэрацыі ў радзе выпадкаў насілі агульны характар, бяз канкрэтных указанняў па сутнасці. І горш за ўсё тое, што ня было сталай праверкі, штодзеннага нагляду за тым, як гэтыя пастановы ажыццяўляліся.

Другая прычына заключаецца ў тым, што коопэрацыйны апарат не зразумеў усяго таго вялікага політычнага значэння, якое мае перабудова коопэрацыі. Калі перабудова спажывецкай коопэрацыі дайшла да верхавіны, дык усяго апарату зверху і да нізу яна не пранізала. І больш таго, мы маем рад выпадкаў, калі асобныя работнікі коопэрацыйнага апарату яўна саботуюць правядзенне важнейшых мерапрыемстваў. У радзе з'яўленняў апарат топчацца на месцы, працуе старымі тэмпамі, сядзіць яшчэ ў палоне кансерватызму і коснасці. Ёсць яшчэ ў коопэрацыйнай сыстэме работнікі, якія не змагаюцца за тое, каб коопэрацыйная сыстэма ішла ў ногу з новымі тэмпамі, з новымі формамі і метадамі працы.

Гэты саботаж, які праяўляецца з боку асобных работнікаў коопэрацыйных аб'яднанняў, трэба зламаць, бюрократаў і рутынераў грэба выкінуць з коопэрацыйнага апарату. Гэта з'яўляецца адной з неабходных умоў паспяховай перабудовы работы спажывецкай коопэрацыі.

Чарговая прычына тая, што ў работу па перабудове спажывецкай коопэрацыі ня ўцягнуты шырокія рабочыя масы, не наладжаны про-

летарскі контроль за ходам перабудовы. Партыйныя і профсаюзныя арганізацыі не мобілізавалі вакол гэтай важнейшай задачы шырокую пролетарскую грамадзкасць, не накіравалі яе актыўнасць на правядзенне тых мерапрыемстваў, якія вызначыла партыя.

Гэтыя ўсе прычыны трэба як мага хутчэй адхіліць! Перабудова спажывецкай коопэрацыі з'яўляецца задачай першаступеннай палітычнай важнасці. Яна павінна забяспечыць перамаганне непаваротлівасці і бюрократызму, якія яшчэ ёсць у коопэрацыйнай сістэме, выкараніць выпадкі замарожвання гавіразвароту, ігнораванне інтарэсаў спажывца. Забеспячэнне рабочых—магутная зброя ў выкананні прамфілліяў і павышэнні тэмпаў індустрыялізацыі. Спажывецкая коопэрацыя на аснове перабудовы ў адпаведнасці з дырэктывамі партыі павінна ўзняцца на новую ступень, на ступень гібкага савецкага гандлю, павярнуцца тварам да спажывца, да інтарэсаў вытворчасці і сацыялістычнага сектара сельскай гаспадаркі.

Партыйныя арганізацыі павінны шчыльна падыйсці да вырашэння гэтай важнейшай на сёнешні дзень палітычна-гаспадарчай задачы. Партыйныя камітэты і ячэйкі павінны стаць на чале, у поўным сэнсе гэтага слова, ператварэння ў жыццё адозвы ЦК аб перабудове коопэрацыі. Партыйныя арганізацыі павінны ўжыць усе меры для таго, каб мобілізаваць масы вакол задач перабудовы коопэрацыі і на гэтай аснове забяспечыць пералом на адказнейшым участку работы. Баявой большавіцкай работай, арганізацыйнай масавай кантролю партыйныя арганізацыі павінны зламаць саботаж опартуністычных элементаў, якія супраціўляюцца перабудове коопэрацыі. Ня толькі заслухоўваннем дакладаў аб ходзе перабудовы, ня толькі пастаноўкай пытанняў перабудовы на сваіх пасяджэннях, а канкрэтнымі мерапрыемствамі партыйныя арганізацыі павінны дабівацца таго, каб коопэрацыя сапраўды пачала працаваць на-ноў, каб уся яе дзейнасць была падначалена задачам сацыялістычнай рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі краіны. Ад раду пытанняў, на першы погляд дробных, алежыць рэалізацыя важнейшых дырэктыв партыі. Канкрэтна наменіць, у якіх пунктах і колькі адкрыць новых магазынаў, практычна падыйсці да забеспячэння іх памяшканнямі, прыняць меры для таго, каб гэтыя памяшканні былі адрамантаваны—вось чым трэба неадкладна заняцца мясцовымі арганізацыям. Толькі пры тэй умове, калі раённыя арганізацыі канкрэтна возьмуцца за вырашэнне на першы погляд дробных пытанняў, толькі тады мы атрымаем пэўны зрух у перабудове коопэрацыі, забяспечым рэалізацыю адозвы ЦК УсеКП(б) і СНК.

Професіянальныя саюзы павінны больш увагі аддаць спрэчцы перабудовы спажывецкай коопэрацыі. Побач з мобілізацыйнай масавай задачай перабудовы, професіянальныя саюзы павінны шырока разгарнуць змаганне за ўвядзенне новай сістэмы зароботнай платы коопэрацыйных работнікаў.

Вышэй мы падкрэслівалі, што створаныя галінныя аб'яднанні рознічнага гандлю яшчэ не разгарнулі па-бавому свай дзейнасці. Гэта атрымалася ў рэзультате таго, што партыйныя арганізацыі на месцах яшчэ не ахапілі моцным большавіцкім кіраўніцтвам гэтых новых аб'яднанняў. Трэба неадкладна забяспечыць іх партыйным кіраўніцтвам, стварыць пры іх партыйныя арганізацыі, умацаваць кадрамі работнікаў, дабіваючыся, каб яны (гэтыя аб'яднанні) выразна ажыццяўлялі тыя функцыі, якія на іх ускладзены. Галінныя аб'яднанні разгортваюць у гарадох сваю гандлёвую сетку, яны яшчэ ня ўсюды маюць спецыяльны апарат, ня маюць воліты работы—у такі момант

да іх павінна быць асаблівая ўвага, выключная дапамога і нагляд з боку партыйных арганізацый.

На працягу жніўня сетка рознічнага гандлю па БССР павінна павялічыцца на 267 адзінак. Ніводнага дня ня трэба прапускаць, а ўсе меры прымаць да таго, каб гэтая колькасць новых магазынаў на працягу вызначанага тэрміну прыступіла да работы. Прычым разгортваньне сеткі павінна ісьці па лініі максымальнага пашырэння продуктовага гандлю з большым набліжэннем яго да фабрык і заводаў. У парадак дня работы спажывецкай коопэрацыі настаўленьне пытаньне аб шырэйшым ахове бюджэту рабочага, што яшчэ больш павысць узровень рэальнай заробтнай платы рабочых і прцоўнікаў мас. У сувязі з ажыццяўленьня гэтай задачы вялікае значэньне набывае арганізацыя коопэрацыйных рынкаў. Нікому не сакрэт, што у радзе гарадоў прызатнік па асобных галінах гандлю яшчэ адыгрывае пэўную ролю, асабліва калі ўзяць гарадніну і інш. Мясцовыя арганізацыі павінны дабіцца, каб коопэрацыйныя аб'яднаньні праз арганізацыю рынкаў поўнасьцю выцеснілі прыватніка. Праўда, для гэтага патрабуецца рад мерапрыемстваў. На-першае, трэба пашырыць прывесць у парадак, адрамантаваць памяшканьні, пабудаваныя новыя рундукі. Гарадзкія саветы на гэтую мэту павінны апусьціць пэўныя сумы грошай і матэрыялы.

Перад коопэрацыйнымі аб'яднаньнямі стаіць задача—ва што-б там і стала перайсьці на гаспадарчы разрахунак. ЦК КП(б)Б у сваёй палітыцы „лічыць абавязковым перавод магазынаў з месячным зарплатам у 100.000 руб. на поўны гаспадарчы разрахунак, з самастойным контарэнтным рахункам у Дзяржбанку“. Разам з гэтым задачка такіх магазынаў надаецца права самастойна праводзіць закупкі тавараў. Гэта падыеме якасьць работы гандлёвых адзінак, палепшыць справу абслугоўваньня рабочага спажываўца. *Перавод на новую сыстэму аплаты працы* павінен быць закончаны ў самы кароткі тэрмін.

Партыйныя ячэйкі павінны прыняць усе меры да таго, каб гэтак важнейшае мерапрыемства ператварыць у канкрэтную справу. У даным пытаньні вялікая адказнасьць ускладаецца на саюз коопэрацыйных работнікаў. Профарганізацыі на месцах павінны паставіць гэта пытаньне ў цэнтры сваёй увагі.

Пытаньне кадраў для спажывецкай коопэрацыі ў сувязі з яе перабудовай зьяўляецца актуальнейшым у агульнай суме мерапрыемстваў. Пры арганізацыі галінных аб'яднаньняў, пры разгортваньні сеткі рознічнага гандлю мы ўпіраемся у рэзкі недахват коопэрацыйных работнікаў. Партыйныя ячэйкі, раённыя камітэты партыі і профсаюзы павінны кінуць у коопэрацыйную сыстэму сьвежых людзей, лепшыя сілы з сваіх арганізацый. Вяз гэтага мы ня зможам поўнасьцю забясьпечыць перабудовы коопэрацыйнай работы. У радзе месцаў, таго, каб умацоўваць коопэрацыйныя аб'яднаньні кадрамі работнікаў, наадварот, зьнімаюць работнікаў з коопэрацыі і пераключаюць на другую работу. Падобным фактам недаацэнкі коопэрацыйнай работы грэб паляжыць канец Цэнтральны Камітэт КП(б)Б даў дырэктыву аб модалізацыі на работу ў коопэрацыю 120 членаў партыі, 200 комсамольцаў. Гэта рэзэрвэстка мясцовымі арганізацыямі яшчэ далекі ад выкананьня. Разам з выкананьнем рэзэрвэсткі пасьпелі работнікаў у коопэрацыйную сыстэму, трэба шырока разгарнуць работу па падрыхтоўцы новых кадраў коопэрацыйных работнікаў, трэба заняцца пытаньнямі зьместу работы тых курсаў і навучальных устаноў, якія і гэта кадры рыхтуюць. Зьмест работы навучальных устаноў павінен прадугледзець

тыя новыя задачы, тыя асаблівасці перыоду, якія перажывае зараз коопэрацыя і якія патрабуюць ад яе новых форм і метадаў работы.

Пасьпяховае ажыццяўленьне задач, пастаўленых перад спажывецкай коопэрацыяй, яе карэнная перабудова нямысльны без перабудовы партыйнай работы ва ўсіх коопэрацыйных зьвеньнях. Старымі формамі і метадамі партработы ні ў якім разе нельга дабіцца баявой і выразнай работы коопэрацыі. У адозьве ЦК УсеКП(б)Б і СІІК аб перабудове спажывецкай коопэрацыі гаворыцца: „*Для ўзмацненьня партыйнага ўплыву ва ўсіх зьвеньнях спажывецкай коопэрацыі ствараць пры кожным ЗРК цэхавыя парт'ячэйкі з партгрупамі па кожнай асобнай гаспадарчай адзінцы (столовая, магазын, фэрма і г.д.), якія ўваходзяць у склад партарганізацыі прафрыёмства. На прафрыёмствах, якія ня маюць ЗРК, арганізаваць парт'ячэйкі пры закрытых разьмеркавальніках. Ва ўсіх буйных і сярэніх магазынах і складах астанняй сеткі спажывецкай коопэрацыі арганізаваць самастойныя партыйныя і комсамольскія ячэйкі, падначаленыя непасрэдна райкому, ці гаркому партыі*“.

Наколькі-ж хутка мясцовыя партарганізацыі перабудоўваюць свае рады ў сыстэме спажывецкай коопэрацыі, колькі шчыльна яны падыйшлі да выкананьня дырэктыў партыі аб дэцэнтралізацыі партработы, да разьбіеньня існуючых і стварэньня новых ячэек КП(б)Б.

Даводзіцца констатаваць, што некаторыя раённыя партарганізацыі ня гэтым адказнасьцю вучастку работу праводзяць досыць марудна імі тэмпамі. Надзвычай павольна мяняецца арганізацыйная пабудова ячэек КП(б)Б у коопэрацыйных аб'яднаньнях. Сярод асобных работнікаў на мясцох, у некаторай частцы нават кіруючых таварышоў пануюць такія настроі:—раней трэба скончыць перабудову коопэрацыйнай сыстэмы, а тады прыступім да рэарганізацыі сеткі коопэрацыйных ячэек КП(б)Б. Падобныя настроі ёсьць ня што іншае, як прадукт неразуменьня задач перабудовы коопэрацыі, няўменьне ўхапіцца за галоўнае, асноўнае і вузлавое зьвязно гэта перабудовы. Падобныя настроі трэба даваць самы бязьлітасны адпор. Шырокім колам ініцыятыўнага партыйнага актыву трэба растлумачыць, што толькі пры ўмове неадкладнай перабудовы партработы мы даб'ёмся таго, што спажывецкая коопэрацыя пачне працаваць па-новаму, па-баявому. *Перабудова партработы—вузлавая задача, ад практычнага вырашэньня якой залежыць дзейнасьць усіх коопэрацыйных зьвеньняў. Адставаньне ў рэалізацыі гэтай задачы быць ня можа, бо ўсякае адставаньне цягне за сабой адмоўныя рэзультаты ў перабудове коопэрацыйных арганізацый.*

Вышэйпамянёныя настроі ў пытаньнях перабудовы партработы ня могуць не адбівацца на яе практычным ходзе. Што гэта іменна так, гаворыць хаця-б тое, што частка партыйных арганізацый толькі ў апошні час прыступіла да рэарганізацыі коопэрацыйных ячэек КП(б)Б, да стварэньня новых у пашыранай коопэрацыйнай сетцы. Пры гэтым нельга абыходзіцца моўчкі таго, што рад раённых партарганізацый у гэтай рабоце дапусьцілі памылкі, сказілі партыйныя дырэктывы. У Менску замест таго, каб неадкладна прыступіць да арганізацыі самастойных ячэек КП(б)Б з непасрэдным падпарадкаваньнем гаркому, імкнуліся арганізаваць аб'яднаную ячэйку раду магазынаў з непасрэдным падпарадкаваньнем партколектыву Белкоопсаюзу. У Воршы пры ЦРК партыйная ячэйка налічвае ў сваім складзе 19 чалавек. У яе ўваходзяць партыйцы, якія працуюць у розных магазынах гораду, у складах і г. д. Падобныя скажэньні партыйных дырэктыў наглядаюцца і па

радзе ЗРК. Партгруппы пры сталовых, складах і г. д. не організаваны. У некаторых парт'ячэйкі ЗРК уваходзяць партыйцы, якія ня маюць ніякіх вытворчых адносін да ЗРК.

Гэтыя і падобныя ім памылкі з'явіліся простымі рэзультатамі неразумення зусім выразнай і яскравай дырэктывы партыі. Цэнтральны Камітэт КП(б)Б ужыў меры да рашучага выпраўлення гэтых памылак, і яны не павінны паўтарацца. Дырэктывы партыі аб стварэнні парт'ячэек пры магазынах, ЗРК, сталовых, базах і г. д. неабходна выканаць да канца і поўнасьцю. Ніякай блытаніны, ніякага прамядленьня не павінна быць у гэтай важнейшай рабоце.

У практычнай рабоце партарганізацыі ў некаторых асобных выпадках сустраэнуцца з абставінамі, якія не дазваляць пры ўсіх коопэрацыйных адзінках організаваць парт'ячэйкі (раскіданасьць коопэрацыйных адзінак, наяўнасьць аднаго-двух членаў партыі і г. д.). Такого характару выключэньні могуць быць. У такіх выпадках, як часовае мерапрыемства, можна некалькі магазынаў аб'яднаць адной ячэйкай, палажыўшы ў аснову вытворчы прынцып. Але па меры тго, як колькасць куністаў у гэтых магазынах павялічыцца, і калі ў іх будзе ня менш 3-х членаў партыі, трэба аоразу-ж ствараць самастойныя партыйныя ячэйкі. Адначасова ў магазынах і другіх коопэрацыйных організацыях трэба шырока практыкаваць разгортваньне сеткі партарганізатараў, дабіваючыся таго, каб кожны куніст, які працуе ў той або іншай коопэрацыйнай адзінцы, зьяўляўся адказным за работу гэтай адзінкі перад партыйнай ячэйкай і выконваў ролю прадстаўніка ячэйкі КП(б)Б у гэтым магазыне.

Работа па перабудове партыйных ячэек выявіла рад недахопаў у расстаноўцы партыйных сіл і лосыць малую праслойку куністаў і комсамольцаў у нізавых зьвельнях коопэрацыі. Правільная расстаноўка партыйных сіл адыграе вялікае значэньне ў пашырэньні магчымасьцяй організацыі самастойных ячэек пры магазынах і другіх коопэрацыйных адзінках.

Скарыстоўваючы ўсе магчымасьці, партыйныя організацыі на мясцох павінны ў самы кароткі тэрмін шырока разгарнуць сетку парт'ячэек у спажывецкай коопэрацыі. Там, дзе ёсьць у наяўнасьці ня менш 3-х членаў партыі, там, як правіла, павінна быць створана самастойная ячэйка.

З першых-жа дзён работы самастойных новаарганізаваных ячэек КП(б)Б у сетцы спажывецкай коопэрацыі над імі павінна быць забяспечана канкрэтнае, апэрацыйнае кіраўніцтва з боку раенных камітэтаў партыі. Справа організацыі кіраўніцтва з боку раенных камітэтаў КП(б)Б коопэрацыйнымі ячэйкамі павінна прыкаваць да сябе ўва ўсіх райкомаў. Канкрэтызуючы і дыфэрэнцуючы кіраўніцтва усёй работай у раёне, райкомы павінны асобна кіраваць ячэйкамі КП(б)Б у коопэрацыі. Тым больш, што гэтыя ячэйкі ня маюць багатага вопыту ў рабоце. Гэты вопыт трэба здабыць, трэба нашчупаць тыя пытаньні, якія ў першую чаргу павінны заняць увагу коопэрацыйных ячэек. Бяз жывога, апэрацыйнага кіраўніцтва коопэрацыйныя ячэйкі ня здолеюць кіраваць як перабудовай коопэрацыі, так і замацаваньнем гэтай перабудовы. Неабходна ў адносінах інструктаваньня коопэрацыйных ячэек стаць на шлях непасрэднага жывога інструктаваньня на месцы—у магазыне, на базе, складзе і г. д. Усе райкомы для ажыццяўленьня гэтага мерапрыемства могуць шырока практыкаваць стварэньне інстытуту па-за штатных інструктараў. Гэта магчымасьць ёсьць у кожнага райкому. Разам з тым, трэба пэрыодычна склікаць

спэцыяльныя нарады кіраўнікоў коопэрацыйных парт'ячэк і прапрацоўваць пытанні практычнай работы ў коопэрацыі. На гэтых нарадах, па-першае, будзе адбывацца шырокі абмен вопытам, па-другое, партыйнае кіраўніцтва будзе ў курсе спраў дзейнасці коопэрацыйных ячэек. Асабліва зараз, калі перад коопэрацыйнымі ячэйкамі КП(б)С стаяць надзвычай складаныя задачы, калі некаторыя з ячэек ня ведаюць з чаго пачынаць работу, гэтыя нарады дадуць надзвычайна многа карысці для разгортвання партыйнай работы ў коопэрацыйнай сістэме.

Перад намі рад фактаў, калі некаторыя коопэрацыйныя ячэйкі ня ведаюць з чаго пачынаць сваю практычную работу. У радзе выпадкаў ячэйкі займаюцца агульнымі пытаннямі, прапрацоўваюць агульныя праблемы, а не падыходзяць да практычнага вырашэння канкрэтных задач.

Што-ж павінна быць пакладзена ў аснову зместу работы коопэрацыйнай парт'ячэйкі?

Задачы, якія стаяць перад спажывецкай коопэрацыяй, прад'яўляюць да яе вялікія патрабаванні ў сэнсе перабудовы. Такім чынам, *пытанне завяршэння перабудовы спажывецкай коопэрацыі на бліжэйшы перыяд, павінна быць цэнтральным у рабоце коопэрацыйнай ячэйкі. Пашырэнне рознічнага гандлю, спрашчэнне кіраўніцтва і на аснове наладжвання апэрацыйнай работы новаствораных галінных аб'яднанняў, адкрыццё новых магазынаў, перавод нізавых коопэрацыйных з'яўленняў на гаспадарчы разрахунак, укааненне новай сістэмы аплаты працы коопэрацыйных работнікаў, пытанні лепшага абслугоўвання рабочага спажыўца* — вось што павінна стаяць у цэнтры увагі коопэрацыйных ячэек. Усе гэтыя пытанні павінны знайсці практычнае праламленне ў працы кожнай з партыйных ячэек, выходзячы з канкрэтных абставін і ўмоў іх дзейнасці.

Новыя задачы, якія пастаўлены перад коопэрацыяй, ёю могуць быць праведзены ў жыццё толькі пры тэй умове, калі коопэрацыйны апарат умела перабудуе сваю работу, калі ён будзе функцыянаваць гібка і апэрацыйна. Адсюль, пытанне барацьбы за баяздольны гібкі коопэрацыйны апарат, павернуты тварам да патрэб вытворчасці, да лепшага абслугоўвання рабочага спажыўца. Коопэрацыйны апарат трэба ачысціць ад опартуністычных і бюрократычна-чыноўнічых элементаў, трэба ўліць у яго жывы сцярумень новых сіл. У святле рэалізацыі гэтай задачы вялікае значэнне набывае вярбоўка ў коопэрацыйны апарат новых кадраў з рабочых сем'яў, з комсамольцаў, з колгаснай моладзі. Ад пытанняў барацьбы за класава-выгрыманы і баяздольны коопэрацыйны апарат нельга ніяк адлучыць дысцыпліны. Нікому не сакрэт, што апарат асобных нізавых коопэрацыйных з'яўленняў надзвычай расхлябаны, надзвычай недысцыплінаваны. Быў рад фактаў, калі нізавыя з'яўленні супраціўляліся ажыццяўленню дырэктыў цэнтральных коопэрацыйных органаў. Падобным фактам трэба пакласці канец. У коопэрацыйным апарате, на які ўскладзены адказныя задачы, ня можа быць месца ніякому „дэмакратызму“, які прыносіць шкоду ўсёй коопэрацыйнай сістэме. *Партыйныя арганізацыі павінны дапамагчы цэнтральным коопэрацыйным установам дабіцца выключна дысцыплінаванасці ад кожнага нізавога коопэрацыйнага з'яўлення.* Выкананне дырэктыў вышэйстаячых органаў павінна быць бязумоўным, поўным і сваячасовым. Толькі безагаворачнае выкананне ўказанняў вышэйстаячых органаў паставіць работу коопэрацыйных з'яўленняў на рэікі хуткага і гібкага выканання сваіх задач.

Работа коопэрацыйнай ячэйкі павінна быць павернута тварам да вытворчасці. Змагацца за паліпшэнне абслугоўвання рабочага спажываўца, за адшуканне і поўнае скарыстанне таварных рэсурсаў, адшуканне новых крыніц для пашырэння таварнай базы, змаганне супроць фактаў затаварвання, супроць фактаў надбайных адносін да запатрабаванняў мас — цэнтральная задача ў рабоце партыйнай ячэйкі коопэрацыйнай установы.

Новыя задачы, пастаўленыя перад коопэрацыяй, патрабуюць ад усіх яе работнікаў павышэння свайго тэорэтычнага ўзроўню. Ячэйкі гэта справу павінны ўмела арганізаваць, злучыўшы яе з практычнай работай, з аўладаннем тэхнічай савецкага гандлю, павернутага тварам да вытворчасці, да інтарэсаў рабочае класа. Палітычная вучоба партыйца, аўладанне ведамі па эканоміцы дасць магчымасць хутчэй надрыхтоўваць новыя кадры і выроўваць коопэрацыйных работнікаў на больш адказную работу.

Вышэй мы падкрэслілі тое, што партыйная праслойка ў спажывецкай коопэрацыі досыць малая. Гэта абтвязвае ўсе партыйныя ячэйкі практычна ажыццявіць задачу *вярбоўкі ў партыю лепшых коопэрацыйных работнікаў з асяродзьдзя, галоўным чынам, рабочых-вылучэнцаў, комсамольцаў і жонак рабочых, што працуюць за прылаўкам.*

Комсамольскія арганізацыі са гэтага часу прымаюць надзвычай слабы ўдзел у перабудове спажывецкай коопэрацыі. Комсамольскія арганізацыі шчыльна не падыйшлі да гэтага пытання. На мясцох яны ў радзе выпадкаў яшчэ не прыступілі да стварэння самастойных ячэек ЛКСМБ у коопэрацыі. На структуры партыйных ячэек павінна быць пабудавана і сетка ячэек ЛКСМБ.

Перад комсамолам стаяць адказныя задачы ў галіне перабудовы спажывецкай коопэрацыі. Змагаючыся за рэалізацыю адозвы ЦК УсеКП(б) і СНК, комсамольскія ячэйкі павінны ўзмацніць вярбоўку ў комсомол моладзі, якая працуе ў коопэрацыі. Тым больш, што сярод гэтай моладзі мы маем шмат рабочых. Раённыя і гарадскія арганізацыі ЛКСМБ павінны даць спажывецкай коопэрацыі новыя кадры работнікаў. Бязумоўна, тых за тым, якія перад імі стаяць, комсамольскія арганізацыі ня здолеюць ажыццявіць, калі над імі ня будзе штодзённага цвёрдага парткіраўніцтва з боку нізавых ячэек КП(б)Б.

Партыйныя ячэйкі коопэрацыйных аб'яднанняў асаблівую ўвагу павінны аддаць перабудове профработы ў спажывецкай коопэрацыі.

Да гэтага часу профсаюзныя арганізацыі на мясцох прымаюць вельмі слабы ўдзел у перабудове коопэрацыі, яны не пераклучыліся на баявыя тэмпы работы, не мобілізавалі масы работнікаў прылаўку на павышэнне якасці работы. Разам з гэтым ёсць рад вялікіх недахопаў у арганізацыйнай будове профсаюзных арганізацый. Мы ставім задачу *стварэння трыкутніку ў коопэрацыйных з'вязках. Сакраг р ячэйкі, загатчык магазynu, прадстаўнік профэсійнай арганізацыі (мясцкому ці профупаўнавільны) складаюць гэты трыкутнік. Ён павінен штодзённа кіраваць і займацца работай коопэрацыі і вырашаць дзяржаўныя задачы, якія стаяць перад кожнай коопэрацыйнай адзінкай. Партыйныя ячэйкі павінны забяспечыць такую работу профсаюзных арганізацый, каб яны стаялі на чале мас і заўсёды падхоплівалі ініцыятыву, якая выходзіць ад калектываў работнікаў прылаўку ці асобных працаўнікоў. Да рэчы, нельга не паказаць на той факт, што ініцыятыва, якая была праяўлена рабочымі заводу імя Варашылава ў пытаннях перабудовы коопэрацыі, ня была гатэптана шырокімі рабочымі ма-*

самі, ня была распаўсюджана на другія калектывы. За гэта вялікая доля віны кладзецца на профсаюзныя арганізацыі.

Да гэтага часу ў радзе месц зусім не праводзілася політыка-масавая работа сярод коопэрацыйных работнікаў, асабліва ў нізавых зьвёньнях. Гэта нецярпімае становішча. Неабходна зараз-жа разгарнуць партыйна-масавую работу ва усіх зьвёньнях спажывецкай коопэрацыі. Узьнімаючы актыўнасьць коопэрацыйных работнікаў, ячэйкі павінны *асаблівацца шырокага разгортваньня соцыялістычнага спарорніцтва і ударніцтва* і на гэтай аснове паляпшаць абслугоўваньне рабочага спажыўца. Політычная вучоба, павышэньне кваліфікацыі павінны займаць віднейшае месца ў рабоце партыйных ячэек сярод коопэрацыйных работнікаў.

Усе гэтыя пытаньні могуць з посьпехам быць вырашаны толькі пры тэй умове, калі раённыя і гарадзкія партарганізацыі пачынаюць да рэалізацыі тых задач, якія пастаўлены адозвай ЦК УсеКП(б) і СНК. Вядучы бязьлітаснае змаганьне супроць усякіх праяў опартунізму, супроць скажэньняў партыйнай лініі, супроць чыноўніцкага супраціўленьня важнейшым мерапрыемствам, партыйныя арганізацыі пасьпяхова перабудуюць работу коопэрацыі.

Літаратуру на службу соцыялістычнаму будаўніцтву

(Канец) ¹⁾

V. Атрады савецкай літаратуры

Беларуская мастацкая літаратура і літаратура нацыянальных меншасцяў (літвінская, расійская, польская, літоўская) расьце і разьвіваецца ва ўмовах абвостранай класавай барацьбы. У гэтай барацьбе мацнела пролетарская літаратура, якая вяла змаганьне пад кіраўніцтвам партыі і перамагала варожыя плыні, была бязьлітасна класавым ворагам. У працэсе абвостранай класавай барацьбы яскрава выявілася расстаноўка класавых сіл на літаратурным участку культурнага фронту.

Пры сучаснай расстаноўцы класавых сіл у мастацкай літаратуры. Беларуска-асоцыяцыя пролетарскіх пісьменьнікаў ажыццяўляе вядучую літаратурна-політычную ролю ў адносінах пролетарска-колгаснай, рэвалюцыйна-„папутніцкай“ і саюзнацкай літаратуры. Разам з гэтым Беларуская асоцыяцыя пролетарскіх пісьменьнікаў зьяўляецца апорным атрадам у барацьбе за партыйнасьць літаратуры. БелАПП дасягнула гэтага рашучай барацьбой за генэральную лінію партыі ў пытаньнях літаратуры. БелАПП рашуча змагалася з контррэвалюцыйным нацыянал-дэмакратызмам у літаратуры; нанесла сваячасовы ўдар па дробна-буржуазных капітулянтскіх пазыцыях „літаратурнага фронту“, прыхільнікі якога выяўляліся і ў беларускай літаратуры; праводзілася барацьба з вялікадзяржаўным шовінізмам і нацыянал-шовінізмам. Гэта было магчыма толькі пры ўмове правільнага разуменьня задач барацьбы за гегемонію пролетарскай літаратуры, разуменьня ленінскай лініі ў нацыянальнай політыцы і генэральнай лініі партыі. За апошні час значна ўзмацняецца сувязь БелАПП'у з рабочымі масамі праз заснаваньне літаратурных гурткоў на фабрыках і заводах, праз удзел у грамадзка-культурнай рабоце на прадпрыемстве членаў БелАПП'у. Таксама ўзмацнялася сувязь БелАПП'у з пролетарскімі літаратурнымі арганізацыямі брацкіх савецкіх рэспублік, што значна ўзбагаціла БелАПП творчым вопытам, вопытам барацьбы за гегемонію пролетарскай літаратуры і больш поўна выявіла ролю БелАПП'у, як аднаго з баявых атрадаў усесаюзнай арміі пролетарскіх пісьменьнікаў.

¹⁾ Гл. пачатак „Большавік Беларусі“, № 7.

У мэтах арабочання сваіх радоў, падвышэння актуальнасці сваёй тэматыкі — падрыхтоўкі новых кадраў пролетарскай літаратуры і яшчэ большага замацавання непасрэднай арганічнай сувязі літаратуры з рабочай клясай, БелАПП'ам правільна вызначана і ажыццяўляецца задача закліку рабочых-ўдарнікаў у літаратуру.

Робота Беларускай асацыяцыі пролетарскіх пісьменьнікаў праходзіць у брацкім адзінстве пісьменьнікаў усіх нацыянальнасцей. Сіла пролетарскай літаратуры ў яе інтэрнацыянальным адзінстве. Толькі на падставе пролетарскай клясавай солідарнасці раслі і развіваліся нацыянальныя секцыі БелАПП'у: яўрэйскай, польскай і літоўскай.

Яўрэйская секцыя БелАПП'у з'яўляецца найбольш актыўнай нацыянальнай секцыяй Асацыяцыі як па творчасці, так і ў грамадзкай рабоце. Яна аб'яднала ў сваіх радох лепшыя сілы яўрэйскай літаратуры ў БССР і з'яўляецца адным з больш буйных атрадаў яўрэйскай пролетарскай літаратуры СССР. Яўрэйская секцыя сваячасова мобілізавалася на барацьбу з праявамі нацыянал-шовінізму і нацыянал-дэмакразму ў яўрэйскай літаратуры і дала варожым тэндэнцыям рашучы адпор. Разам з гэтым яўрэйская секцыя паказала лепшыя прыклады літаратурнай работы ў яўрэйскім партыйным друку і ў наладжванні сувязі з замежнай пролетарскай літаратурай і камуністычным друкам Амэрыкі, Аргентыны і інш.

Польская секцыя БелАПП'у сваёй дзейнасцю і творчасцю актыўна дапамагала справе ўзмацнення інтэрнацыянальнага адзінства працоўных і спрыяла актывізацыі польскіх працоўных мас у сацыялістычным будаўніцтве, паказваючы прыклады адданай работы польскіх працоўных на фронце будаўніцтва сацыялістычнай прамысловасці і рэканструкцыі сельскай гаспадаркі.

У сваёй творчай дзейнасці БелАПП з усімі нацыянальнымі секцыямі ў асноўным павярнулася тварам да задач сацыялістычнага будаўніцтва. Пролетарская літаратура БССР, як і ўсяго Саюзу, „робіцца ўжо магутным фактарам уздзеяння, выхавання, арганізацыі волі мас, уздыму працоўнага энтузіязму, ударніцтва, развіцця ўсіх відаў сацыялістычнага спаробніцтва, барацьбы з прарывамі на фронце працы, з гультайствам, безгаспадарчасцю і д. т. п. хібаці, якія суправаджаюць наша будаўніцтва, (пролетарская літаратура) робіцца магутным фактарам сацыялістычнага будаўніцтва. Масы жадаюць, каб наша літаратура ў сьвеце мінулага, перажытага ня толькі асьвятляла сёнешні дзень, але і паказала-б у сьвеце гэтага сёнешняга дня контуры, змест заўтрашняга дня, паказала-б шляхі самага хуткага набліжэння да канчатковай перамогі“¹⁾ Беларускае пролетарскае пісьменьніцтва дало рад нядрэнных твораў аб будаўніцтве сацыялістычнай прамысловасці, у прыватнасці аб энэргетычнай базе прамысловасці, аб сацыялістычнай рэканструкцыі вёскі. У радзе твораў са здавальняючай поўнасцю і правільным клясавым аналізам ускрываюцца супярэчнасці будаўніцтва. Гэта — бязумоўна поспех пролетарскай літаратуры. Але гэты будаўніцтва вымагаюць ад пролетарскай літаратуры яшчэ большага напружання творчай волі, каб канчаткова ліквідаваць адставанне літаратуры, каб поспехі сацыялістычнага будаўніцтва знайшлі адбітак у пролетарскай літаратуры ў больш поўнай ступені чым дагэтуль.

Пытанні сваячасовасці паказу сацыялістычнага будаўніцтва — актуальнае пытанне пролетарскага літаратурнага руху. У гэтым пытанні

¹⁾ Рэдакцыйны артыкул газеты „Правды“ за 19/IV-1931 г. — „За пролетарскую літаратуру“.

„прыяцелі ад літфронту“ імкнулася зьвесці ўсе прычыны адставання выключна да творчага метуду, не гаворачы аб клясава-варожых уплывах, якія нараджалі праваопартуністычныя настроі ў некаторых зьвеньях атраду пролетарскай літаратуры і ўплывалі на адставаньне літаратуры. Былі і проста капітуляцкія тлумачэньні, калі асобныя таварышы даводзілі, нібы беларуская пролетарская літаратура не ўзьялася да разуменьня задач літаратуры перыяду соцыялістычнай рэканструкцыі. Такого гатунку разважаньні лілі ваду на млын клясавага ворага, які заяўляў, што ў Беларусі ня можа існаваць пролетарская літаратура, бо гэта краіна сялянская і г. д. БелАППі павеў барацьбу супроць гэтых установак, а таксама ўдарыў і на адценьнях гэтых установак, якія выцякалі з разважаньняў: „не разумеюць задач, бо тэмпы шпаркія, і літаратура ня можа дагнаць, яна будзе ісьці ў хвасьце“. Уплывы правага ўхілу і левых загібаў на літаратуру тармазілі пасьпяховасьць пераключэньня творчасьці таварам да соцыялістычнай рэканструкцыі.

Ня менш актуальным пытаньнем зьяўляецца паказ контуру, зьместу заўтрашняга дня, паказ шляху самага хуткага набліжэньня да канчатковай перамогі. У сьвэце тых дасягненьняў, якія мы маем на фронце будаўніцтва соцыялізму, пролетарская літаратура мае магчымасьць паказаць перспэктыву, а вось тут у нашай беларускай пролетарскай літаратуры ня усе добра. На фоне карэнных зьменаў гаспадаркі БССР, пры тых завязках, якія мы ўжо маем, разгарнуць перспэктыву далейшых дасягненьняў і паказаць зьмест бліжэйшых год — гэта задача ня легкая, але яе пролетарская літаратура павінна выканаць. Па нашай думцы, гэтыя перспэктыўныя пытаньні будаўніцтва павінны распацоўвацца не ў паасобку, а брыадна, пры шырокім скарыстаньні ўсёх матэрыялаў нават вышэйшых органаў, дзе распацоўваюцца пляны соцыялістычнага будаўніцтва. Толькі выходзячы з рэальных магчымасьцяў рэчаіснасьці, перспэктыўны твор будзе даваць натхненьне працоўным і будзе пазбаўлены беспрадметнай фантастычнасьці і халудунасьці. Гэта пытаньне для беларускай пролетарскай літаратуры новае, яго трэба вырашыць канкрэтнымі творами. Тыя творчыя сілы, якія выхаваны за гады пасля кастрычніка, тыя творы як ў прозе, так і ў поэзіі, якія мы маем за гэтыя часы, значна набліжаюць беларускую пролетарскую літаратуру да гегемоніі ў мастацка-творчых пытаньнях. Усе аб'ектыўныя умовы для заваяваньня гегемоніі і ў мастацка-творчых адносінах ёсьць неабходна ўпартая работа, барацьба за якасьць творчасьці і ідэявая непахіснасьць. БелАППі замагаецца за гегемонію пролетарскай літаратуры, замагаецца упэўнена і з вялікай настойлівасьцю і праз пэўны час аддасць рапарт партыі, рабочай клясе аб тым, што гегемонія заваявана і ў мастацка-творчых адносінах.

Мы ўжо гаварылі аб тым, што пролетарская літаратура выконвае вядучую літаратурна-політычную ролю ў адносінах пролетарска-колгаснай літаратуры. На гэты атрад савецкай літаратуры мы павінны звяртаць максымум увагі, бо гэты атрад яшчэ малады, бо задачы, якія стаяць перад ім, надта складаныя задачы. Пролетарская літаратура, бяз усякіх загібаў ды камандаваньня, па-брацку павінна кіраваць і дапамагаць гэтаму маладому атраду літаратуры.

Конаснае сялянства, якое зрабілася сапраўднай галоўнай і цвёрдай апорай савецкай улады і рабочай клясы на вёсцы, ужо дае ў раёны літаратуры пэўнае зьліку колгаснікаў-ударнікаў, з ліку ўдарнікаў катнаскораў. Сялянская пісьменьнікі, новыя сілы з колгаснікаў зараз ужо складаюць такія кадры, якія пазьней быць аб'яднаны ў арганізацыю колгасных пісьменьнікаў. Створанае беларускае бюро пролетарска-

колгасных пісьменьнікаў мае шырокае поле дзейнасці. Тут і вялізарныя сілы, якія трэба аб'яднаць і вучыць аўладаць справай майстэрства мастацкай вытворчасці, тут і ня менш вялікая задача забяспечання пераходу на пролетарскі шлях літаратуры колгасных пісьменьнікаў.

Гаворачы аб аб'яднанні кадраў, трэба мець на увазе тыя шыразныя магчымасці прыливу ўсё новых і новых папаўненняў, бо сам процэс калектывізацыі ідзе так, што і не займаючыся „прароцтвам“, і проста глядзячы на поспехі калектывізацыі можна сказаць, што да восені 1931 г. палова бядняцка-серадняцкіх двароў у БССР будзе колгаснай. Новыя сілы растуць вакол насыценных і раённых газет, іх дае машына-трактарная станцыя, ленапрацоўчы завод, ударная брыгада колгасу, літаратурныя гурткі і г. д. Сабраць, выявіць і аб'яднаць — справа складаная, і тут навокал колгасных пісьменьнікаў трэба працаваць ня толькі аднаму бюро пролетарска-колгасных пісьменьнікаў, а іншым і грамадскім арганізацыям, колгасным арганізацыям, і шмат чаго павінен зрабіць друк як цэнтральны, так і нізавы. Чаму-б якой-небудзь раённай газэце не яаладзіць літаратурную старонку, ну, да прыкладу, прысьвечаную барацьбе за большавіцкую падрыхтоўку да ўборкі ўраджаю, зразумела там, дзе ёсць добрыя кіраўнікі гэтай справы, а то можа здарыцца, як у часопісе „Красная Новь“, што пісьменьніцкія здольнасці пачне выяўляць і кулацкі падпывала на старонках нашага друку.

Літаратурныя старонкі раённых газет выяўляюць шмат новых здольных таварышоў. Паставіўшы добра літаратурную старонку, можа на паступова вучыць новыя сілы ў асноўным зьвязне—раёне. Беларускі часопіс колгасных пісьменьнікаў не ахопіць тых сіл, якія ёсць, яму трэба ў раёнах мець свае творчыя ячэйкі навокал раённых газет. Наладзіць нізавыя зьвязныя вучобы, літаратурныя гурткі можна лепш тады, калі вакол раённай газеты будзе створаны творчы актыў. Праўда, гэта адразу ня робіцца, але прыклады добрай работы ёсць. Газета „Комуніст“ Бабруйскага раёну, Полацкая газета робяць гэта ўдала. Трэба скарыстаць іх практыку, а першым перадаць практыку іншым газетам.

Творчая работа колгаснага пісьменьніка будзе накіравана на паказ процэсу соцыялістычнай рэканструкцыі вёскі, гэта, бязумоўна, не адзначае, што ў тэматыцы колгасных пісьменьнікаў асвятляюцца толькі колгасныя пытанні, як не адзначае, што пролетарская літаратура асвятляе толькі пытанні соцыялістычнай рэканструкцыі прамысловасці, і тое і другое было-б памылковым, але ўпор у творчасці ўсё-ж будзе ўзяты на пытанне калектывізацыі ў сувязі з агульным соцыялістычным будаўніцтвам.

Сама-ж колгасная тэматыка мае шмат надзвычайна складаных спецыфічных сваяасаблівасцяў, якія выцякаюць з супярэчнасцяй самога процэсу ператварэння аднаасобных дробна-ўдальскіх сялянскіх гаспадарак у буйныя колгасныя гаспадаркі. Гэтыя асаблівасці колгаснай тэматыкі яшчэ не заўсёды правільна ўлічваюцца і нашымі пролетарскімі пісьменьнікамі. Таму спецыфіку колгаснай тэматыкі колгасныя пісьменьнікі павінны заўсёды ўлічваць. Роля пролетарскага атраду літаратуры—дапамагчы колгаснаму атраду правільна па-дыялектычнаму вырашаць і ставіць гэтыя пытанні.

Новая соцыялістычная катэгорыя—сяляне-колгаснікі—складаюцца не адразу, а ў процэсе арганізаванай работы пад кіраўніцтвам рабочае клясы па будаўніцтву і замацаваньню колгаснай гаспадаркі. Таксама не адразу прыходзіць поўная роўнасць паміж усімі соцыаль-

нымі групамі, якія прыйшлі ў колгасы. Ня ўпусьцім з кругавіду і работу клясавага ворага, а праглядзець гэта можа толькі той, хто аб'ектыўна дапамагае ворагу, які імкнецца скарыстаць цёмных беднякоў і сярэднякоў супроць колгасу. Падвысьці спрошчана да гэтых пытанняў пры разгортваньні якога-небудзь літаратурнага твору, будзе азначаць ня толькі па вярхоўнасьць твору, але і проста яго няпрыгоднасьць і нават шкоднасьць. Справа ня ў тым, што ў творы на 100 проц. усе радкі напісаны са слоў, якія ў наасобку гавораць за колгас, не ў наборы слоў справа, а ў сутнасьці напісанага, ў аналізе процэсу, у глыбіні разуменьня гэтага процэсу і не фотарафічнага разуменьня, а дыялектычнага.

Паказ складаньня новай соцыяльнай катэгорыі колгаснага сялянства, гэтай галоўнай і цьвёрдай апоры рабочае клясы, справа гістарычнага значэньня. Сама гэта катэгорыя колгаснага сялянства зьяўляецца пераходнай да ператварэньня селяніна ў работніка адзінай бясклясавай грамады, але гэта справа будучага, аднак, недаацэнка гэтых асаблівасьцяў пэрыоду з боку літаратуры ні ў якім разе недапушчальна.

Да самай бясклясавай грамады мы вядзем сялянства праз ператварэньне гаспадаркі ў соцыялістычную праз колгасы, шлях гэты мы павінны прайсьці, літаратура павінна дапамагчы праходзіць гэты шлях.

І тут, як і ў шмат якіх іншых пытаннях, пісьменьнік бярэ аснову на зьвязно ланцуга, за якое выцягвае ўвесь ланцуг пытанняў. Улавіць сваячасова і правільна асобныя моманты процэсу ператварэньня вельмі важна. Возьмем для прыкладу такое пытаньне, як мэханізацыя працы ў колгасах. Увядзеньне складаных машын ня толькі робіць працу больш прадукцыйнай, больш лёгкай для колгасніка, яна дае шмат новых і новых разуменьняў, прымушае прадумаць складаньня процэсы работы мэханізму машыны. Уборка жыта комбайнам выклікае больш складаны процэс мысьленьня, чым уборка векавым спосабам, ды яшчэ з усімі „лірычнымі“ дадаткамі, аб якіх сьпявалі ў старыя часы (праца жанчыны-аднаасобніцы з дзіцём на мяжы, або пад снапамі і г. д.). Мэханізацыя сельскае гаспадаркі зьмяняе карэньні чынам адносіны людзей да працы. Праца ўжо ідзе на падставе вытворчасьці машынай гаспадаркі, падзяленьне працы больш удасканальваецца. Тут ужо выпрацоўваецца і новы тып героя працы: ударнік-трактарыст, мэханік і г. д. У злучэньні з соцыялістычнымі мэтамі працы — ударніцтва, соцыялістычнае спэцборніцтва, грамадзкі буксір і г. д. — пры правільнай арганізацыі падзелу працы ў колгасе на-новаму стаяць пытаньні адносіны да самой працы. А калі возьмем калектывізацыю быту, якая ідзе наперад пры соцыялізацыі колгасаў і паданьняў мэханізацыі сельскае гаспадаркі, дык тут зноў рад цікавых пытанняў, якія так многа дajuць жывых абразоў і малюнкаў, што сапраўды можна сказаць — асаблівасьці спэцыфікі колгаснай гэматыкі даюць нябачную шырыню разгортваньню творчасьці нашай літаратуры.

Мы закранулі гэтыя пытаньні толькі для таго, каб давесьці, што творчасць колгаснага атраду літаратуры ў гэтым разрэзе мае для соцыялістычнага будаўніцтва надзвычайна важнае значэньне, падкрэсьліваем колгаснай таму, што гэтая арганізацыя ў нас яшчэ зусім малая, яна толькі ствараецца. Зразумела, што пролетарская літаратура не ігноравала і ня будзе ігнораваць колгаснай тэматыкі, бо гэта адзіная работа па стварэньні літаратуры эпохі соцыялістычнага будаўніцтва. Тут мы робім упор на асаблівасьці задач колгаснага атраду

літаратуры, які складаецца і будзе працаваць з дапамогаю і кіраўніцтвам з боку пролетарскага атраду літаратуры.

Выяўленьне і зьбіраньне сіл, вучоба і творчая работа — вось вузлавныя пытаньні колгаснай літаратуры Беларусі.

Вядучую ролю пролетарскі атрад літаратуры ажыццяўляе ў рэволюцыйна-„папутніцкай“ літаратуры, якая на сёнешні дзень у нас значная і значна адрозьніваецца ад тых папутніцкіх настрояў, якія былі ўласьцівы ей у часы аднаўленьчага пэрыяду. Папутнік (паколькі мы яшчэ ўжываем гэты тэрмін) на сёньня ўжо самавызначыўся, ён не барахтаецца ў ціне зьменаў хваўскіх мар, ён не чакае зьмены „часовай“ дыктатуры пролетарыяту, сёньня папутнік у асноўным выступае, як саюзьнік. Ён яшчэ ня поўнасьцю перайшоў на пролетарскі шлях, але ён дамагаецца гэтага, і абавязак пролетарскай літаратуры дапамагчы яму ў гэтым. „Рашуча перамагаючы буржуазныя тэндэнцыі сярод папутнікаў, трэба ператвараць учарайшых папутнікаў у саюзьнікаў, сёнешніх саюзьнікаў заўтра ён (пролетарыят) павінен ператвараць у апору сацыялістычнай дзяржавы, што строіцца“.¹⁾

З учарайшага папутніка мы павінны выходзіць саюзьніка, бо ён ідзе за намі, ён не адышоў на другі бок барыкад у клясавых бойках, ён ня здрадзіў рабочай клясе і не завяз у балоце зьменаў хваўскіх і нацыянал-дэмакратычных ілюзіяў на перараджэньне савецкай улады, ён ідзе за клясай, але яшчэ не пазбавіўся буржуазных тэндэнцыяў, якія перагараджаюць шлях да поўнага пераходу да пролетарыяту. Такому папутніку мы павінны дапамагчы стаць на пролетарскі шлях, дапамагчы ў змаганьні з буржуазнымі тэндэнцыямі.

Гэта ні ў якім разе ня значыць, што да памылак у творчасьці папутнікаў неабходна падыходзіць у белых рукавічках; такое разуменьне пытаньня прывядзе да таго, што памылкі захопяць жывога чалавека і пацягнуць назад у балота. Наадварот — вастрыём марксыцкай крытыкі трэба ўскрываць усе памылкі, паказваючы іх карэньні і гэтым дапамагаць зьнішчэньню памылак. Крытыка і жорсткая большапіцкая крытыка наблізіць таго, хто ідзе за рабочай клясай, яна не спалохае яго, бо ён ведае, што крытыка — гэта адзін з мэтодаў работы клясы.

У практычнай рабоце такім папутнікам неабходна забясьпечваць таварыскае супрацоўніцтва з пролетарскімі пісьменьнікамі ў грамадзка-політычнай рабоце, не дапускаючы барскіх, чванлівых адносін да іх.

Мы гаворым аб папутніку, які ў выніку клясавай дыфэрэнцыяцыі застаўся з намі, які ідзе за пролетарыятам, але яшчэ не канчаткова стаў на шлях пролетарскай літаратуры. Можна ўзьнікнуць думка, што за апошнія гады ва ўмовах клясавай барацьбы катэгорыя папутніцтва вымылася, частка адышла на другі бок барыкад, а частка перайшла да пролетарскай літаратуры. Бязумоўна, што ў працэсе разгортваньня клясавай барацьбы такая дыфэрэнцыяцыя была, яна шмат каго выявіла, як нашых ворагаў, паказала іх сутнасьць, і з гэтым вялася жорсткая барацьба, але другая частка засталася і над ей яшчэ шмат работы, каб канчаткова перавесці на пролетарскі шлях. Здыманьне праблемы папутніцтва азначае адмаўленьне ад работы з папутнікам, а гэта толькі пашкодзіць агульна-літаратурнай справе, як справе клясы. За уплыў на папутніка-саюзьніка неабходна змагацца, бо трэба змагацца за таго, хто жадае ісьці і ідзе за пролетарыятам.

Работа па ператварэньні учарайшых папутнікаў у саюзьнікаў пролетарскай літаратуры патрабуе самага рашучага змаганьня з бур-

¹⁾ З рэдакцыйнага арт. „Правды“ — за 19/IV-1931 г. „За пролет. літаратуру“.

жуазнымі тэндэнцыямі, з праявай вялікадзяржаўнага шовінізму, нацыянал-дэмакратызму і нацыянал-шовінізму ў творчасці. За апошнія гады на літаратурным участку класавай барацьбы, на ідэалогічным фронце разгромлены і вялікадзяржаўныя шовіністы, і нацыянал-дэмакраты, і шовіністы, але разгром ня тое-ж самае, што знішчэнне. З усімі гэтымі варожымі праявамі мы пакончым толькі пры ўмове ліквідацыі класавых каранёў гэтых зьявішчаў. Таму барацьба з усімі праявамі варожых тэндэнцый і са скрытымі праявамі буржуазнай і нацыянал-дэмакратычнай ідэалогіі ў літаратуры будзе і ў далейшым зьяўляцца першачарговай задачай атрадаў беларускай літаратуры і, галоўным чынам, пролетарскай літаратуры.

VI. Консолідацыя сіл

Тыя задачы, што стаяць перад літаратурай у сучасны перыод, могуць быць пасляхова выкананы, калі ўсе атрады савецкай літаратуры мобілізуюць усе свае сілы на выкананне задач, што стаяць перад літаратурай, калі ўсе сілы пролетарскай і савецкай літаратуры будуць рацыянальна плянава расставлены і скарыстаны ў рабоце. Консолідацыя на аснове размежавання, каб аб'яднаць супраўдныя пролетарскія сілы літаратуры вакол задач сучаснага перыоду, набывае асаблівае значэнне.

Для забеспячэння найлепшых умоў гэтай консолидацыі неабходна сталая арганічная сувязь у рабоце паміж паасобнымі з'яўленнямі літаратуры пры вядучай ролі пролетарскай літаратуры.

Паколькі вядучая літаратурна-політычная роля пролетарскай літаратуры ў адносінах да іншых атрадаў літаратуры забяспечана, па-столькі будзе забяспечаны і пролетарска-класавы характар консолидацыі літаратурных сіл. Беларуская літаратура надышла да моманту арганізацыйнага аформлення консолидацыі стварэння федэрацыі аб'яднанняў савецкіх пісьменьнікаў БССР. Характар работы федэрацыі выцякае з таго вялізнага запатрабавання весці работу арганізавана, якое ставіць да літаратуры будзённіцтва. Масавая работа на фабрыках, колгасах і саўгасах, творчыя пытанні, выхаванне маладых кадраў, барацьба за пролетарскі змест творчасці і інш. з'яўляцца практычнымі задачамі для работы федэрацыі. Федэрацыя павінна быць баявым органам ў барацьбе за сацыялізм, а не „дыскусійным клюбам“ або „верхняй палатай“ літаратурнага асяроддзя. Гэты напрамак імкнуліся падаць федэрацыі некалькі год назад нацыянал-дэмакраты пры першых спробах стварэння федэрацыі, але тады спробы стварэння так і засталіся ня здзейшчанымі. Зараз іншая расстаноўка сіл у літаратуры, пролетарская літаратура тут выступае застрэльнічым стварэння федэрацыі і яна гэта здзейсніць пры аднадушным падтрыманні ўсіх іншых аб'яднанняў савецкай літаратуры.

Разам з консолидацыяй сіл беларускай літаратуры на-ранейшаму трэба ўзмацняць консолидацыю літаратурных сіл усяго Савецкага Саюзу. лепшым прыкладам аб'яднання літаратурных атрадаў саюзных рэспублік мы бачым ва Усесаюзным аб'яднанні асацыяцыі пролетарскіх пісьменьнікаў (ВААП), якое вырасла і загартавалася ў барацьбе супроць класавага ворага ў галіне мастацтва. Ужо на сёнешні дзень ВААП—гэта магутнае аб'яднанне, якое складаецца з 43 нацыянальных атрадаў літаратуры і 7 асацыяцыі пролетарскіх пісьменьнікаў саюзных рэспублік. Па прыкладу пролетарскай літаратуры неабходна весці паглыбленне сувязі паміж усімі атрадамі савецкай літа-

ратуры. Літаратура Савецкага Саюзу выконвае адзіныя задачы, абмен практыкай, узаемная дапамога, брацкая дружба літаратурных атрадаў Савецкага Саюзу, бязумоўна, павінна знайсці і сваё арганізацыйнае аформленне ў стварэнні Усесаюзнага кіруючага штабу літаратурнай справы, бо яна (літаратурная справа) ўжо зрабілася справай агульна-пролетарскай. Пролетарыяту Масквы, Харкаву дорагі дасягненні беларускай пролетарскай літаратуры, як пролетарыяту Менску, Гомелю, Віцебску дорагі дасягненні пролетарскай літаратуры расійскіх і украінскіх пролетарскіх пісьменьнікаў. У часе тыдню Савецкай Беларусі ў Маскве пролетары Масквы з нявыказанай радасцю сустракалі беларускіх пісьменьнікаў, якіх на фабрыках і заводах чыталі рабочым свае творы. На Сакольніцкай раённай партыйнай канферэнцыі тры тысячы большавікоў Масквы выказалі свае адносіны да дасягненняў беларускай пролетарскай літаратуры бурнымі прывітаньнямі. Мы падалі гэтыя прыклады, каб паказаць, што пролетарыяты добра ацэньвае сваю літаратуру і даражыць ёю. Пашырэнне сувязі паміж саюзнымі рэспублікамі, абмен практыкай і на далейшы час будуць парукай узмацнення брацкага адзінства літаратурных атрадаў Савецкага Саюзу. У гэтай сувязі нам неабходна пашырыць папулярызаванасць дасягненняў літаратуры іншых саюзных рэспублік. Трэба каб дасягненні літаратуры расійскай, украінскай, грузінскай і іншай сталі больш вядомымі пролетарыяту і працоўным БССР. Мы недапушчальна мала даем перакладаў на беларускую мову лепшых твораў Савецкага Саюзу. Беларускія пісьменьнікі яшчэ мала далі перакладаў з украінскай і расійскай мовы, гэтыя хібы трэба ліквідаваць, а Белдзяржвыдавцтву і Цэнтральнаму выдавецтву неабходна звярнуць больш увагі на гэтую політычную справу. Нават вельмі і вельмі мала зроблена па перакладзе лепшых пролетарскіх твораў яўрэйскай і польскай літаратуры на беларускую мову. Для прыкладу возьмем асноўныя творы Ізі Ханы. Яны з'яўляюцца добрым укладам ў пролетарскую літаратуру. А ці перакладзены яны на беларускую мову? Вельмі мала ёсць перакладаў, гэта бяспрэчная хіба, якую неабходна ліквідаваць.

Гэта-ж можна сказаць і ў адносінах да пролетарскіх твораў Заходняй Эўропы. Калі дойдзе справа да прыкладу, дык хапаюцца ў першую чаргу за Швэйку Гашэка, або „На заходнім фронце без перамен“ і праходзяць міма такіх пролетарскіх твораў, як „Вялікі плян“, „Люзіт“ Бэхэра, „Пролетары апавядае“ — Турэка і інш. Бязумоўна, і Гашэк патрэбен, але навошта-ж забываць лепшыя пролетарскія творы. Як ня дзіўна, а шырокім колам беларускага пролетарыяту яшчэ невядомы апошнія рэвалюцыйныя і пролетарскія творы польскай літаратуры, бо няма перакладзеных на беларускую мову. Мы далёкі ад думкі, каб сувязь зводзіць да перакладаў, але гэта патрабуе асаблівай увагі. Наладжванне сувязі з рэвалюцыйнай і ў першую чаргу з пролетарскай літаратурай — справа больш складаная, паколькі на Захадзе яшчэ пануе капіталізм, але справа надзвычайна актуальная і політычная. У парадку самакрытыкі трэба сказаць, што беларускія пісьменьніцкія арганізацыі і ў першую чаргу БелАПП мала зрабілі, каб наладзіць такую сувязь. Таварышом пісьменьнікам трэба тут яшчэ вучыцца ў рабочых колектываў. Завод „Энэргія“ (прыклад на вачох у БелАПП'у) мае добрую сувязь з Лейпцыгскімі рабочымі, камуністы Лейпцыгу камандыравалі на работу да энэргійцаў лепшага майстра інструментадзшыка Генрыха Пэтша — члена КПГ, заключылі дагавор соцыялістычнага спабарніцтва, маюць сталую сувязь. Колгаснікі з „Расьсвят Пераможца“ таксама звязаны з нямецкімі таварышамі.

Рад заволаў ЕССР з'яўляюцца шэфамі політвязняў польскіх турмаў, вядуць з імі перапіску і пасылаюць падарункі. Пісьменьнікамі-ж дагэтуль такая сталая сувязь яшчэ не наладжана, а яна павінна быць сталай і жывой справай, якая будзе ўзмацняць кансоцыдацыю рэволюцыйнай і пролетарскай літаратуры Захаду з беларускай савецкай літаратурай і ў першую чаргу з пролетарскай літаратурай.

Брацкае адзінства сусветнай пролетарскай літаратуры ўжо вылілася ў арганізацыйную форму, створана міжнароднае бюро рэволюцыйнай літаратуры. Наш абавязак дапамагчы ўзмацняць адзіны пролетарскі фронт сусветнай літаратуры сваёй работай па сувязі з асобнымі атрадамі замежнай пролетарскай і рэволюцыйнай літаратуры. Асабліва роля ў гэтай справе выладае на БелАПП і Фэдэрацыю аб'яднанняў савецкіх пісьменьнікаў ЕССР, як на атрады літаратуры Савецкага Саюзу, якія стаяць тут на мяжы з капіталістычным Захадам. Беларуская літаратура пазіна быць цесна звязана ў першую чаргу з пролетарскімі і рэволюцыйнымі пісьменьнікамі Заходняй Беларусі і Польшчы. Там нашы таварышы ствараюць літаратуру ў жудасных умовах фашызму. Трэба толькі ўспомніць тыя прасьледванні фашызму, якім падвяргаўся Бруно Ясенскі, — Лукіскую турму, у якой сядзе малады пісьменьнік Заходняй Беларусі Салагуб, Макагоўскую турму і іншыя прыклады фашысцкай культуры і цывілізацыі, каб сказаць — брацкую руку дапамогі мы павінны мацней падаць нашым таварышам, якія змагаюцца за агульна-пролетарскую справу.

Творчасць пролетарскіх і рэволюцыйных пісьменьнікаў Заходняй Беларусі і Польшчы неабходна шырока папулярываць асобнымі выданнямі і перадрукам у такіх часопісах, як „Маладняк“, „Полымя“, „Чырвоная Беларусь“ і інш. Увесь комплекс мерапрыемстваў па сувязі з замежнымі таварышамі падбодрыць іх у вялікім змаганні, ўзмоцніць інтэрнацыянальную класавую солідарнасць і будзе з'яўляцца лепшым доказам неперажыванасці адзінства, якім злучаны пролетары Савецкага Саюзу з пролетарамі Захаду.

VII. За разгортванне канкрэтнай крытыкі

Марксыская крытыка з'яўляецца моцнай зброяй у барацьбе з варожымі плынямі ў мастацкай літаратуры, зброяй у барацьбе за пролетарскую літаратуру, за ленінізм у літаратуры. Адначасова крытыка з'яўляецца сродкам у выхаванні маладых пісьменьніцкіх кадраў, у выпраўленні памылак і недахопаў у творчасці пісьменьніка і сродкам перавыхавання папутнікаў. Аднак, да гэтага часу марксыцкая крытыка беларускай літаратуры ня ўзнята на належную вышыню. Яна яшчэ адстае ад росту літаратуры, слабая ў сваёй канкрэтнасці і ў некаторых выпадках агульна-паверховая. Крытыка, як сродак барацьбы на ідэалогічным фронце, намі скарыстоўваецца недастаткова. Праўда, за апошнія 2-3 гады крытыка адыграла не малую ролю ў барацьбе з варожымі плынямі ў літаратуры, але ня гледзячы на гэты станоўчы бок, мы павінны настойліва шырэй разгортваць марксыцкую крытыку, робячы большы ўпор на канкрэтнасць яе, на сваячасовасць і актуальнасць.

Асаблівае значэнне развіцця беларускай культуры, у тым ліку і літаратуры, ставяць, апроч агульных задач, і спецыфічныя задачы перад марксыцкай крытыкай у Беларусі.

„Пролетарскі характар нашае культуры можа быць забяспечаны толькі бязлітаснай крытыкай гэтага буржуазнага нацыяналізму-дэмо-

аратызму, бязьлітасным змаганьнем з пранікненьнем у беларускую пролетарскую культуру варожых пролетарыяту элемэнтаў буржуазнага сьветапогляду, усьведамленьнем нашымі маладымі культурнымі кадрамі марксыцкага сьветапогляду і мэтодолёгіі і сыстэматычнай падрыхтоўкі новых марксыцкіх кадраў культурных працаўнікоў з асяродзішча пролетарыяту і бяднейшых пластоў беларускага селянства. Ухільленьне ад пастаноўкі якой-небудзь з гэтых задач абавязкова прывядзе да скажэньня нашай лініі да непролетарскіх дробна-буржуазных ухілаў у нашым культурным будаўніцтве, да споўзваньня з пролетарскіх рээк, да паслабленьня пазыцый рабочае клясы ў новай беларускай культуры.

Крытыка нацыянал-дэмократызму павінна заключацца, па-першае, у крытыцы таго багажу, які нам застаўся ад дарэволюцыйнай эпохі, ня-другое, у крытыцы нацыянал-дэмократычных ухілаў і ўхільчыкаў, якія ёсьць у культурна-політычнай, публіцыстычнай, навуковай і мастацка-літаратурнай дзейнасьці асобных працаўнікоў як тых, што вырасьлі ў часе рэволюцыі з дробнай буржуазіі і селянства, так і асобна тых, хто перайшоў на службу рэволюцыі з лягеру нацыянал-дэмократыі і „адраджэньства“, па-трэцяе, у крытыцы спроб працягваць у нашу нэвуковую публіцыстычную і мастацкую літаратуру поглядаў, якія разглядаюць нацыю, як адзінае цэлае, якія ня бачаць клясавога змаганьня ў мінулым Беларусі і не дацэньваюць клясавога змаганьня зараз“ (Кіорын „Зь культурную рэволюцыю“, стар. 79).

Задачы крытыкі абумоўлены і ўсімі тымі асаблівасьцямі, якія мае беларуская літаратура, аб чым мы гаварылі вышэй. Гэтыя асаблівасьці задаюць адбываюцца нашай крытыцы, але прызнаючы і не адмаўляючы станючы ў крытыцы, мы ўсё-ж павінны яшчэ раз падкрэсьліць недастатковасьць у крытыцы. Лёзунг „творам да канкрэтнай крытыкі“—зьяўляецца бальшавіцкім лёзунгам, мы яго павінны ажыццявіць. Комуністычная крытыка, разам з усёй пролетарскай літаратурай, змагалася і змагаецца за бальшавізм у літаратуры, змагаецца за дыялектычны мэтод, за гегемонію пролетарскай літаратуры. Зараз трэба канкрэтную крытыку перанесці да кожнага літаратурнага зьявішча, да кожнага пісьменьніка, да асобнага твору.

Нашы часопісы, на жаль, яшчэ вельмі слаба паставілі аддзелы крытыкі. Гэтая-ж хіба ёсьць і ў газэтах. Крытычныя аддзелы мастацкіх часопісаў пераважна павінны мець артыкулы па канкрэтных творах і асобных пісьменьніках. Разам з гэтым неабходна валадзіць гэматычныя агляды, анкетны чытачоў, калектыўную і масавую крытыку.

Вядзэрны культурны рост пролетарыяту дае поўную магчымасьць шырокай пастаноўкі масавай рабочай крытыкі. Літаратурныя гурткі на прадпрыемствах маюць пэўныя магчымасьці зараз-жа валадзіць крытычныя разборы асобных твораў і асобных пісьменьнікаў, абгаворваючы і складаючы на гуртках крытычныя нататкі, прымаючы тэксты водзываў і т. д. У пастаноўцы масавай рабочай крытыкі вельмі шырокае поле дзейнасьці. Пісьменьнік павінен пайсьці на завод ня толькі са скончаным і надрукаваным творам, але вельмі карысна, каб гурток рабочых крытыкаў дапамагаў пісьменьніку ў працэсе работы над творамі. Пры паказе герояў соцыялістычнага будаўніцтва рабочы калектыў можа ўнесць такія заўвагі і патакі да характарыстыкі асобы героя, якія іншы раз будуць дапаўняць і ўзмацняць твор. Рабочы калектыў жыве сваімі героямі, ён іх вылучае са свайго асяродзьдзя, ведае ўсю поўнасьць яго змаганьня, і пісьменьніку ў часе работы над творам не бескарысна мець гэтыя заўвагі. Такого парадку сувязь пісь-

меньнік з рабочымі крытыкамі ўзбагаціць твор, а з другога боку, выкліча актыўнасьць з боку рабочых да самага процесу літаратурнай творчасці.

Такая-ж узаемная сувязь у процесі творчасці можа быць у пісьменьніка і з паасобным крытыкам. У нас часцей за ўсё мае месца толькі адзін від сувязі рэдагаваньне або таварыскі прагляд твору ў скончаным выглядзе. Гэтым абмяжоўвацца нельга. Мы ставім пытаньне аб цеснай сувязі пісьменьніка і крытыка ў процесі работы. Таварыская дапамога крытыка ў часе работы будзе карысна. Праўда, тут ні ў якім разе нельга ўводзіць які-небудзь стандарт або адміністрацыйнае разьмеркаваньне сіл. Гэта будзе штучна і мала карысна. Тут толькі на пачатках таварыскай дапамогі можа ісьці добрая работа. Такі саюз супрацоўніцтва пісьменьніка і крытыка, па нашай думцы, трэба палэдзіць. Гэта адзін з новых методаў работы.

Асобнай увагі заслугоўвае ў сучасны перыяд крытыка твору рабочых ударнікаў-пісьменьнікаў. Яны чакаюць больш, чым іншыя пісьменьнікі дапамогі крытыкі. Тут ні ў якім разе нельга дапусьціць барскіх алякунскіх адносін да рабочага пісьменьніка. Гэтага роду крытыка будзе шкодзіць. Таксама нельга дапусьціць і інтэлігентскага „сюсюканьня“ аб творы рабочага, яму гэта не патрэбна. Ён чакае строгай, дзелавой, політычнай крытыкі, але не прымірэнчай і ня барскай. Ён дапамогу новым кадрам пісьменьнікаў, якія злучаюць работу літаратуры з працай пісьменьніка, навінны прысьці нашы крытыкі, бо гэта адзін з відаў барацьбы за бальшавізацыю ў літаратуры, за гегемонію пролетарскай літаратуры.

Баявыя канкрэтныя задачы крытыкі добра сфармуляваны ў пастанове апошняга пленуму Расійскай асацыяцыі пролетарскіх пісьменьнікаў па дакладзе т. Авэрбаха. Яны, гэтыя задачы, уваходзяць у праграму барацьбы за гегемонію пролетарскай літаратуры Саветскага Саюзу. Яны складаюць плян работы крытычных сэкцыяў пролетарскіх літаратурных аб'яднаньняў.

Галоўныя задачы зводзяцца да наступных: „Поруч з задачай колькаснага ўздыму канкрэтнай крытыкі, пленум ставіць перад крытычнымі кадрамі РАПП наступныя асноўныя задачы: а) усямернае ўзмацненьне барацьбы з буржуазнымі варожымі пролетарыяту тэндэнцыямі ў літаратуры, што бяспрэчна актывізуецца;

б) барацьба за мастацкую якасьць пролетарскай літаратуры пад кутом погляду соцыяльнай утылітарнасьці, бальшавіцкай партынасьці, падвышэньня ідэа-політычнага ўзроўню па і кутом погляду рашучага выкрыцьця і адпору ўсім класава-варожым творчым уплывам;

в) сыстэматычнае ідэа-кіраўніцтва творчай работай ударнікаў, крытычнае абагульненьне практыч. работы, выяўленьне ў ім тэндэнцыяў, якія знамянуюць як зраджэньне новых нябачаных яшчэ форм пролетарскага мастацтва, так і рознага віду адмоўных уплываў (эмпірызм, цэхавае абмежаванасьць, з аднаго боку, і эстэтызму і элітызму—з другога);

г) актыўнае садзейнічаньне творчаму разьм. жыванію пролетарскіх пісьменьнікаў, выяўленьне тых, што існуюць на практыцы, але неаформленых і неўсвядомленых самімі пісьменьнікамі творчых кірункаў і рознагалосьяў і інш.“ (з рэз. пленуму РАПП па дакладу т. Авэрбаха).

Глыбіня задач, якія ставіць перад крытыкай, патрабуе ад крытычных кадраў вялікай работы. У гэтай рабоце крытык павінен на паставі марксыска-ленінскага методу ўскрываць сутнасьць твору,—асобных

дасягненняў, недахопаў і памылак. Тут патрэбна асаблівая настойлівасць і сумленне, каб патрабавала ўсё прааналізаваць, недапушчаючы аніякай надбайнасці, бо яна часта дапамагае ворагу, якога трэба выкрыць.

У аднэй з рэдакцыйных паправак да артыкулу Альмінскага Ленін даў заўвагу, якая мае вялікае прынцыповае значэнне для нашай крытыкі. Адносна полемікі супроць Аксельрода Ленін заўважае: „Аксельрода Вы ня верна тлумачыце... Прынясеце орыгінал, паспрачаемся. Нельга даваць ворагам зброю („оружие“), ня верна тлумачыць іх“ („Ленінскі зборнік“ XVI, стар. 269). Гэта Ленінская ўстаноўка вельмі актуальна для сучаснай крытыкі. У нас, на жаль, часта яшчэ даюць зброю ворагу ня верна тлумачыць яго.

... Той сёй яшчэ глядзіць на крытыку як на другарадную работу на ідэолёгічным фронце, не даацэньваюць значэнне і ролю крытыкі ў барацьбе на гэтым фронце. Работу гэтую ні ў якім разе нельга лічыць другараднай работай на літаратурным фронце. Недаацэнка разгортвання крытыкі ў барацьбе за гегемонію пролетарскай літаратуры зьяўляецца адным з відаў опартуністычных адносін да барацьбы на літаратурным участку ідэолёгічнага фронту. З усякімі праявамі недаацэнкі крытыкі трэба змагацца самым рашучым парадкам. Пісьменьніцкія арганізацыі, літаратурныя гурткі, часопісы, газеты павінны шырэй скарыстаць гэтую зброю барацьбы за пролетарскі змест культуры наогул і літаратуры ў прыватнасці. У разгортванні марксысцкай крытыкі асобныя задачы ўскладаюцца на Таварыства марксыстаў-літаратуразнаўцаў і Інстытут літаратуры і мастацтва Беларускай Акадэміі Навук. Масавая работа Т-ва марксыстаў-літаратуразнаўцаў уключае і наладжванне справы па ўцягненні пролетарскіх мас у крытыку, бо ў абавязкі таварыства уваходзіць: арганізацыя масавай работы, справа прапаганды марксызму і ленінізму ў пытаннях літаратуры. Інстытут-жа літаратуры і мастацтва павінен скарыстаць добры прыклад Комуністычнай акадэміі ў наладжванні навуковых крытычных даследаванняў як па асобных пісьменьніках, па асобных творах, так і па пытаннях тэматыкі і г. д.

Марксысцкая комуністычная крытыка—вострая зброя ў барацьбе на літаратурным фронце. Гэтай зброяй аўладзяваюць шырокія пласты пролетарыяту. Крытыка, як частка літаратурнай справы, павінна стаць часткай агульна-пролетарскай справы.

VIII. Літаратура і іншыя галіны мастацтва

Літаратурныя пытанні цесна звязаны з пытаннямі барацьбы за пролетарскае мастацтва наогул. Літаратура непарыўна і арганічна звязана з такімі галінамі мастацтва, як тэатр, кіно, музыка. Барацьба за пролетарскую літаратуру ёсць у той-жа час і барацьба за пролетарскі тэатр, кіно. На фронце мастацтва класы, якія схопілі з гістарычнай сцэны, шалёна супраціўляюцца за захаванне сваіх пазіцый іны тут прымаюць асаблівыя прыёмы маскіроўкі варожых вылазак, а іншы раз робяць і адкрытыя вылазкі. Дыскусія аб нашай кінэмаграфіі, у якой выступалі з варожымі ўстаноўкамі Дыла і Зарэцкі, дыскусія аб шляхах беларускага тэатру (першая аб п'есе „Калі тэатр сы“, другая аб пастаноўках БДТ I) у 1927 г. былі ўжо адкрытымі вылазкамі супроць пролетарскага мастацтва за захаванне нацыянальна-дэмакратычных пазіцый у мастацтве. У барацьбе з гэтымі вылазкамі ворага пролетарская літаратура адыграла важную ролю. Яна ня толькі

разам з пролетарскай грамадзкасьцю выкрыла і біла ворага, але прэціставіла свае пролетарскія творы для тэатру і кінэматографіі.

У галіне тэатральнага мастацтва праведзена за апошнія гады вялікая барацьба за пролетарскі змест гэтага віду мастацтва. Навіныя нац. дэмакраты імкнуліся захаваць за сабой тэатр, скарыстаць сцэну для распаўсюджваньня сваіх ідэй праз такія пастаноўкі, як „Тутэйшыя“, „Апрамётная“, В. Шацалевіча, „Скарына, сын з Полацку“—Н. Грамыкі, „Кастусь Каліноўскі“—Міровіча, „Вір“—Рамановіча, „Катя тэрасы“ і інш. Але на гэтым участку яны былі выкрыты і разгромлены. Пролетарская літаратура дала свае творы тэатру, блізкія пролетарыяту, творы, якія ўнеслі карэнны пералом у наш тэатр.

„Гута“—Кобеца сапраўды зьявілася лепшым прыкладам творчасці маладога рабочага драматурга. Недарма-ж „Гута“ была сустрэта ў штыхі з боку нацыянал-дэмократаў і нават на „Гуце“ зламалі сабе зубы і некаторыя нацыянал-апортуністы. Калі першыя просьба амадуляліся ставіць „Гуту“ і не прызнавалі яе п'есай, дык другія, спасылаючыся на слабую сцэнічнасьць, на пазырыманасьць з формальна-драматычнага боку, імкнуліся абкружыць „Гуту“ халадком нявер'я, каб мякка кажучы, саботажам узяць „Гуту“ ў палон і зацерці. Але пролетарская грамадзкасьць прыняла „Гуту“ з натхненьнем, яна дала па руках тым, хто імкнуўся сарваць пастаноўку пролетарскай п'есы. Зараз ўжо „прыяцелі“ не асьмеляюцца выступаць супроць „Гуты“, бо яна прызнана адной з лепшых п'ес Савецкага Саюзу і на Усесаюзнай олімпіядзе ў Маскве і тым, што яна ідзе ў самых буйных гарадох Савецкага Саюзу на розных мовах Савецкага Саюзу. Пролетары Харкаву, Масквы, Растову і іншых гарадоў галасуюць за „Гуту“, ворагі біты дасягненьнямі пролетарскай літаратуры і тэатру.

Зусім нядаўна пролетарская літаратура ўнесла яшчэ адзін уклад у тэатральнае мастацтва п'есай „Качагары“—Гурскага. Але і гэта п'еса зноў сустрэлася з прыяцелямі з нацыянал-апортуністычнага шляху. Хто-ні-хто імкнуўся абвінаваціць п'есу ні ў чым іншым, як у тым, што яна ня наша (?) і нават дагаварыліся да „мэтазгоднасьці (?)“ зьняць „Качагары“ са сцены. Гэтым малайцам рашучы адпор нанесла пролетарская грамадзкасьць, якая галасавала за „Качагары“, як за пролетарскую пастаноўку. Комуністычны друк нанёс канчатковы ўдар на нападках на пастаноўку, ЦО нашай партыі газэта „Зьвязда“ правільна ацаніла „Качагары“, дапамагла аўтару—маладому драматургу—выправіць рад недахопаў і памылак.

Мы не пералічваем фактаў барацьбы вакол такіх пастановак, як „Першая конная“, „Бронецягнік“, і інш. перакладныя п'есы, мы гаворым толькі аб беларускіх арыгінальных пастаноўках, якія дае пролетарская літаратура. Паказаныя факты гавораць за тое, што пролетарская літаратура знаходзіцца на правільным шляху ў галіне абслугоўваньня тэатральнага мастацтва. Але тут нельга праходзіць моўчкі міма тых недахопаў і прарываў, якія ёсць. Першым і галоўным недахопам зьяўляецца зусім недастатковая ўвага з боку пролетарскай літаратуры далейшаму разьвіцьцю беларускага пролетарскага тэатральнага мастацтва. Нашы пісьменнікі яшчэ не далі ніводнага п'есы такіх тэатрам, як Дзяржаўны Вандроўны Тэатр, маладым баявым ТРАМ'ам, рабочаму тэатру і нацыянальным вандроўным тэатрам. Гэтыя тэатры абслугоўваюць тысячы рабочых і колгаснікаў. Ім патрэбны заўсёды жывыя актуальныя п'есы, якія-б мобілізавалі масы на барацьбу за сканчэньне пабудовы фундаманту сацыялістычнай эканомікі. Тут, бясу-

моўна, прарыў, на ліквідацыю якога трэба ўзяць пісьменьнікаў і прыцягнуць новыя сілы з ліку літгурткоўцаў фабрык і заводу.

Значнага палепшання патрабуе і справа дапамогі маладым драматургам у часе работы над творами ў адточваньні самага твору і апрацоўцы яго. Літаратурныя часопісы пазіны раішча павярнуцца тварам да такіх галін мастацтва, як тэатр, кіно, музыка і выяўленчае мастацтва. Тут вельмі і вельмі мала зроблена.

Як у галіне тэатральнага мастацтва, так і ў галіне кінэмаграфіі мы маем добрыя прыклады пролетарскага мастацтва. Кінокарцінамі „Нянавісьць“, „Рубікон“, „Сонечны паход“ і часткова „У агні народжаная“ мы разірамілі „Его превосходительство“ і „Кастусь Каліноўскі“, далі адпор скажэньням ролі пролетарыяту і яго партыі, што была адбіта ў іншых ідэалёгічна павытрыманых карцінах („Хвоі гамоняць“, „Готэль Савой“). Але „Нянавісьць“, „Рубікон“, „Сонечны паход“ — гэта добры пачатак, які неабходна замацоўваць і разьвіваць. Імі пачаўся пераломны этап у разьвіцьці беларускай кінэмаграфіі, іх значымасьць для мастацтва вялікая.

Беларуская мастацкая літаратура павінна шырэй разіарнуць сцэнарную творчасьць, ўзмацоўваць пролетарскую кінэмаграфію. Тут зноў пролетарская літаратура павінна мець вядучую ролю, яна павінна ўпарта змагацца за пролетарскі зьмест кіно.

Зусім слабым месцам у галіне сувязі літаратуры з іншымі відамі мастацтва зьяўляецца сувязь літаратуры з музыкай. На музычным фронце ідзе разгорнутая барацьба. Асабліва гэта адчуваецца ў нас, у БССР, дзе музычны фронт яшчэ слабы, тут буржуазная, нацыяналі-дэмакратычная ідэалёгія яшчэ ня выкрыта да канца, ў барацьбе з варожымі плынямі ў музыцы трэба яшчэ шмат зрабіць. Вопыт барацьбы за гегемонію пролетарскай літаратуры мы павінны перадаць і нашым таварышам з музычнага фронту, дапамагчы ім біць буржуазных і нацыяналі-дэмакратычных ідэалёгаў у музыцы, дапамагчы змагацца з цыганшчынай, фокстротшчынай і халтурай.

Але ня толькі з гэтага будзе складацца брацкая таварыская дапамога, яна ўключае ў сябе і практычную работу пісьменьніка сумесна з кампазытарам і музыкантам. Возьмем толькі адзін-два прыклады гэтай сумеснай работы. Мы ідзем на демонстрацыю, праводзім час адпачынку, ідзем з работы і вельмі часта адчуваем, што няма ў нас масавай новай песьні з моцнымі словамі і моцнай па сваёй музыцы. Значэньне такога сьпеву бяспрэчна вялікае. У нас ёсьць добрыя сьпевы і па словах і па мэлэды, якія створаны на фабрыках, колгасах, але іх трэба апрацоўваць, адточваць, ўзбагачаць словамі і апрацоўваць музычна, каб яны зрабіліся масавымі новымі сьпевамі. Гэта справа пісьменьніка і кампазытара, за гэтую справу трэба ўзяцца з энтузіязмам.

Мы рыхтуем і надрэнныя новыя сілы, створана і працуе оперная студыя, якая ўжо дала першую пастаноўку оперы „Залаты пеўнік“. Пастаноўка, як першая спроба ў разьвіцьці беларускай оперы, праходзіць здавальняюча. Ёсьць сілы, ёсьць уменне мастацкі аформіць пастаноўку, але няма яшчэ новых слоў таму і бяруць „Залаты пеўнік“ і працуюць над ім. Беларускай опернай студыі трэба даць новую оперу, даць новы зьмест опернага твору, а гэта справа нашай літаратуры і ў першую чаргу пролетарскай.

Шматграннасьць сумеснай работы літаратуры і музыкі вялікая і багатая ў сваім выніку. Літаратура і музыка павінны аб'яднанымі сіламі ствараць новае пролетарскае музычнае мастацтва.

Ня меншы па сваёй значнасьці ёсьць разрыў паміж літаратурай і выяўленчым мастацтвам. Праўда, тут БелаПП і РОМБ у свой час заключылі саюз сумеснай работы, але зноў гэта толькі пачатак перадачы вопыту барацьбы за пролетарскае мастацтва.

БелаПП і Фэдэрацыя аб'яднаньняў савецкіх пісьменьнікаў павінны больш рашуча павярнуцца тварам да іншых галін мастацтва, быць застрэлішчыкам распрацоўкі раду пытаньняў у галіне кірунку і творчага методу асобных галін мастацтва, наладжваць аб'яднаныя вытворчыя нарады, пасылаць аб'яднаныя брыгады на прадпрыемствы і г. д. Поўным комплексам мерапрыемстваў літаратура павінна быць шчыльнай увязана з іншымі галінамі мастацтва. Пролетарская літаратура тут павінна мець вядучую ролю, бо яна ёсьць перадавы атрад на фронце барацьбы за пролетарскае мастацтва.

IX. За бальшавізацыю літаратуры

Выкананьне ролі і задач мастацкай літаратуры патрабуе ад пісьменьніка аўладаньня марксыцка-ленінскай тэорыяй, дыялектычна-матэрыялістычным методам у творчасьці, — методам, пры дапамозе якога толькі і магчыма правільна пазнаваць, правільна паказваць і ўскрываць усю складанасьць барацьбы і будаўніцтва на даным этапе. Толькі аўладаўшы дыялектыка-матэрыялістычным творчым методам, пісьменьнік здолее змагацца з прымітызмам, павярхоўнасьцю і лякіроўкай рэчаіснасьці, якія зьніжаюць ролю літаратуры.

Пісьменьнік зброяй мастацкага слова ўздзейнічае на рэчаіснасьць, ён яе ператварае. Ужываючы ў творчасьці метод дыялектычнага матэрыялізму, ён здолее з посьпехам выканаць гэтую задачу. Аўладаньне дыялектычна-матэрыялістычным методам у творчасьці і марксыцка-ленінскай тэорыяй і павінна быць у цэнтры ўвагі нашых літаратурных арганізацый і ўсяго пролетарскага руху. Але „аўладаньне ланінскай спадчынай павінна праходзіць у непарыўнай сувязі з вывучэньнем прац Пляханава, Вароускага, Фрыча і інш. марксыстаў-мастацтвазнаўцаў. Асабліваю важнасьць набывае крытычны перагляд пляханаўскай спадчыны ў сьвеце яго філёзофскіх памылак і політычнага меншавізму... як-бы каштоўнымі ня былі тыя ці іншыя дасягненьні пералічаных вышэй марксыстаў-мастацтвазнаўцаў (у прыватнасьці Пляханава), без належнай распрацоўкі ланінскай спадчыны пролетарская літаратура ня вырашыць ніводнага коардынальнага пытаньня тэорыі і творчага методу, якія перад ёю стаяць, і што адгэтуль ўсякая неадацэнка задачы работы над Леніным зьяўляецца па сутнасьці справай паўтарэньня апартуністычных памылак „дэборынскай школы“ (з рэз. пленуму РАПП па дакладу тав. Авербаха).

Змагаючыся за аўладаньне марксыцка-ленінскай тэорыяй, мы павінны весці ў далейшым пад кіраўніцтвам партыі самую бязьлігасную барацьбу на два фронты супроць правай небясьпекі і „левых тэорыяў“ у пытаньнях літаратуры. Пролетарскі атрад літаратуры разграміў ва-іоншчыну і пераверзеўшчыну, разгортваецца барацьба з уплывам дэбэрынішчаны на крытыку, выкрыты і пабіты лефаўска-„літфронтоўскія“ тэорыі ліквідацыі пролетарскага мастацтва, але карэнныя гэтых уплываў яшчэ жывыя, яны ня выкарчаваны, таму барацьба з гэтымі ўплывамі павінна быць жорсткая і неаслабная. Ня здымаецца вострасьць барацьбы з нацыяналі-дэмакратызмам, які ў адмаўленьні магчымасьцяй існаваньня пролетарскай літаратуры наогул і ў некаторых іншых пытаньнях літаратурнай політыкі змыкаецца з троцкізмам — варонічынай

Ва ўмовах Беларусі мы ня так даўно мелі праяўленьне пераверзеўшчыны ў паасобных выступленьнях (Саўсун), нават знашліся прыхільнікі капітуляцкіх тэорый „літфронту“, опартуністычныя адносіны да барацьбы за гегемонію пролетарскай літаратуры, яшчэ маюць месца і на сёньня ў беларускім літаратурным руху. Усё гэта патрабуе пільнай, неаслабнай увагі да барацьбы за большавізацыю, за партыйнасьць літаратуры.

Непадзельнай часткай большавізацыі пролетарскай літаратуры зьяўляецца змаганьне з адхіленьнямі ад левінскай лініі ў нацыянальным пытаньні і барацьба з праявамі вялікадзяржаўнага шовінізму, з беларускім контррэвалюцыйным нацыянал-дэмакратызмам і шовінізмамі яўрэйскім, польскім і інш.

Сіла пролетарскай літаратуры заключаецца ў ідэёвай большавіцкай непрымымасьці да ўсіх адхіленьняў ад левінскай тэорыі ў пытаньнях літаратуры. Гэтай большавіцкай непрымымасьцю павінна быць прасякнута ўся літаратурна-політычная дзейнасьць Беларускай асоцыяцыі пролетарскіх пісьменьнікаў, бо пролетарскі атрад літаратуры (БелАПП) зьяўляецца апорай партыі ў барацьбе за партыйнасьць літаратуры, у барацьбе за большавізацыю літаратуры.

Х. Соцыялістычнымі методамі работы змагацца за гегемонію пролетарскай літаратуры

Ажыццёўленьне лёзунгу стварэньня вялікага мастацтва большавізму будзе праходзіць насняхова толькі пры ўмове большавіцкіх тэмпаў па перабудове літаратурных арганізацый, па яшчэ большым уключэньні літаратуры ва ўсю практыку соцыялістычнага будаўніцтва, пры ўмове ўнядрэньня соцыялістычных мэтодаў работы па ўсіх галінах пролетарскага літаратурнага руху.

У комплексе гэтых пытаньняў адно з першых месца займае барацьба за высокамастацкую якасьць твораў, „колькасны рост нашай літаратуры павінен суправаджацца якасным ростам, удасканаленьнем мастацкай формы, выработкай мастацкіх прыёмаў, найбольш глыбокага і найбольш моцнага ўздзейнічання на масы, найбольш арганізуючага волю, эчэргію, настойлівасьць і упартасьць мас у дасягненьні вызначанай мэты, у паскораньні тэмпаў, у палепшаньні якасьці, аўладаньні тэхнікай і г. д.“ („Правда“ за 19/IV-1931 г. „За пролетарскую літаратуру“).

Шляхам якаснага росту пролетарская літаратура ідзе да заваяваньня мастацкага правасходзтва творчасці пісьменьнікаў рабочае клясы, якія ствараюць вялікае мастацтва большавікоў. У змаганьні за мастацкую якасьць творчасці пісьменьнікі будуць ужываць формы калектыўнай творчай работы (групы, брыгады і інш.). Тут падвышаецца ацкізнасьць кожнага аўтара і павялічваецца ўдзельная вага ў агульнай творчай рабоце пролетарскай літаратуры. Пісьменьнік у калектыўнай рабоце шырэй разгорне і яскравей выявіць свае асабістыя здольнасьці. Якасны рост літаратуры звязаны з творчай дыфэрэнцыяцыяй, з складаньнем розных творчых груп у агульным патоку пролетарскага літаратурнага руху, груп пісьменьнікаў, якія дамагаюцца стварэньня новага творчага мэтоду ў мастацтве. Трэба ўсямерна падтрымоўваць разьвіцьцё творчых напрамкаў, якія, стоячы на агульнай творчай пляцы, форме пролетарскай літаратуры, змагаюцца за аўладаньне мэтодам дыяляктычнага матэрыялізму.

Разам з гэтымі методамі работы пролетарская літаратура павінна шырока разгарнуць творчае спаборніцтва паміж групамі, брыгадамі, творчымі напругамі і асобнымі аўтарамі за лепшую якасць твораў, за актуальнасць, правільнае ужыванне дыялектычнага мэтаду ў канкрэтным творы і г. д.

Творчае спаборніцтва толькі тады будзе сапраўдным сацыялістычным метадам, калі яно будзе канкрэтызавана і накіравана на ажыццяўленне задачы балышавізацыі літаратуры.

Разгортванне барацьбы за якасць, правільны напрамак работы творчых груп, шырокае ужыванне мэтаду творчага спаборніцтва павінны быць забяспечаны сапраўдным балышавіцкім разгортваннем і паглыбленнем балышавіцкай самакрытыкі. Мы нядрэнна разгортваем самакрытыку па арганізацыйных пытаннях літаратурнага руху, пытаннях політычнай лініі, трэба шырэй разгарнуць самакрытыку і ў пытаннях творчай і тэарэтычнай работы, толькі пры ўмове разгортвання самакрытыкі можа быць забяспечана паспяхова барацьба за балышавізацыю літаратуры. Самакрытыка павінна стаць сталым метадам штодзённай, шматграннай работы літаратурных арганізацый.

Сярод новых мэтадаў работы асаблівай увагі заслугоўвае вытворчая нарада па асобных пытаннях літаратуры. Ужо на падставе той практыкі, якую маем з правядзення вытворчых нарад, можна сказаць, што такія нарады пры правільным кіраўніцтве з'яўляюцца сродкам мобілізацыі пролетарскай літаратуры на барацьбу за генэральную лінію партыі, сродкам барацьбы за павышэнне мастацкай якасці літаратуры, сродкам разгортвання творчага спаборніцтва і калектыўных форм літаратурнай работы. Аднак, творчыя нарады яшчэ не ахапілі сумежных галін мастацтва, як тэатр, кіно, музыка і выяўленчае мастацтва. Рад практычных пытанняў, у якіх літаратура цесна звязана з гэтымі галінамі мастацтва, павінен быць пастаўлены на аб'яднаных вытворчых нарадах. Наладжванне работы вытворчых нарад, сыстэматычнасць работы значна палепшыць абмен практыкай у барацьбе за сапраўднае пролетарскае мастацтва.

Ня меншую ролю адыгрывае і плянаваць у рабоце. Мы яшчэ, на жаль, вельмі часта выпадкова альбо іншы раз бяссыстэмна праводзім камандыроўкі пісьменьнікаў на фабрыкі, заводы і колгасы. Нярэдка добрыя, прыкладныя прадпрыемствы і колгасы застаюцца зусім неведомымі пісьменьнікам, якія шукаюць гэтых прыкладаў. Тут ня грэба займацца адкрыццём Амэрыкі, куды ехаць, а толькі паставіць гэту работу на плянавых пачатках. Няма плянаваць і ў такіх галінах, як забеспячэнне выдання мастацкіх твораў, падрыхтоўка літаратурных кадраў і іншае. Плянавыя органы (культэктар Дзяржплана, НКА, Галоўмастацтва), ЦСПСБ (культэктар) яшчэ не ўвязалі як належыць усю работу па пролетарскаму літаратурнаму руху ў пэўныя пляны ні з боку скарыстання сіл, ні з боку падрыхтоўкі кадраў і г. д. Да слова гаворачы, і ў самой рабоце літаратурных аб'яднанняў няма належнай выразнай плянаваць у той час, як у літаратурнай справе неабходна плянавая работа. БелАПП і Федэрацыя аб'яднанняў павінны ліквідаваць гэты недахоп у сваёй практычнай дзейнасці.

Мы закранулі толькі некаторыя пытанні аб методах работы, літаратурных аб'яднанняў усю сваю работу павінны праводзіць сацыялістычнымі метадамі, бо саматужныя, цэхавыя прывычкі і прыемы работы гармозяць паспяховасць работы, якая накіравана на заваб-

ваньне гегемоніі пролетарскай літаратуры. Толькі сацыялістычнымі метадамі работы мы з посьпехам будзем змагацца за гегемонію пролетарскай літаратуры.

У нас маюцца ўсе прадпасылкі для стварэньня вялікага мастацтва бальшавізму. Яны складаюцца і з разгортваньня культурнай рэвалюцыі пролетарыяту, з нябачнага ўздыму творчай энэргіі рабочай клясы, якая ўзьняла справу закліку рабочых-ударнікаў у літаратуру. Стварэньне вялікага мастацтва бальшавізму забясьпечана тымі вялікімі магчымасьцямі, якія ёсць для пролетарскага мастацтва пры аўладаньні ім марксыцка-ленінскім сьветапоглядам.

Пролетарская літаратура ідзе па верным шляху да стварэньня вялікага мастацтва бальшавізму, якое будзе сапраўды „новым крокам ў мастацкім разьвіцьці чалавецтва“ (Ленін).

Май-чэрвень 1931 г

МАТЭРЫЯЛЫ І ДОКУМЭНТЫ

Задачы партыі ў галіне вызваленчай барацьбы прыгнечаных народаў

(Рэзолюцыя V пленуму ЦК КПЗБ)

I. Агульная сытуацыя і ўвязка класавых сіл нацыянальна-вызваленчага руху

1. У сучаснай сытуацыі паглыбляючагася з кожным днём гаспадарчага крызісу, заостранага на ЗБ, дзякуючы грабежніцкай окупанцкай політыцы, у варунках магутнага наплыву рэвалюцыйнай хвалі ва ўсёй Польшчы, вызваленчы рух прыгнечаных народаў супроць польскага імперыялізму набірае асаблівага значэння, як састаўная частка агульнай барацьбы працоўных мас за рэвалюцыйнае вырашэнне крызісу. Барацьба прыгнечаных і ўцісканых народаў супроць польскага імперыялізму расьце нароўні і ў сыціслай сувязі з класовай барацьбой пролетарыяту, з барацьбой працоўнага сялянства супроць паднявольваючай іх сыстэмы вызыску, грабязь і ўціску. Гэта ставіць перад партыяй задачу ўзмацнення політычнай ініцыятывы і сваёй кіруючай ролі ў адносінах да гэтага руху.

2. Беларускі нацыянальна-вызваленчы рух выказвае ў барацьбе з фашысцкім тэрорам і нацыянал-фашысцкаю здрадаю вялікую жыццёвасць, непахісную вернасьць баявым лёзунгам слаўнай Сялянска-Работніцкай Грамады. Ня гледзячы на катаржныя прысуды, арышты, кары і поліцэйскія прасьледваньні, масы зацята змагаюцца за кожнае заваяваньне нацыянальна-вызваленчага руху. Гаспадарччая руіна і нэндыа шырокіх мас у выніку окупацыйнай політыкі, поліцэйскаедушэньне і ліквідаваньне арганізацыі нацыянальна-вызваленчага руху, агульнае завастрэньне фашысцкага тэрору, заостраная політыка паленізацыі, нацыянальнага ўціску (дэкрэт аб неадчыненні беларускіх школ на працягу 7-мі гадоў, забарона і арыштаваньне зьездаў ТБШ, прасьледваньне „гражданкі“ і навязваньне „лацінкі“, зачыненне беларускай гімназіі ў Клецку, яўрэйскай сэмінарыі ў Вільні і т. п.) павялічвае актыўнасьць мас у нацыянальна-вызваленчым руху.

Барацьба сялянскіх мас супроць окупацыі знаходзіць выраз у выступленьнях супроць прыгнятаючых іх цяжараў і фашысцкай аграрнай політыкі, а таксама ў шырокім удзеле гэтых мас у кампаніях і політычных акцыях пад кіраўніцтвам КПЗБ. Факты падпалаў фольварковых і кулацкіх будынкаў і дзяржаўных устаноў, замахі на чыгункі і пошту, замахі на паасобных чыноўнікаў і агентаў окупацыі надаюць часам гэтаму руху характар, які набліжаецца да леташняга руху на Заходняй Украіне. У паасобных мясцовасьцях адзначаецца рост партызанскіх настрояў.

Пры наяўнасці магутнеючай барацьбы народных мас ЗБ супроць окупацыі і ў сувязі з форсаванай падрыхтоўкай да вайны з СССР, урады польскай буржуазіі становяцца на ЗБ усё ў большай ступені ўрадамі фактычнага ваеннага стану, пераходзячага ў методы грамадзянскай вайны (масавое высяленне з краю былых палітычных зрынтаваных і методы карных экспедыцый на вёсцы).

3. Сучасны перыод нарастання хвалі нацыянальна-вызваленчага руху адрозніваецца ад перыоду высокага напружання гэтага руху пару гадоў таму назад перш за ўсё тым, што клясавое распавстанне ўнутры беларускага народа і асабліва ўнутры беларускай вёскі пайшло з таго часу значна наперад. Завастрылася клясавая барацьба беларускіх працоўных мас ня толькі супроць польскіх капіталістаў і абшарніку, але таксама супроць буржуазіі і беларускага кулацтва. Кулацкая верхавіна вёскі аддзяляецца ўсё больш выразна ад зруйнаваных праз крызіс і праз усю палітыку польскага імперыялізму бядняцка-серадняцкіх мас. Беларускі кулак, таксама як польскі і літоўскі, шукае для сябе выйсця з аграрнага крызісу шляхам эксплёатацыі сялянскіх мас (суседзкае ліхварства і г. д.), і грабязу зямель, абапіраючыся на окупацыйныя ўлады (комосацыя і г. д.). Узмацняецца клясавая барацьба на беларускай вёсцы як на грунце эканамічным, так і на грунце адносін да окупацыйных уладаў (барацьба на грунце комосацыі і ліквідацыі сэрвітутаў, расправы з вонтамі і іншымі агентамі окупацыі).

На другім баку граніцы, у БССР, мы маем таксама завастрэнне клясавай барацьбы, але ў варунках якраз адваротных, чым на ЗБ. Шпарка разгортваецца *соцыялістычная прамысловасць* у даўней выключна аграрным і бедным краі, паўстаюць буйныя металевыя, тэкстыльныя, хэмічныя прадпрыемствы, магутныя электрастанцыі (Менск, Віцебск, Бабруйск, Асінаўская, Гомель). *Колектывізацыя сялянскіх гаспадарак* уздымае гаспадарку асноўнай бядняцка-серадняцкай масы на вышэйшы тэхнічны ўзровень (тысячы трактараў на палех БССР), павялічвае яе засевы, ураджаі, прыбыткі. Побач з гаспадарчым ростам ідзе магутнае разьвіццё беларускай пролетарскай культуры, што знаходзіць свой выраз у росквіце навукі, мастацтва і літаратуры, ва ўсеагульным абавязковым навучанні ў роднай мове дзіцяці, у Беларускім Універсітэце ў Менску, Акадэміі Навук і цэлым радзе вышэйшых навуковых устаноў, якія выходзяць дзяцей рабочых і сялян. Соцыялістычнае будаўніцтва і асабліва поспехі колектывізацыі асуджаюць кулацтва — асноўны капіталістычны элемент у БССР — на поўную ліквідацыю, як клясы, і выклікаюць шалёнае супраціўленне капіталістычна кулацкіх элементаў. Гэтыя-ж элементы шукаюць апоры ў польскім імперыялізме і становяцца яго агентурай у падрыванні соцыялістычнага будаўніцтва і падрыхтоўцы грунту для ваеннай інтэрвенцыі (контррэвалюцыйная арганізацыя беларускіх „нацыянал-дэмакратаў“).

4. Бел падзей пацвярджае нацыянал-фашысцкі характар групы Луцкевіча-Астроўскага, які да нядаўнага часу быў яшчэ няясны для многіх членаў нашай партыі. У мінулым перыодзе гэта група, якая найбольш выразна акрэсьляе палітычную пазыцыю беларускай буржуазіі, прайшла шмат шляхоў ад падмазвання пад рэвалюцыйныя лезунгі Грамады да „чорнай кавы“ у ваяводы Кірткліса, да адкрытага супрацоўніцтва з польскім імперыялізмам на грунце ўзмацнення яго панавання на ЗБ і далейшага рабавання беларускіх зямель. Гэтая пазыцыя беларускай буржуазіі вынікае з непрымірных супярэч-

насьцяй, які ў даных канкрэтных варунках узьнікаюць паміж яе клясавымі інтарэсамі і вызваленчай барацьбой асноўных мас беларускага народу, якія змагаюцца за зваленьне польскай окупацыі, г. зн. адначасова зьнешняе нацыянальнае ўдзіску і за зьнешняе абшарніцкай і буржуазна-кулацкай эксплёатацыі.

Барацьба гэтых мас б'е ня толькі па польскай окупацыі, але і па беларускіх прыгнотацелях — буржуазіі і кулаках. З гэтай прычыны беларуская буржуазія запрадае інтарэсы беларускага народу, з гэтай прычыны яна ўсё больш зацясыняе адзіны фронт з польскім імпэрыялізмам у барацьбе супроць рэвалюцыйнага руху.

Беларуская буржуазія, узмацняючы свой саюз з буржуазіяй пануючага народу, імкнецца ўцягнуць масы ў круг уплываў фашысцкай дыктатуры і зрабіць з іх сьляпую прыладу яе інтэрвэнцыйных плянаў. Асноўным лезунгам беларускай буржуазіі зьяўляецца лезун адзінага нацыянальнага фронту, супрацьстаўленьне клясавай барацьбе. Ідучы бязупынна супроць БССР і супроць беларускага нацыянальна-вызваленчага руху на ЗБ, беларускія буржуазныя партыі стараюцца апраудаць завастрэньне рэжыму фашысцкай окупацыі на ЗБ неабходнасьцю барацьбы супроць уплываў камунізму ў нацыянальна-вызваленчым руху. Высоўваючы лезуні творчай гаспадарчай і культурнай працы і супрацоўніцтва з фашысцкай дыктатурай, яны рэкламуюць пасьпешныя дробныя ўступкі ўраду на карысьць беларускай буржуазіі (як, напрыклад, так званая беларуская сэмінарыя ў Вільні, як уваход ураду на шлях заспакаеньня нацыянальных дамаганьняў прыгнечанага беларускага народу).

Усе гэтыя рысы выяўляе асабліва яскрава група Луцкевіча-Астроўскага. Іншыя буржуазна-нацыяналістычныя беларускія групы (беларуская хрысьціянская дэмократыя, Сельсаюз і іх агентуры, як Беларускі Нацыянальны камітэт, Інстытут Беларускай гаспадаркі і культуры), лічачыся з нарожасьцю мас да фашысцкае окупацыі, прыкрываюць свой саюз з буржуазіяй пануючага народу опозыцыйнай фразэолёгіяй, высьвіваючы у першую чаргу саюз з буржуазіяй іных прыгнечаных народаў (украінскай, літоўскай і яўрэйскай) і праводзячы напружаную акцыю для прышчапленьня працоўным масам рэлігійных забабонаў і забабонаў нацыянальнай нянавісьці.

Нацыянальна-вызваленчы рух зьяўляецца па сваёй сутнасьці рухам найшырэйшых народных мас, перад усім сялянства, які ахоплівае таксама шырокія пласты гарадзкой дробнай буржуазіі, працоўнай інтэлігенцыі і г. д., — супроць імпэрыялістычнай польскай буржуазіі. У гэтым руху кіруе пролетарыят, які, змагаючыся за савецкую ўладу, за дыктатуру пролетарыяту, за сацыялізм, змагаецца адначасова за нацыянальнае вызваленьне.

Мэты нацыянальна-вызваленчага руху беларускага народу, зьяўляючыся супярэчным інтарэсам беларускай буржуазіі, знаходзяць свайго ажыццяўленьне ў пролетарскай рэвалюцыі, якая дасягне поўнасьці прыгнечаным народам і абшарніцкую зямлю бяз выкупу сялянскім масам.

3. Ня менш важнай рысай сучаснай сытуацыі нацыянальна-вызваленчага руху зьяўляецца рэвалюцыянізаваньне *польскага пролетарыяту на ЗБ*, перадавая частка якога бачыць ва ўрадах окупацыі ня „свой“ нацыянальны ўрад, а клясавога ворага. Беларускі нацыянальна-вызваленчы рух і вызваленчы рух іных прыгнечаных польскім імпэрыялізмам народаў, напатыкаючыся на здраду сваёй буржуазіі,

знаходзіцца адначасова ў адных радах на адным баку барыкад з польскім пролетарыятам ЗБ і з пролетарыятам усёй Польшчы.

Беларускі народ здабудзе нацыянальную свабоду шляхам пролетарскай рэвалюцыі, рука аб руку і пад кіраўніцтвам пролетарыяту ўсёй Польшчы. У гэтым баявым саюзе пролетарыят, як адзіная паслядоўная і да канца рэвалюцыйная кляса, зьяўляецца па сутнасці справы правадаром і гегемонам. КПЗБ, як партыя пролетарыяту ЗБ без розніцы нацыянальнасцяй, зьяўляецца выразам яго клясавага адзінства і політычнай самастойнасці, але таксама і выканаўцай яго кіруючай ролі ў дачыненні да найшырэйшых народных мас. Бо пролетарыят выдзяляецца як кляса „не для таго, каб кіруючая кляса замыкалася ў сябе самой, а абмяжоўвалася вузкай меркаю... але для таго, каб перадавая кляса, свабодная ад палавіннасці, ад недахопаў роўнавагі, нерашучасці сярэдніх пластоў, з тым большым энтузіязмам змагалася за справу ўсяго народу, на чале ўсяго народу“ (Ленін). У варунках ЗБ „справа ўсяго народу“ ў шырэйшым значэнні гэтага слова,—справа беларускага народу,—гэта рух нацыянальна-вызваленчы. Стоячы на чале гэтага руху, кіруючы ім супроць польскага імперыялізму і яго саюзнікаў—беларускай буржуазіі і кулацтва—*пролетарыят зьяўляецца істотным прадстаўніком Беларускай нацыі ў барацьбе за нацыянальнае вызваленне, неразрыўна звязаным з барацьбой за соцыяльнае вызваленне.*

6. Барацьбу за знішчэнне ланцугоў прымусу, якія прыкоўваюць Заходнюю Беларусь да імперыялістычнай Польшчы, г. зн. барацьбу за вызваленне ЗБ з-пад польскай окупацыі, наша партыя праводзіць пад сваім асноўным лёзунгам у нацыянальным пытанні—*права прыгнечаных нацый на самавызначэнне аж да аддзялення.* Праз гэты лёзунг пролетарыят Польшчы адмяжоўваецца ад імперыялістычнай політыкі польскай буржуазіі і супрацьстаўляецца гэтай політыцы ў саюзе з нацыянальна-вызваленчым рухам прыгнечаных польскім імперыялізмам народаў. Гэты лёзунг, як *прынцып* вырашэння нацыянальнага пытання шляхам пераможнай пролетарскай рэвалюцыі, мы супроцьстаўляем буржуазнаму нацыяналізму, ідэалогіі і політыцы нацыянальнай нянавісці, выраджэння, нацыянальнага ўцску, захопу і анексіі. Гэты лёзунг мы супроцьстаўляем праграме ўзмацнення і пашырэння окупацыі ў форме „фэдэрацыі“, „аўтономіі“ і г. д., якія агалашаюцца фашызмам і соцыял-фашызмам, а таксама супроцьстаўляем фразэалогіі буржуазіі пераможаных нацый аб „непадлегласці“, што маскуе саюз гэтай буржуазіі з імперыялізмам пануючага народу.

Для таго, каб гэты лёзунг мог у сучасных варунках паспяхова служыць нашай барацьбе з нацыяналістычнай дэмагогіяй буржуазіі і мобілізаваць пад кіраўніцтвам пролетарыяту найшырэйшыя масы прыгнечаных нацый, трэба ўнікаць формулёвак, якія могуць зацягніць падставовыя думкі, заключаныя ў лёзунгу самавызначэння аж да аддзялення, а іменна: 1) *бязлітасная барацьба з польскім імперыялізмам супроць окупацыі*; 2) *цалкам свабодны і няпрымусаны выказ волі данай нацыі ў пытанні дзяржаўнай прыналежнасці*; 3) *шлях да ажыццяўлення гэтага лёзунгу ў сучаснай сытуацыі ідзе толькі праз супольную рэвалюцыйную барацьбу працоўных мас Заходняй Беларусі і ўсёй Польшчы пад кіраўніцтвам пролетарыяту і яго партыі за знішчэнне дыктатуры буржуазіі.*

У штодзённай сваёй агітацыі партыя высвятляе масам, што толькі ў выніку пролетарскай рэвалюцыі магчыма цалкам злучыць

разарвання імперыялізмам Беларускай землі ў адну Беларускаю Соцыялістычную Савецкую Рэспубліку.

7. Пры вызначэнні сваіх задач і тактыкі ў адносінах да нацыянальна-вызваленчага руху партыя выходзіць з падставы, што на грунце барацьбы прыгнечаных нацый супроць польскага імперыялізму і окупанцыі можна і неабходна мобілізаваць найшырэйшыя народныя масы ў тым ліку і тыя соцыяльныя пласты — шырокія пласты дробнай буржуазіі, — якія ня ідуць да барацьбы пад сцягамі камунізму.

Стойчы на чале нацыянальна-вызваленчай барацьбы, рэзортваючы і арганізуючы яе, партыя завязвае на грунце гэтага руху *баявы саюз* пролетарыяту з усімі элементамі, іаговымі актыўна змагацца супроць польскага імперыялізму. У дачыненні да гэтага саюзніка партыя рэалізуе сегемонію пролетарыяту, змагаючыся з уплывамі контррэвалюцыйнага, буржуазнага нацыяналізму. Партыя павінна ў сваёй тактыцы прыняць пад увагу сваяасаблівы дробна-буржуазны характар сярэдніх соцыяльных пластоў, такім чынам, каб накіраваць іх нацыянальна-вызваленчую барацьбу ў рэчышча пролетарскай рэвалюцыі.

Барацьба за гэтыя сярэднія пласты ў сучаснай сытуацыі — у варунках нарастаючай рэвалюцыйнай сытуацыі ў Польшчы і падрыхтоўкі польскага імперыялізму да вайны супроць СССР — прымае першачарговае значэнне, асабліва на ЗБ, дзе адносна ўдзельная вага гэтых пластоў зьяўляецца большай, чым у Польшчы. Нягледзячы на агульны працэс рэвалюцыянізавання такіх пластоў, польскі фашызм і беларускі нацыянал-фашызм могуць выкарыстаць уласцівыя ім хістанні, уплываючы на іх пры дапамозе дэмагогічнай агітацыі, абіяцанняк, дробных уступак і тэрору. Барацьба нашай партыі з беларускім нацыянал-фашызмам зьяўляецца па сваёй істоце асабліва і перш за ўсё барацьбой за гэтыя сярэднія пласты.

8. Пленум пацвярджае, што ў сучаснай практыцы партыйных арганізацый была невыстарчальна выражана пазыцыя партыі адносна вызваленчай барацьбы прыгнечаных нацый і роля пролетарыяту ў нацыянальна-вызваленчым руху. Рад важных недахопаў і памылак у партыйнай практыцы звужае палітычную ініцыятыву партыі ў нацыянальна-вызваленчым руху і затrudняе мобілізацыю рэвалюцыйных сіл на грунце гэтага руху.

У сучаснай партыйнай практыцы ў нацыянальна-вызваленчым руху пераважала прапагандысцка-агітацыйная акцыя і барацьба на адным, праўда, вельмі важным, але абмежаваным адрэзку — навокіл легальных арганізацыйных пляцовак. Такія звужаныя задачы ўскладаюцца пры гэтым на практыцы на палічных членаў партыі, якія працуюць у гэтай галіне, і на пэўную колькасць вясковых ячэек. Большасць партыйных арганізацый, асабліва гарадскія арганізацыі, большасць раенных камітэтаў і акруговых камітэтаў у гэтай галіне амаль зусім *пасыўны* і задавальняюцца механічным паўтарэннем агульных лёзунгаў партыі ў нацыянальным пытанні.

Недапушчальна (як гэта здарэлася ў мінулым часе), што арганізацыя буйнага акруговога цэнтру ня ведае пра адбываючыся на яе тэрыторыі зьезд ТБШ і нічога ня робіць, каб падтрымаць рэвалюцыйныя элементы гэтай арганізацыі ў іх барацьбе супроць нацыянал-фашыстаў і рэпрэсій ураду.

Пленум адзначае рад важных дасягчэнняў, здабытых партыяй за мінулы перыяд у барацьбе за легальныя пазыцыі нацыянальна-вызваленчага руху. Удары фашысцкага тэрору і з усіх сіл падтрыманы окупантамі націск беларускага нацыянал-фашызму былі наогул пась-

пяхова адбіты. Спробы нацыянал-фашызму пабудаваць уласныя масавыя арганізацыі тасталіся бяз выніку. Нацыянал-фашызм здабыў толькі невялікую астрашаных і здэморалізаваных рэнэгатаў, але нідзе не здастаў шырокай масавай падставы.

У той жа час змешчаныя IV пленумам ЦК КПЗБ і студзеньскімі рэзалюцыямі ЦК КПЗБ задачы мобілізацыі мас на грунце барацьбы супроць прэжу нацыянальнага ўціску, за канкрэтныя нацыянальныя патрабаванні ў сыстэмай сувязі з барацьбой мас за іх беспасрэдныя эканамічныя інтарэсы, *не ўвайшлі яшчэ ў штодзённую партыйную практыку*. Партыя, як цэлес, не ўсвядоміла дагэтуль таго, што масавая нацыянальна-вызваленчая барацьба адбываецца ня толькі ў польскай ТБШ і іншых гэтага роду арганізацыях, што барацьба масасобліва сялянскіх мас за хлеб, працу і зямлю, супроць капіталістычна-абшарніцкага вызыску і супроць політычнага ўціску ва ўсіх яго постацях зьяўляецца адначасова барацьбой і супроць окупацыі. Зьвязь з барацьбой мас гэтага нацыянальна-вызваленчага боку, калі не з'яўляецца не павінна выступаць мас у барацьбу супроць ўціску нацыянальнага прыгнечання, за штодзённыя ў тым ліку культурна-нацыянальныя патрабаванні зьяўляюцца на практыцы неабавязковымі, рэальнымі адносінамі да нацыянальнага пытання.

З другога боку, у акцыі партыі ў нацыянальна-вызваленчым руху адзначаецца недастатковае разуменьне ролі пролетарыяту, як правадыра ўсяго народу ў барацьбе за нацыянальнае вызваленне. Гэта знайшло выраз у тэндэнцыі да замазвання нацыянальнага моманту ў дзейнасці арганізацый нацыянальна-вызваленчага руху, у тэндэнцыі зьвязвання іх да ролі легальных арганізацый партыі. Гэтае замазванне ўсякай розніцы паміж клясавым рухам пролетарыяту і нацыянальна-вызваленчым рухам выражаецца таксама ў адваротнай ня менш небяспечнай тэндэнцыі да расчыненьня партыйнай арганізацыі ў арганізацыях нацыянальна-вызваленчых, асабліва ж у заняццях выдзялення ў іх членаў партыі ў арганізаваныя куністычныя фракцыі.

У сувязі з гэтымі галоўнымі недахопамі і памылкамі выяўляецца неадэкватнасць барацьбы з нацыянал-фашызмам, механічныя метады гэтай барацьбы (агульнае чарненне без разбору нават крытыкі іх штодзённай дзейнасці з пункту погляду беспасрэдных эканамічных і нацыянальных інтарэсаў шырокіх мас), недастатковая барацьба з мясцовымі нацыянал-фашысцкімі арганізацыямі, асабліва з хадэцыяй.

II. Тактычныя і арганізацыйныя ўказанні

Задача падтрымання з усёй сілай барацьбы прыгнечаных народаў супроць польскага імперыялізму, адопу кіраўніцтва гэтай барацьбы, мобілізацыі рэвалюцыйных сіл на грунце гэтай барацьбы— зьяўляецца задачай не паасобных зьвеньняў і частак партыі, але ўсёй партыі і кожнай паасобнай партыйнай арганізацыі.

Ва ўсіх арганізацыях нацыянальна-вызваленчага руху партыя праводзіць сваю політычную лінію праз куністычныя фракцыі, якія ахопліваюць усіх членаў партыі ў гэтых арганізацыях.

Трэба рашуча парваць з метадамі камандвання нацыянальна-вызваленчым рухам і трактавання арганізацыі гэтага руху, як беспасрэдных экспазытур партыі. Трэба падтрымоўваць і вылучаць *беспартыйны актыв* да фактычнага кіраўніцтва рухам, падтрымоўваць яго ініцыятыву, чуйна прыслухоўвацца да тых прапаноў, якія ён выказуе, ня сьціскаць уласцівых нацыянальна-вызваленчых рух.

слосабаў дзеяння і выказваньня. Бязьлітасна змагаючыся і перамагаючы ўсякія адхіленьні на шлях опартунізму ў адносінах да окупацыйных улад і нацыянал-фашызму, партыя павінна ў дачыненні да наасобных опартуністычных хістанняў і памылак ужываць мэтоды рашучай, але таварыскай крытыкі.

Барацьбу супроць польскага імперыялізму і окупацыі трэба разгортваць на грунце ўсякіх праяў фашысцкай палітыкі, эканамічнага душэньня прыгнечаных народаў і нацыянальнага ўціску (драпежніцкая гаспадарчая палітыка ў колёніях, асадыцтва, рабаваньне сялянскіх зямель, ліхварска-фэўдальная (кабальная) эксплёатацыя сялянскіх і батрацкіх мас, падаткова-ваенныя цяжары, шарварковая паншчына, карныя экспэдыцыі, грабленне арганізацый нацыянальна-вызваленчага руху, полёнізацыя, душэньне беларускіх школ, мовы, культурных арганізацый, прэсы і г. д.).

Трэба стварыць у дзейнасьці партыі ў нацыянальна-вызваленчым руху паварот да масавай акцыі супроць наасобных форм нацыянальнага ўціску і палітыкі окупантаў у сьціслай сувязі з барацьбою маса іх беспасрэдня, штодзённых, эканамічных і культурна-нацыянальных інтарэсаў. Трэба пакончыць з мэтадамі адарванага прапагандызму, на грунце канкрэтных спраў мобілізаваць масы супроць окупацыі і паказваць ім здрадніцкія, варожыя справе нацыянальнага вызваленьня, пазыцыі беларускай буржуазіі.

Ва ўсіх эканамічных акцыях пролетарыяту, сялянства і гарадзкой беднаты трэба ахопліваць кожную справу і паказваць яе масам ня толькі з боку клясавай, але таксама і з боку нацыянальнага ўціску і окупацыйнай палітыкі. І наадварот, барацьбу супроць канкрэтных праяў нацыянальнага ўціску трэба ўвязваць з эканамічнымі барацькамі і патрэбамі мас.

У кожнай акцыі трэба рабіць націск на ўвязваньне нацыянальна-вызваленчай барацьбы розных прыгнечаных народаў і ўцісканых беларусаў, украінцаў, літвінаў, яўрэяў—паміж сабою і з рэвалюцыйнай барацьбой польскіх працоўных мас на ЗБ і ва ўсёй Польшчы. Супольныя выступленьні, акцыі солідарнасьці, усякія формы дэманстраваньня міжнароднай солідарнасьці патрэбны для таго, каб нацыянальна-вызваленчы рух, як адна з рухавых сіл пролетарскай рэвалюцыі ў Польшчы, разгортваўся пад гемемоніяй пролетарыяту.

Барацьбу за школу ў роднай мове трэба завастрыць шляхам дэманстрацый дарослых і дзяцей супроць школы, якая пашырае полёнізацыю, асабліва ў дні пачатку навукі альбо наведваньня ўладамі. Дэманстрацыі дзяцей і бацькоў супроць полёнізацыі, фашызацыі і клерыкалізацыі ў школах, бойкот настаўнікаў, якія выказваюць асаблівую гарлівасьць у полёнізацыі, альбо якія выражаюцца пагардліва аб беларускай нацыі; дэманстрацыі ў абарону „гражданкі“, якая праследуецца окупантамі, супроць навязваньня „лацінкі“; выступленьні супроць мілітарызацыі дзяцей, супроць шалёнай антысавецкай агітацыі ў школах і т. п.; выступленьні з патрабаваньнем бясплатнага забесьпячэньня дзяцей абуткам, вопраткаю, падручнікамі, а таксама бясплатнага харчаваньня дзяцей. Адмаўленьні плаціць школьныя кары. Барацьбу ў галіне школы трэба разгортваць аж да школьнай забастоўкі ўключна.

Змагаючыся супроць утравістычнай школы, супроць зачынення існуючых беларускіх, літоўскіх і іншых школ і іх ператварэньня ў школы утравістычныя альбо польскія, неабходна ўзмацніць барацьбу ў гэтых школах супроць беларускага альбо літоўскага нацыя-

нал-фашызму, супроць прасьледваньняў і выкідваньня з іх рэволюцыйнай моладзі, казарменнай сыстэмы, насаджэньня ў іх нацыянал-фашысцкіх юнацкіх арганізацый і г. д.

Уцягваньне *дзяцей і падрастаючай моладзі* да актыўных выступленьняў павінна ўжывацца значна больш, чым дагэтуль.

Уласьцівай формай дэманстрацыйных выступленьняў дзяцей і моладзі зьяўляецца адмаўленьне ад таго, каб гаварыць па-польску, дэманстрацыйныя размаўленьні па-беларуску, *сьпяваньне хорамі на-родна-рэволюцыйных сьпеваў*. Кіданьне ў масы такіх сьпеваў і вершаў зьяўляецца важным, дагэтуль недаацэненым, сродкам уплыву на нацыянальна-вызваленчы рух.

На грунце *самаўрадаў* трэба выступаць супроць фашысцкай гаспадаркі, як гаспадаркі *драпежніцкай* у заваяваным краі. Трэба ўносьці бюджэтныя прапановы і рэзолюцыі, накіраваныя супроць драпежніцкай палітыкі польскага імперыялізму, супроць загадаў, зьвязаных з ваеннымі падрыхтоўкамі, супроць нацыянальнага ўціску ў адносінах да беларусаў, яўрэяў, украінцаў і літвінаў. Трэба дэманстрацыйна *выступаць у беларускай мове* (альбо ў іншай з прасьледваных моваў), змагаючыся за права ўжываньня прасьледваных моваў у судах і ва ўстановах.

Адносіны нацыянал і соцыял-фашыстаў да такіх выступленьняў павінны быць *выходным пунктам для іх канкрэтнага, ня толькі на словах, дэмакаваньня ў вачох мас*.

На грунце *культурна-асьветнай* дзейнасьці партыя бязьлітасна змагаецца з буржуазнай ідэалогіяй, якая прышчапляецца масам праз літаратуру, мастацтва, прэсу, школу і касцёл, супроцьстаўляючы ёй элементы рэволюцыйнай культуры праз песьню, поэзію, сцэны, бэле-трыстычную і популярна-навуковую кніжку. „З кожнай нацыянальнай культуры мы бярэм толькі яе дэмакратычныя элементы і яе элементы соцыялістычныя, бярэм іх *толькі і бязумоўна* як процівагу культуры буржуазнай, буржуазнаму нацыяналізму кожнага народу“ (Ленін)

Неабходна пашыраць і паглыбляць нацыянальна-вызваленчы рух сярод *каталіцка-беларускага* насельніцтва, якое найбольш паддаецца уплывам полёнізацыі. У гэтай галіне асабліва важна *антыклерыкальная акцыя*, якая дагэтуль амаль цалкам заняйдбана. Мобілізацыя гэтых мас на грунце іх клясавых і нацыянальных інтарэсаў супроць нацыянальнага ўціску зьяўляецца шляхам да вырываньня іх з-пад уплываў фашызму, польскага народніцка-фашызму і беларускай хадэцыі. Выступаючы супроць прымусовага навязваньня „лацінкі“ той частцы беларускага насельніцтва, якая карыстаецца „гражданкаю“, мы павінны ў дачыненьні да беларусаў, якія карыстаюцца „лацінкаю“ супроцьстаўляць беларускую „лацінку“ навязваньню польскай мовы. Бо нашы адносіны да „гражданкі“ і „лацінкі“ не вынікаюць з нацыяналістычных прадуманых поглядаў і „традыцый“, але зьяўляюцца выключна пытаньнем тактыкі, палітычнай мэтазгоднасьці ў барацьбе з полёнізатарскай палітыкай польскага імперыялізму.

Мобілізацыя *літоўскіх* працоўных мас супроць польскага імперыялізму і нацыянальнага ўціску зьяўляецца ў варунках Зах. Беларусі вельмі важным момантам у барацьбе супроць фашысцкай дыктатуры і інтэрвенцыйных плянаў. Пленум падкрэсьлівае недаацэнку важнасьці гэтай работы з боку ўсяе партыі. Застарэлая слабасьць гэтае работы прывяла да таго, што нацыянальна-вызваленчы рух літоўскіх працоўных мас знаходзіцца пад уплывам літоўскіх буржуазна-клерыкальных і соцыял-фашысцкіх партый.

Пярт і усей партыі, а асабліва перад партызанамі Віленскай, Суваленскай і Горадзенскай стаіць задача перамагчы нацыянальна-вызваленчай барацьбы літоўскіх грамадзянскіх мас пад лозунгам барацьбы з нацыянальнымі адрывамі аж да аддзялення ад Польшчы, на грунце барацьбы супроць штодзённых праяў нацыянальнага ўціску і рэакцыйнай палітыкі фашысцкай дыктатуры, за канкрэтныя патрабаванні і дэмаганды гэтых мас. У часе гэтай барацьбы трэба дэмастравалі, зарожы грамадзянскіх мас характар нацыянальна-клерыкальных і сацыял-фашысцкіх літоўскіх партый, звязаных з масамі, згуртаванымі ў арганізацыях, якія служаць гэтым партыям („Рытас-літас“) з мэтай стварэння грунту нашэга ўплыву ў гэтых масах.

Неабходна ўзмацніць работу сярод *польшкіх* рабочых і шырокіх мас працоўных мас на ЗБ у кірунку іх сацыяльных выступленняў з працоўнымі масамі прыгнечаных народаў, у барацьбе супроць канкрэтных праяў нацыянальнага ўціску, за права Зах. Беларусі на самавызначэнне аж да аддзялення.

У барацьбе за арганізацыйныя пляцоўкі нацыянальна-вызваленчага руху важнай задачай з'яўляецца актывізацыя існуючых і з'яўджанне новых арганізацыйных форм.

1. Ажыўленне нізавых арганізацый у нацыянальна-вызваленчым руху

Актывізацыя існуючых гурткоў, ўзмацненне ў іх культурна-асветнай і палітычнай працы, выступленні гурткоў супроць канкрэтных праяў нацыянальнага ўціску, каліменне пры данамозе адоўжаў, надпісаў на парканых і дзвярах, выкарыстанне і г. д. лёкаяў акупацыйных установаў, мясцовых нацыянал-фашыстаў, кулакоў, клехаў і чыноўнікаў, якія душаць насельніцтва. Выкарыстанне пры гуртках выданых насценных альбо гектографаваных газетак, арганізацыя гурткоў карэспандэнтаў і літаратурных гурткоў, падтрыманне літаратурнай творчасці (вершы і апавяданні).

Кампанія ажыўлення працы гурткоў павінна быць тэацэна звязаная з барацьбай супроць атак фашысцкага ўраду і Беларускага нацыянал-фашызму на ТБШ у абарону яго дэталіна існавання і ўзмацнення ў ім рэвалюцыйных уплываў.

2. Новыя арганізацыйныя формы

У барацьбе з фашысцкім тэрорам, які імкнецца знішчыць усякія арганізацыйныя гаспадары нацыянальна-вызваленчага руху, трэба, абараняючы ўсякімі сіламі і пашыраючы існуючыя арганізацыі, выкарыстоўваць дзякуючы формам дэталінай арганізацыі, напору дэталінай і зусім не залегатываючай (мясцовыя культурна-асветныя арганізацыі, бібліятэкавы бязбожніцаў, драматычныя гурткі, гурткі сысвакоў, спеваў, танцаў, самаадукацыйныя і г. д.). Кожная форма арганізацыі і кожны член арганізацыі добрая, паколькі яна вызваляе арганізацыю ад хатніх шырэйшыя масы данай мясцовасці.

А на часова трэба гаспадары на грунце нацыянальна-вызваленчага барацьбы ствараць шырокія арганізацыі адзінага фронту — камітэты барацьбы для прапаганды паасобных акцый школьных, самаўрадаўных і іншых.

3. **Організацыі дзяцей і школьнай моладзі ў постэ і гуртках** (малодкавы, гурткоу выву энны беларускай мовы ў польскіх ашбо полёнізаваных школах, гурткоу забаваў, спорту і гульняу павінны мець шырокае распаўсюджанне. У гэтых арганізацыях трэба ствараць *фракцыі КСМ і мюэрау*.

4. Адносіны да варожых арганізацый.

Трэба бязьлітасна змагацца з фашысцкімі, нацыянал-фашысцкімі (Цэнтрасаюз, Хадэцыя, Сельсаюз, БСМ і К), а таксама народніцкімі і сацыялістычнымі арганізацыямі, ізоляваць іх ад мас, імкнуцца іх разьбіць. Уступленьне ў гэтыя арганізацыі, як для політычнага „прыкрыцьця“, для забесьпячэньня ад рэпрэсы, партыя засуджае з усёй рашчальнасьцю. Дапускаецца толькі пасылка ў гэтыя арганізацыі політычна-массавых таварышоў з мэтай уплываньня на тыя пролетарскія, ашбо дробна-буржуазныя элемэнт, якія там знаходзяцца, і рэабілітаваньня гэтых арганізацый энутры. У канкрэтных выпадках маюцца арганізаваньне ўв'язьненьне у гэтыя арганізацыі рэволюцыйных элемэнтаў для заваяваньня гэтых арганізацый. Пасьля заваяваньня іх трэба безадкладна пры дапамозе адпаведнай публічнай рэзолюцыі адмежавацца ад контррэволюцыйнай цэнтралі і парваць з ёю, замяняючы арганізацыю ў незалежную мясцовую, культурна-асьветную арганізацыю ашбо гурток ТЫШ. Роспуск такой заваяванай пляцоўкі без стварэньня іншай арганізацыйнай формы праз нас саміх зьяўляецца не абгрунтаваным і політычна памылковым.

III. Барацьба з нацыянал-опартунізмам і „левацкімі“ перагібамі

Ставячы перад усёй партыяй задачу стварэньня павароту у галіне арганізацыі нацыянальна-вызваленчай барацьбы, пленум падкрэсьлівае, што гэта можа быць выканана толькі пры ўзмоцненай актыўнасьці супроць усякіх адхіленьняў ад большавіцкай лініі партыі. Трэба чаць рашучы адпор праваму нацыянал-опартунізму, які вялізе да спавзеньня на пазыцыі нацыянал-фашызму, да замазваньня розьніцы паміж масавай барацьбай за нацыянальныя патрабаваньні падняволеных на родау, як рэволюцыйнага сродку мобілізацыі мас супроць окупанці і нацыяналістычнымі лёзунгамі і лёзунгамі „творчай арганічнай браіны“, — супрацоўніцтва з урадам окупанці, — што аталашаецца безьлітасна нацыянал-фашызмам. Адначасова трэба бязьлітасна перамагаць сэктанцтва, замену політычнага кіраўніцтва мэтодамі камандваньня і інш. („левацкія“ памылкі ў нашай партыйнай практыцы)

Аб кіраўніцтве эканомічнымі баямі і задачах партыі ў профруху

(Рэзолюцыя V пленуму ЦК КПЗБ)

I. У барацьбе пролетарскіх мас Заходняй Беларусі выявіўся ралловых момантаў, якія сьведчаць аб тым, што эканомічныя баі пролетарыату пераходзяць на паасобных вучастках на вышэйшую ступень; рост масавасці ў руху беспрацоўных, абвастраньне іх выступленьняў, аб'яднаныя выступленьні працуючых рабочых з выступленьнямі беспрацоўных і сялян (Кобрын), яскравыя праявы пролетарскай солідарнасьці (пераможна закончыўшы сваю забастоўку, рабочыя гуты Шапіра адлучылі частку з свайго заробку на карысьць бастуючых гутнікаў Вітрум). Рашучая і пераможная забастоўка гутнікаў Шапіра і Вітрум зьяўляецца жорсткім ударам па права-апортуністычнай тэорыі аб немагчымасьці паспяховых эканомічных баёў у часе крызісу.

II. У гэтых варунках самастойнасьць арганізацыі і кіраўніцтва эканомічнай барацьбой рабочае клясы павінны стаяць у цэнтры ўвагі партыі. Між тым, падрыхтоўка, арганізацыя і кіраўніцтва з боку партыі ўсё ўзрастаючай штодзённай барацьбой рабочае клясы, ня гледзячы на рад дасягненьняў (кіраўніцтва і арганізацыя рухам беспрацоўных, раду стачак і г. д.) усё яшчэ зьяўляецца надзвычайна слабай.

V пленум адзначае, што, ня гледзячы на самастойнае правядзеньне пераможнай барацьбы ў шкляной і радзе драбнейшых галін прамысловасьці, адставаньне партыі ад разьвіцьця актыўнасьці мас выявілася ў апошні пэрыод асабліва яскрава на фронце эканомічнай барацьбы. Партыя ня здолела мобілізаваць шырокія рабочыя масы галоўных рабочых цэнтраў Заходняй Беларусі для адпору шалёнай атакі прамыслоўцаў і фашысцкага ўраду на варункі работы і зароботнай платы, перад усім супроць масавых скарачэньняў. Найбольш бостра гэта выявілася ў тэкстыльнай, тутунёвай і запалкавай прамысловасьці. Надзвычайна слабай была таксама правадзімая да гэтага часу кампанія па мобілізацыі чыгуначнікаў да забастовачнай барацьбы супроць 15 проц. паніжэньня іх зароботнай платы. Некаторыя забастоўкі, як, напрыклад, шофэраў у Вільні, гарбароў у Беластоку, якія выступілі на барацьбу напракі ППС, паўсталі стихійна, а наша партыя ня здолела ў процэсе барацьбы стаць на чале мас. Важнейшымі прычынамі гэтага адставаньня ад актыўнасьці мас зьяўляецца наступнае:

а) Слабая політычная ініцыятыва партыйных арганізацый і надзвычайна слабае рэагаваньне на праявы каліталістычнага наступленьня. У яшчэ большай ступені гэта датычыць рэволюцыйных профсаюзаў, за выключэньнем саюзу рабочых шкляных заводаў.

б) Нашы арганізацыі высоўваюць патрабаваньні без неабходнага папулярызаваньня іх у масах, без праверкі, ці гатовы масы змагацца

за гэтыя патрабаваньні. Яскравым прыкладам такога роду адарваных ад мас, нерэальных эканомічных патрабаваньняў, былі патрабаваньні для сельска гаспадарчых рабочых, якія мэханічна паўтаралі патрабаваньні мінулага году, альбо агульна-польскія патрабаваньні. Такія памылкі выявіліся ў галіне барацьбы беспрацоўных, калі некаторыя арганізацыі (напрыклад, Горадзенская) мэханічна паўтаралі агульна-польскае патрабаваньне вугалю, зусім нерэальнае ў Заходняй Беларусі. Арганізацыі ня ўмелі выкарыстаць уступак, якія даваў фашызм беспрацоўным (напрыклад, абеды) для далейшага разгортваньня барацьбы і высоўваньня новых, найбольш папулярных у масах патрабаваньняў.

в) Няўмяньне высоўваць найбольш актуальныя ў даны момант патрэбы спрыяла надзвычайна слабай падрыхтоўцы эканомічных кампаній і слабаму ўцягваньню ў гэтыя кампаніі самых шырокіх мас, слабую арганізацыйнаму замацаваньню іх вынікаў. На гэтых прычынах тактыка адзінага фронту зьнізу ў падрыхтоўцы і правядзеньні гэтых кампаній стасавалася вельмі слаба. Найбольш характэрным прыкладам гэтага была дзейнасьць Беларускай партарганізацыі ў часе барацьбы некалькіх тэкстыльных фабрык супроць паніжэньня заробку.

г) Указаныя вышэй памылкі і недахопы спрыялі сур'ёзнаму аслабленьню сувязі партыі і рэволюцыйных профсаюзных арганізацый з масамі. Партыя ня здолела праз свае фракцыі актывізаваць, сыстэматычна і плянава кіраваць гэтымі арганізацыямі і абранымі масамі арганізмам барацьбы. З гэтае прычыны і замёр абраны праз шырокія рабочыя масы камітэт профлявіцы ў Вільні, які мог адыграць буйнейшую арганізуючую ролю. З гэтае прычыны таксама рэволюцыйны профсаюзны рух перажывае ў сучасны момант сур'ёзны крызіс калрау.

д) Адным з момантаў, аслабляючых самастойнае кіраўніцтва партыі эканомічнай барацьбой, быў профсаюзны легалізм і адсутнасьць работы ў фашысцкіх профсаюзах.

ІІІ. Для пасьпяховага кіраваньня барацьбой рабочых мас, за х штодзённыя патрэбы і з мэтай узыняцьця гэтай барацьбы на больш высокую ступень

У пленум ЦК КПЗБ ставіць перад партыйнымі арганізацыям наступныя задачы:

1. Партыя павінна старанна падрыхтоўваць і аформляць штодзённыя патрабаваньні рабочых мас. *Патрабаваньні павінны быць формуляваны яскрава і мацымі каротка так, каб яны былі зразумелы для самых адсталых пластоў рабочай масы, якая прымае ўдзел у барацьбе.*

Неабходна высунытыя праз партыю патрабаваньні сваячасова абгаварыць на фабрычных і профсаюзных сходах, у групавых і індывідуальных гутарках з рабочымі, шляхам абходу рабочых кватэр і г. д. Патрабаваньні, найбольш папулярныя ў масах, неабходна ставіць на першае месца.

Нашы партыйныя арганізацыі павінны прыкласьці ўсе сілы, каб стаць на чале барацьбы мас за іх патрабаваньні, незалежна ад таго, ці гэтыя патрабаваньні і па якіх мотывах аформляліся (соцыял-фашыстамі альбо іншымі фашысцкімі профбюрократамі). Адначасна наша партыя павінна самым бязьлітасным чынам адэмашкаваць соцыял-фашысцкіх і фашысцкіх профбюрократаў, даводзячы масам на падставе штодзённай практыкі, што яны на справе сыстэматычна здраджваюць інтарэсам мас.

Адначасна ўсе нашы прынцыповыя патрабаваньні-лёзунгі (7-гадзінны рабочы дзень і т. п.) неабходна, асабліва ў часе напрацоўкі патрабаваньняў, ўзмоцнена папулярызаваць у масах.

2. Гэтак з самым рашучым зьмэскаўваньнем, з ёй рашучэй барацьба супроць соцыял-фашысцкіх і фашысцкіх профбюроў працу. Неабходна шырока і рашуча ўжываць тактыку адзінага фронту ў адносінах да рабочых, якія ідуць яшчэ за варожымі пролетарыяпаўладзямі, якія яшчэ ідуць за нашымі канчатковымі лёзунгамі, не пераканаліся ў іх правільнасьці, маюць яшчэ ілюзіі ў адносінах да соцыял-фашысцкіх і фашысцкіх правадыроў, але якія затовы сапраўды змагацца разам з намі супроць наступленьня капіталу. У ходзе сыстэматычнай барацьбы трэба ўмела, на канкрэтных фактах, пераконваць гэтых рабочых у здрадніцтве іх правадыроў.

3. Стоячы на чале і кіруючы стачачнай барацьбой, вулічнымі выступленьнямі і політычнымі забастоўкамі рабочых, як асноўнымі, прачверанымі шматгодняй практыкай мас, формамі барацьбы рабочае класа, неабходна адначасова выкарыстоўваць і стаць на чале ўсіх іншых форм барацьбы, накіраваных супроць прадпрыемстваў і фашысцкіх дыктатураў (італьянская забастоўка, асабліва на выпадкі рэдукцыі, адмаўленьне пакінуць фабрыкі ў злучэньні з дэманстрацыямі, зваротам да іншых рабочых, паходамі рабочых бастуючых да пашых фабрык за падтрыманьнем, уцягненьнем у барацьбу жонак і дзяцей рабочых і г. д.). Усе гэтыя формы выступленьняў павінны быць выкарыстаны для арганізацыі забастовачнай барацьбы на шырокай масавай падставе.

4. Падрыхтоўка кожнай кампаніі вымагае аначасовай арганізацыі актыўнае солідарнасьці ва ўсіх іншых фабрыках данага галіны прамысловасьці альбо данага гораду (камітэты солідарнасьці, збор грашовай дапамогі і г. д.), пры ўв'язцы гэтага з барацьбой рабочых за іх уласныя патрэбы.

5. Праз камфракцыі, а таксама праз сымпатыкаў партыі беспартыйных рабочых партыйных арганізацыі павінны ўзмацніць сваю працу ў профсаюзах. Рэволюцыйныя профсаюзы павінны рэагаваць неадкладна на ўсе штодзённыя патрэбы мас. Для ўзмацненьня сувязі з масамі рэволюцыйныя профсаюзы павінны неадкладна стварыць групы рэволюцыйных профсаюзаў на фабрыках і сярод беспрацоўных, асаючы ў самым шырокім сэнсе профсаюзную дэмократыю, арганізуючы неарганізаваных і т. п.

6. Там, дзе няма рэволюцыйных профсаюзаў, неабходна неадкладна прыступіць да арганізацыі шырокай сеткі груп профлявіцы на прадпрыемствах, у майстэрнях, у маёнтках, сярод беспрацоўных, прыцягваючы рабочых да гэтай арганізацыі. З мэтай паспяховай працы ў гэтай галіне трэба склікаць частыя нарады рабочых данага прадпрыемства, міжфабрычныя, агульна-гарадзкія нарады, нарады рабочых па асобных галінах прамысловасьці і г. д., для стварэньня ініцыятыўных груп профлявіцы, побач са стварэньнем груп профлявіцы, неабходна ўдзяляць максымальную ўвагу актывізацыі ўжо існуючых груп і камітэтаў.

7. Неабходна ва ўсіх рэакцыйных (соцыял-фашысцкіх, хадэцкіх і фашысцкіх) профорганізацыях стварыць як мага больш масавыя профпозыцыі.

8. Для арганізацыі барацьбы рабочых асабліва важным зьяўляецца арганізацыя шырэйшай сеткі органаў барацьбы мас, адсутнасьць якіх звычайна востра адбіваецца на разьвіцьці барацьбы мас (фаб-заўкомы, камітэты для кіраўніцтва ўсякага роду кампаніямі і высту-

паченьнямі, стачачныя камітэты, камітэты беспрацоўных, батрацкія камітэты). Неабходна стварыць кіраўніцтва левага профруху, перад усім у гарадзкім маштабе.

Гэтыя органы барацьбы павінны абавязкова выбірацца самымі масамі. Партыя здзяйсняе кіраўніцтва гэтымі органамі праз камфрасцыі альбо паасобных камуністаў, там жа, дзе іх няма, праз сымпатыкаў партыі рдбочых.

9. Рэволюцыйны профрух павінен удзяліць асаблівую ўвагу рабоце сярод жанчын-работніц і працоўнай моладзі.

10. Неабходна з мэтай узмацнення сувязі з масамі, разгортваньня кіраўніцтва штодзённай барацьбы мас за іх істотныя інтарэсы выкарыстаць усякія розныя формы рабочых грамадзкіх арганізацый (спартыўныя арганізацыі, культурна-асьветныя, клубы профбіржы і т. п.). Выкарыстаючы і ствараючы розныя формы арганізацыі мас, ні ў якім выпадку не павінны адступаць перад усё ўзрастаючым тэрорам неабходна мобілізаваць масы на барацьбу за легальнае і яўнае існаваньне ўсіх форм рабочых арганізацый. На выпадак зачынення рэволюцыйных профарганізацый неабходна ўсімі сіламі змагацца за існаваньне гэтых арганізацый.

11. Для ажыццяўленьня задач, якія стаяць перад партыяй у гэтай ліне профруху, падставовым варункам зьяўляецца вылучэньне і выхоўваньне шырокага рэволюцыйнага актыву. Для здзяйснення гэтага неабходна шырока ўцягваць беспартыйных рабочых у органы кіраўніцтва барацьбой мас, неабходна шырока ўжываць мэтоды нарад з актыўнымі рабочымі па розных штодзённа п'якучых пытаннях, даваць ім паасобныя заданьні, сыстэматычна выхоўваць іх у духу рэволюцыйнай актыўнасьці.

IV. Пленум завастрае ўвагу партарганізацый на неабходнасьці баявога правядзеньня наступных чарговых кампаній, якія маюць агульна-краёвае значэньне:

а) Важнейшай задачай партарганізацый зьяўляецца мобілізацыя мас на бязупынную барацьбу супроць усіх форм фашысцкага арбітражу.

б) Барацьба супроць усіх форм рэдукцыі (замаскаваных і адкрытых) у прамысловасьці, сельскай гаспадарцы і на транспорце. Партарганізацыі павінны рабіць націск на растлумачэньне рабочым, што рэдукцыя цягне за сабой паніжэньне зарплаты і паніжэньне жыццёвага ўзроўню ўсіх і зьяўляецца падрыхтоўкай да далейшых скарачэньняў.

в) Шырока папулярызаваць лерамогу гутнікаў для энэргічнага разгортваньня барацьбы гутнікаў па ўсёй ЗБ, для аб'яднаньня іх барацьбы і ўзмацненьня іх масавых арганізацый.

г) Арганізацыя і разгортваньне забастовачнай барацьбы чыгуначных рабочых супроць скарачэньня, замены штатных рабочых паштанымі, супроць грабязу 15% зароботнай платы (на гэтым грунце неабходна арганізаваць барацьбу дзяржаўных служачых, выкарыстоўваючы бушаваньне сярод іх) — на падставе праграмы акцыі, распрацаванай студзеньскай рэзолюцыяй ЦК КПЗБ.

д) Выкарыстоўваючы правядзеную работу па падрыхтоўцы да вясеньняй забастовачнай барацьбы сельска-гаспадарчых рабочых, шырока разгарнуць арганізацыю забастовачнага руху сельска-гаспадарчых рабочых (батракоў і сэзоннікаў) у сувязі з уборкай.

е) Асабліва важнай задачай партарганізацый зьяўляецца арганізацыя барацьбы рабочых дзяржаўных і монопольных прадпрыемстваў (Горадня, Пінск, Гайноўка).

ж) Пленум даручае Беларускай арганізацыі ўдзяліць асаблівую ўвагу кіраўніцтву барацьбой тэкстыльных рабочых.

з) Узмацняючы кампанію беспрацоўных, на падставе праграмы, распрацаванай студзеньскай рэзолюцыяй ЦК КПЗБ, неабходна энэргічна выкарыстоўваць незадаволенне беспрацоўных, выкліканае мерапрыствамі фашызму, якія накіраваны на пагоршаньне становішча беспрацоўных (скарачэньне пэнсіі з 17 да 14 злотых у тыдзень і г. д.). Неабходна змагацца за забеспячэньне ўсіх беспрацоўных (дробная прамысловасьць, моладзь, жанчыны, вясковыя беспрацоўныя) за кошт ваяннага, паліцэйскага і турэмнага бюджэтаў капіталістаў.

V. У сувязі з абвастрэньнем левых манэўраў з боку ППС, Бунду і іншых, якія зьяўляюцца перашкодай на шляху барацьбы за масы, і ў сувязі з тым, што наша работа ў рэфармісцкіх профсаюзах значна аслаблена, што стварае сур'ёзную небясьпеку зрыву нарастаючай барацьбы рабочых, неабходна ўзмацненьне нашай работы ў соцыял-фашысцкіх саюзах, ўзмоцненае дэмакававаньне ўсіх левых манэўраў соцыял-фашыстаў перад шырокімі рабочымі масамі.

Абвастраючы барацьбу супроць соцыял-фашысцкіх прыхвасняў, капіталу і фашысцкай дыктатуры, неабходна энэргічна арганізоўваць сакрушальны адпор спробам фашызму пранікнуць у профрух.

Партыя навіна мобілізаваць рабочых для барацьбы супроць фашысцкага наступленьня на профрух, асабліва на буйных прадпрыемствах, у рашаючых галінах прамысловасьці. Неабходна весці нясуцісную барацьбу за рабочых, якія знаходзяцца ў фашысцкіх профсаюзах, імкнучыся дабіцца пры дапамозе тактыкі адзінага фронту зьнізу стварэньня масавай опозыцыі, каб пры яе дапамозе дэмакаваць правадыроў фашысцкіх профсаюзаў на кожным канкрэтным факце і, такім чынам, вырваць іх з-пад фашысцкага ўплыву.

V Пленум ЦК констатуе, што гэтыя задачы ня ўсе партарганізацыі паставілі перад сабой. Слабая-ж праца камфракцыі ў рэволюцыйных профсаюзах і ў профлявіцы ў галіне кіраўніцтва штодзённай барацьбой мас, няўменьне выкарыстоўваць розныя формы барацьбы і арганізацыі мас, недастатковая барацьба і дэмакававаньне ББ — аслабіла фронт барацьбы партыі з фашысцкімі саюзамі. Фашысцкім профсаюзам (так званыя саюзы „гаспадарчэ“) удалося (Бярэсьце, Вільня), пры дапамозе ўзмоцненай дэмагогіі, з аднаго боку, эканамічнага і палітычнага тэрору з другога, перахапіць частку рабочых, якія адыходзяць ад соцыял-фашыстаў, частку неарганізаваных і нават у ізаляцыі выпадках адарваць нязначныя групы рабочых ад рэволюцыйных профсаюзаў.

VI. У сучасных варунках узростаючага фашысцкага тэрору і гэрору фашысцкіх баявых дружын на фабрыках (Вітрум і іншыя), у варунках росту актыўнасьці мас асаблівае значэньне набыла задача арганізацыі дружын масавай самаабароны. На падставе шырокага адпору тэрору прадпрыемстваў, фашыстаў і соцыял-фашыстаў, у барацьбе супроць штрайкбрэхэрства, провокацыі, у абарону рэволюцыйных дзеячоў, прамоўцаў, памяшканьняў рабочых арганізацыі, сходаў, дэманстрацыі і т. п. неабходна арганізаваць і ўзмацняць дружны самаабароны. Неабходна выкарыстаць усякія іншыя формы і спосабы арганізацыі масавай самаабароны, у першую чаргу на прадпрыемствах.

VII. Ва ўсёй рабоце рэволюцыйных профсаюзаў і груп профлявіцы чырвонай ніткаю павінны праходзіць пытаньні мобілізацыі рабочых мас на барацьбу з узростаючай небясьпекай інтэрвенцыі. Барацьба супроць ваіны павінна цесна ўв'язвацца са штодзённай барацьбой і штодзённымі эканамічнымі кампаніямі рабочых мас.

Рэзолюцыя V пленуму ЦКК КП(б)Б

па дакладу тав. Каліна аб выніках III пленуму ЦКК УсеКП(б)
і чарговых задачах органаў РСІ

Заслухаўшы даклад тав. Каліна аб выніках III-га пленуму ЦКК УсеКП(б) і чарговых задачах работы органаў РСІ, V-ты пашыраны пленум ЦКК КП(б)Б поўнасьцю далучаецца да пастановаў пленуму ЦКК УсеКП(б), якія ўяўляюць сабою баявую праграму работы органаў КК—РСІ ва ўмовах новай абстаноўкі, новых задач гаспадарчага будаўніцтва, вызначаных у апошняй прамове тав. Сталіна.

Кладучы ў аснову ўсёй работы КК—РСІ пастановы апошніх пленумаў ЦК і ЦКК УсеКП(б), ЦК КП(б)Б і прамову тав. Сталіна, пленум ЦКК КП(б)Б асабліва падкрэсьлівае „адну з важнейшых задач—рашучую барацьбу за поўную ліквідацыю абязьлічкі ўсюды і ўмацаваньня адзінаначальля ва ўпраўленьні прадпрыемствам і вытворчасьцю, за пасленьне адказнасьці кожнага работніка ва ўпраўленьні на вытворчасьці, за работу даручаемую яму, а таксама за поўную адказнасьць кожнага рабочага за ўтрыманьне і спраўнасьць варштату і інструментаў“ (з пастановаў III пленуму ЦКК УсеКП(б)).

Пленум ЦКК прапануе ўсім КК—РСІ сумесна з профсаюзамі ў бліжэйшы час забясьпечыць:

а) сапраўдны перавод цэхаў, аграгатаў і брыгад на гаспадарчы разлік, павесьці бязьлітасную барацьбу з формальным бюракратычным падыходам і безадказнасьцю ў правядзеньні гэтага важнейшага рашучага мерапрыемства, „якое дасьць магчымасьць нашчапцаў новай крыніцы назапленьня“ (Сталін);

б) сыстэматычны і неаслабны контроль праз рабкораўскія пасты, групы садзейнічання РСІ, Часовыя Контрольныя Камісіі за выкананьнем якасных паказальнікаў праграмы і зьніжэньня сабекошту, дабіўшыся ў бліжэйшы час карэннага пералому;

в) на працягу жыўня правярць выкананьне паказаньняў у прамове тав. Сталіна і пастановаў пленуму ЦК КП(б)Б па пытаньні аб аплаце працы рабочых і ліквідныя ўраўнілаўкі, пашырэньня зьдзелных форм аплаты працы, якія стымулююць бесьперапынны рост прадукцыйнасьці працы і палепшэньня якасьці прадукцыі;

г) дабіцца неадкладнага палепшэньня ў арганізацыі працы на прадпрыемствах, правільнай расстаноўкі рабочых і тэхнічных сіл, арганізцыі сталых зьмен і палепшэньня абслугоўваньня начных зьмен, прымацаваньне работнікаў да сталых варштатаў і сродкаў вытворчасьці. Павесьці рашучую барацьбу з опартуністычным самацёкам

у наборы і падрыхтоўцы рабочай сілы, няухільна дабіваючыся ажыццяўленьня ўсіх паказаньняў тав. Сталіна па гэтым пытаньні;

д) палепшыць пастаноўку плянаваньня, асабліва ўнутры-заводзкага (а.жц.завата), жорстка патрабываць ад кіраўнікоў усіх прадпрыемстваў, каб „кожны кіраўнік прадпрыемства ня толькі ведаў у дасканаласьці агульнае становішча кожнага цэху, але-ж кіраваў працэсамі вытворчасці і ведаў канкрэтныя недахопы ў рабоце, ад якіх залежыць затрымка ў выкананьні вытворчай праграмы і прамфінпляну“, памятуючы што „барацьба за такое канкрэтнае кіраўніцтва павінна стаць асноўным зьместам работы органаў КК-РСІ на мясцох“ (III пленум ЦКК УсеКП(б));

е) узяць пад неаслабны контроль пытаньні аб больш уважлівых адносінах да матэрыяльнага і культурна-бытавога абслугоўваньня рабочых, выкананьне дырэктыў Чэрвеньскага пленуму ЦК УсеКП(б) аб разьвіцьці гарадзкой гаспадаркі, узмацненьні падбору і падрыхтоўкі новых пролетарскіх тэхнічных кадраў і правільным выкарыстаньні старых спецыялістаў, насіленьні ўнутрыпрамысловага наапаўненьня, скарачэньні накладных выдаткаў у прамысловасьці і звароце, няухільна змагаючыся з ізьлішнімі выдаткамі за стражэйшую фінансавую дысцыпліну і найбольш эфэктыўнае выкарыстаньне налічнага абсталяваньня і сыравінных рэсурсаў.

2. Надаючы капітальнаму будаўніцтву важнейшае народна-гаспадарчае значэньне, пленум прапануе КК-РСІ весьці бязьлітаснае змаганьне з бясплянавым, бяспроектным і параднадарогім будаўніцтвам. Тэрмінова разгарнуць масавы контроль шляхам арганізацыі контрольных пастоў на пабудовах, груп садзейнічання РСІ за эканомным выдаткаваньнем матэрыялаў, мобілізацыяй унутраных і мясцовых рэсурсаў, палепшаньнем якасьці, зьніжэньнем сабекошту і стандартызацыяй будаўніцтва. Зьвярнуць асаблівую ўвагу на забяспечаньне выкананьня плянаў будаўніцтва па рашаючых вучастках — торф, буд. матэрыялы, хэмія, мэталы, ільназаводы. Пленум даручае Прэзыдыуму ЦКК дабіцца карэннага пералому ў разгортваньні вытворчасці новых буд. матэрыялаў у палепшаньні арганізацыйных форм кіраўніцтва будаўніцтвам.

3. Пленум ЦКК абавязвае КК-РСІ узяць пад асобны нагляд рабочае і жыллёвае будаўніцтва з тым, каб намечаныя пляны былі поўнасьцю сваячасова выкананы. Няўхільна дабівацца, каб новае жыллёвае будаўніцтва было ў поўнай меры дапамагала да найлепшага культурна-бытавога абслугоўваньня рабочых. КК-РСІ сумесна з профсаюзнамі і гарсаветамі дабіцца, каб заводы, якія вырабляюць стандарт будаўнічых матэрыялаў і дамоў, працвалі бесьперабойна, выконвалі поўнасьцю свой плян і забяспечылі карэннае палепшаньне якасьці і паганеньне будаўніцтва. Весьці бязьлітасную барацьбу са скарысканьнем сродкаў, вызначаных для жыллёвага будаўніцтва, на інш. чытрэбы. На працягу жніўня і верасьня забяспечыць перавод усіх Жактаў на гаспадарчы разлік, дабіцца лепшага захаваньня існуючага жыллёвага фонду, разбуйненьня буйных Жактаў, з мэтай лепшага гаспадарчага кіраўніцтва і палепшаньня санітарна-бытавога абслугоўваньня рабочых.

4. Пленум абавязвае КК-РСІ, партыйныя арганізацыі, колгасна-саапарцыйныя зямельныя органы мобілізаваць максымум сіл на лепшае правядзеньне ўборачнай кампаніі зернавых і тэхнічных культур, увязваючы уборку, зяблевае ворыва, асеньнюю сяўбу, нарыхтоўку зернавых і тэхнічных культур з абавязковым выкананьнем пастановы Ліпеньскага пленуму ЦК КП(б)Б аб завяршэньні ў асноўным калектывізацыі

бядняцка-серадняцкіх гаспадарак БССР да канца веснавой кампаніі 1932 году, звярнуўшы пры гэтым выключную ўвагу на арганізацыйна-політычнае і гаспадарчае ўмацаваньне колгасаў. Правільная арганізацыя працы ў колгасах, на аснове правядзеньня сапраўднай зьдзелшчыны і вучоту, разгортваньне соц. спаборніцтва і ўдарніцтва, сваячасовае і правільнае разьмеркаваньне даходаў і бязьлітасная барацьба з кулацкай ураўнілаўкай, упрасьценьне і палепшаньне арганізацыі і кіраўніцтва колгаснай гаспадаркай, арганізацыя адыходніцтва, рашучая барацьба са стратамі пры ўборцы, павышэньне вытворчасьці працы і таварнасьці ў саўгасах і колгасах — павінны займаць адно з важнейшых, цэнтральных месцаў у рабоце партыйных арганізацый і КК-РСІ.

5. Працягваючы далейшую работу па скарачэньні, рацыяналізацыі і чыстцы савецкага апарату „ня толькі пад кутом погляду выключэньня з апарату соцыяльна-варожых, разлажыўшыхся і абюрэкраціўшыхся элемэнтаў, але і ў мэтах правэркі апарату па сутнасьці яго работы, правэркі кіруючых работнікаў апарату, уменьня перабудоваць іх кіраўніцтва па-новаму ў новай абстаноўцы“. Пленум падкрэсьлівае, якая цэнтральную важнейшую задачу — пастапоўку сапраўднай правэркі выкананьня зьверху да нізу, ўмацаваньня дысцыпліны і „падбор людзей, устанавленьне індывідуальнай адказнасьці за дэлаемае, правэрка фактычнай работы“ (Ленін).

Даручыць Прэзыдыуму ЦКК у бліжэйшыя дні распрацаваць канкрэтныя меры прыемствы па ўключэньні ўсіх КК-РСІ ў арганізацыю масавага опэрацыйнага нагляду і дапамогі ў перабудове спажыв. коопэрацыі. Пры гэтым КК-РСІ павінны дабіцца, каб практычнымі вынікамі перабудовы зьявіліся — рэзкае палепшаньне рабочага снабжэньня, паскораньне таваразвароту, унядрэньне гаспадарчага разьліку, разгортваньне спецыялізаванага савецкага гандлю і карэннае палепшаньне кіраўніцтва ўсёй сыстэмай спажывкоопэрацыі.

Ухваляючы пастанову Прэзыдыуму ЦКК па пытаньні аб рабоце судова-сьледчых органаў БССР, пленум даручае КК-РСІ прасачыць за няухільным ажыццяўленьнем гэтых рашэньняў з тым, каб у бліжэйшы час дабіцца сапраўднага пералому ў палепшаньні работы судова-сьледчага апарату, каб ён у поўнай меры быў дапасаваны і здолеў справіцца з ускладзенымі на яго задачамі ў новай абстаноўцы.

Праводзячы работу па палепшаньні дзяржаўнага апарату, неабходна выходзіць з таго, „каб ня браць на сябе задач неадкладнага ўсеагульнага палепшаньня ўсяго савецкага і гаспадарчага апарату, а сконцэнтравать сваю работу на пэсьных вучастках“ (III пленум ЦКК УсеКП(б)).

6. Новая абстаноўка патрабуе перабудовы работы органаў КК-РСІ, значнага пасіленьня тэмпаў работы, устанавленьня большай опэрацыйнасьці і гібкасці, больш глыбокага падыходу да вывучэньня і пастапоўкі пытаньняў, „не раскідвацца, а стала канцэнтраватца на галоўным, умела злучыць у работу, так званыя „дробязі“ і буйныя праблемы, падвысіць адказнасьць органаў КК-РСІ і кожную пачатую работу дзесьці да канца“. Гэта ўскладае на КК-РСІ большую адказнасьць за сваячасовае і выразнае правядзеньне політычна-гаспадарчых задач, памятуючы, што „пры непарадках на тым альбо іншым вучастку гаспадаркі, за якім пастаўлены сачыць той альбо іншы работнік, ці група КК-РСІ, яны павінны несці адказнасьць побач з гаспадарчымі органамі, асабліва ў тых выпадках, калі даны работнікі ці КК-РСІ ў цэлым, аб гэтым сваячасова не сыгналізавалі вышэйшым органам“ (III пленум ЦКК УсеКП(б)).

Работа па-новаму патрабуе яшчэ большага ўздыму ролі КК-РСІ, як *арганізатара рабочых, колгасных і працоўных мас.*

Пленум прапануе КК-РСІ дабіцца карэннага палепшання ўсёй масавай работы:

а) забяспечыць неадкладны пералом у разгортванні рабочага шэфства над дзяржапаратам і масавае вылучэнне рабочых у якасці намеснікаў па сацыялістычнаму сумяшчэнню ў дзярж. апарате, не адрываючы іх ад вытворчасці. Павесці бязьлітасную барацьбу з опартуністычнай недаацэнкай і ігнораваннем рабочага шэфства і сацыялістычнага сумяшчэння, як і з прайўленнем правага опартунізму на практыцы;

б) у працягу жніўня арганізаваць групы садзейнічання РСІ на прадпрыемствах, саўгасах і колгасах, уцягваючы ў групы рабочых ударнікаў, колгаснікаў і рабочых саўгасу, захоўваючы пры гэтым поўную добраахвотнасць, карэнным чынам палепшыць кіраўніцтва сэкцыямі РСІ пры саветах, зрабіўшы групы садзейнічання РСІ і сэкцыі РСІ сапраўднымі апорнымі пунктамі КК-РСІ на мясцох, якія сваячасова сыгналізуюць аб недахопах і скажэннях, праяўляюць актыўную ролю на мясцох па зьнішчэнні недахопаў. Зрабіць асноўным зместам работы груп садзейнічання РСІ і сэкцыі РСІ ў бліжэйшы час пытанні ўборачнай і асенняй пасеўкампаніі ў вёсцы і арганізацыю ўборкі прыгарадных гаспадарак, контроль за выкананнем пастановаў Чэрвеньскага пленуму ЦК УсеКП(б) аб гарадзкой гаспадарцы — у горадзе,

в) выканаць пастанову Прэзыдыуму ЦКК УсеКП(б) аб сумеснай рабоце ўдарнікаў друку і актыву КК-РСІ, прыцягваючы цэнтральны, раённы і нізавы друк і рабселькораў да актыўнага ўдзелу і сумеснага правядзення з КК-РСІ ўсіх важнейшых гаспадарча-політычных мерапрыемстваў;

г) абавязаць КК-РСІ неадкладна палепшыць пастаноўку работы Бюро скаргаў у такой меры, каб яны былі здольны ня толькі рэагаваць на скаргі працоўных, але-ж на падставе скаргаў палепшаць работу апарату і праводзіць сілмі свайго актыву сыстэматычную, плянавую праверку выканання рашэнняў РСІ, важнейшых пастановаў партыі і ўраду.

Пленум ставіць бліжэйшай задачай дабіцца пералому ў справе ўцягнення ва ўсю работу РСІ профсаюзаў і комсамолу, значнага пашырэння і палепшання работы органаў масавага контролю (Часовыя Контрольныя Камітэі, Часовыя Контрольныя брыгады, групы садзейнічання і сэкцыі РСІ, шэфскія брыгады, „Лёгкая Каватэрыя“) і ўздыму ролі профсаюзаў і комсамолу ў правядзенні разгорнутага наступу на бюрократызм, рацыяналізацыі апарату і пастаноўкі масавай праверкі выканання.

7. Пленум прапануе КК РСІ ўпарадачыць работу свайго апарату, значна скараціць аб'ём і колькасць ізлішніх дакладных запісак, вынікаў, пастановаў, скараціць да мінімуму розныя пасяджэнні, арганізаваўшы больш рацыянальнае скарыстанне рабочага дня ў рабоце ўсіх зьвеньняў партыйнага, савецкага, гаспадарчага і інш. апаратаў, выкарыстоўваючы пэўную частку часу на самападрыхтоўку і ўздым кваліфікацыі актыву, аўладання тэхнікай, асабліва гэта датычыцца работнікаў КК-РСІ.

Даручыць Прэзыдыуму ЦКК у бліжэйшы час вывучыць і ўпарадачыць грамадскую работу ў адным раёне, з мэтай ужыцця гэтай практыкі ў астатніх раёнах.

Пленум падкрэсьлівае, што перабудова работы па-новаму павінна забяспечыць значна большы ўздым ролі КК-РСІ па сыгналізацыі і па-пярэджаньні скажэньняў партыйнай лініі і ўсякіх прарываў, па аказаньні канкрэтнай дапамогі ў выпраўленьні недахопаў, зрабіўшы органы КК-РСІ ўзорнымі апаратамі, якія на аснове зьбіраньня лепшай станючай практыкі організоўваюць на сваім прыкладзе ўзорную пастаноўку работы ва ўсім апарате. Уся работа КК-РСІ павінна і надалей забяспечыць няўхільнае правядзеньне генэральнай лініі партыі, неаслабную барацьбу з усякім скажэньнем гэтай лініі, правым опартунізмам, як галоўнай небясьпекай на даным этапе, „левым“ опартунізмам і прымірэньствам да іх і мобілізацыі мас на поўнае выкананьне пляну сацыялістычнага будаўніцтва.

Рэзолюцыя V пленуму ЦКК КП(б)Б

на дакладу т. Рэвінскага аб становішчы самакрытыкі ў КП(б)Б

I.

XV З'езд УсеКП(б) і адозва ЦК ад 3 чэрвеня 1928 году з усёй рашучасьцю паставілі перад партыяй і рабочай клясай важнейшую задачу „падняць магутную хвалю творчай самакрытыкі зьнізу, якая сапраўды асьвежыць і палепшыць усю савакупнасьць партыйных, профэсійных, савецкіх і інш. арганізацый“, падкрэсьліўшы, што „лёзунг самакрытыкі“, не зважаючы на асобы“, крыгчыкі зьверху да нізу і зьнізу да верху „ёсьць адзін з цэнтральных лёзунгаў дня“ (з адозвы ЦК УсеКП(б) аб самакрытыцы).

„Лёзунг самакрытыкі... калі ён будзе праведзены правільна і сумленна, павінен даць па крайняй меры два вынікі. Ён павінен, першае, узняць нільнасьць рабочае клясы, завастрыць яе ўвагу на нашых недахопах, аблягчыць выпраўленьне гэтых недахопаў і зрабіць немагчымымі ўсякага роду „нечаканасьці“ у нашай будаўнічай рабоце. Ён павінен, на другое, узняць політычную культурнасьць рабочае клясы, разьвіць у ёй пачуцьцё гаспадары краіны і аблягчыць абучэньне рабочае клясы справе кіраўніцтва краінай“ (Сталін).

Наша партыя дабілася рашаючых посьпехаў на ўсіх вучастках соцыялістычнага будаўніцтва, дзякуючы непахляжнаму ажыццяўленьню генэральнай лініі. Мэтодам бальшавіцкай самакрытыкі была мобілізавана, пад кіраўніцтвам Ленінскага ЦК УсеКП(б), сама партыя, рабочая кляса ў саюзе з асноўнымі масамі сялянства на барацьбу за правядзеньне політыкі соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны, соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі і ліквідацыі кулацтва, як клясы на базе суцэльнай калектывізацыі.

Няухільнае і пасьлядоўнае правядзеньне бальшавіцкай самакрытыкі, як магутнага методу ў барацьбе за генэральную лінію партыі, самакрытыкі, наносзячай сакрушальны ўдар па праваму і „леваму“ опаргунізму, прымірэнству і інш. варожых уплывах у нашых радых—выклікала бурны рост політычнай актыўнасьці і творчага энтузіязму рабочае клясы і працоўных мас, пад кіраўніцтвам партыі, на выкананьне плянаў і ў чатыры гады.

II.

Гіганцкія тэмпы індустрыялізацыі і соцыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі БССР на базе саўгаснага і колгаснага будаўніцтва, нябывалы рост культуры, нацыянальнай па сваёй форме і пролетарскай па сваім зьмесьце, яскрава сьведчаць аб тым, што КП(б)Б дабі-

лася гэткіх вялізарных поспехаў у правядзенні генэральнай лініі партыі на аснове пролетарскай самакрытыкі, выходзячай і мобілізуючай рабочую клясу і вядучых ёю працоўных мас на правядзенне разгорнутага соцыялістычнага наступлення па ўсім фронце.

Чыстка партыйнай арганізацыі і дзяржаўнага апарату садзейнічала яшчэ большаму ўздыму актыўнасці рабочых і працоўных мас (разгарнулася соц. спаборніцтва і ўдарніцтва, сустрэчныя пляны) і з'явілася магутным штуршком па далейшым разгортванні пролетарскай самакрытыкі, уздыму яе на вышэйшую ступень, робячы яе сапраўдным сродкам барацьбы па знішчэнні недахопаў партыйных, профэсійных, савецкіх і гаспадарчых арганізацый. Самакрытыка набыла вялічэзнае выхавальнае значэнне па перавыхаванні масавага прытоку новых рабочых, прышоўшых на вытворчасць з вескі і мястэчка ў большасці з трэбна-буржуазнай індывідуальнай ідэалогіі, па абучэнні гэтай масы калектыўнай, свядомай соцыялістычнай працы і ўцягненні яе ў актыўнае соцыялістычнае будаўніцтва.

КП(б)Б і згуртаваўшаяся вакол яе рабочая кляса метадам пролетарскай самакрытыкі выкрыла і разаблачыла „прышчэпаўшчыну“, рад іншых права-опартуністычных і нацыянал-опартуністычных скажэнняў партыйнай лініі, КП(б)Б загартавалася ў барацьбе з контр-рэвалюцыйным троцкізмам, з усякімі „лявацкімі“ загібамі і прымірніцтвам да іх, разаблачыла контр-рэвалюцыйную сутнасць беларускага нацыянал-дэмакратызму і шовінізмаў усіх колераў, вядзе рашучае змаганне з вялікадзяржаўным шовінізмам — галоўнай небяспекай на даным этапе. У гэтай барацьбе КП(б)Б вырасла колькасна і ідэа, умацніла ленінскае адзінства, надзвычайна вырас яе аўтарытэт у пролетарскіх і працоўных масах, яна аказалася ў поўнай меры здольнай быць на чале разгорнутага соцыялістычнага наступлення па ўсім фронце, паспяхова адбіваючы шалёнае супраціўленне ўсіх варожых сіл дыктатуры пролетарыяту.

III.

XVI З'езд УсеКП(б) адзначыў, што „самакрытыка, як штодзённы арганічны метад партработы, не ва ўсіх арганізацыях выстарчальна разгорнута, яшчэ назіраюцца факты зажыму і скажэння самакрытыкі“. Пленум ЦКК КП(б)Б падкрэслівае, што даная ацэнка застаецца цалкам правільнай і зараз для раду партыйных арганізацый Беларусі. Выкрыты за апошні час:

а) грубейшы заціск самакрытыкі з боку былога партыйнага кіраўніцтва Барысаўшчыны і на гэтай падставе рад вытворчых прарываў,

б) у выніку права-опартуністычных адносін Віцебскага Гаркому да ажыццяўлення лёзунгу партыі аб самакрытыцы, зажыму і ігноравання крытыкі па радзе фабрычна-заводскіх калектываў і ўстаноў стварыліся глыбокія прарывы ў правядзенні прамфініляну, нацполітыкі і перабудовы партыйна-масавай работы;

в) факты праследвання за крытыку і опартуністычныя скажэнні партыйнай лініі ў Буда-Кашалеўскай, Сьмілавіцкай і Рэчыцкай партарганізацыях;

г) у выніку слаба разгорнутай самакрытыкі дапушчаны „левыя“ загібы ў рабоце Лельчыцкай і Лоеўскай партарганізацыях і права-опартуністычныя адносіны да правядзення пасеўных плянаў (скарачэнне плянаў) у Уваравіцкай, Стара-Дароскай і Церахоўскай партарганізацыях.

Праведзеная Прэзыдыумам ЦКК праверка становішча самакрытыкі, унутрыпартыйнай і рабочай дэмакратыі па радзе партыйных арганізацыі сьведчыць аб тым, што самакрытыка па радзе партыйных арганізацыі і радзе зьвеньняў савецкіх, профэсійных, гаспадарчых і коопэрацыйных арганізацыі разгорнута зусім слаба, у частцы з іх нездавальняюча. Самакрытыка ў гэтых арганізацыях ня стала асноўным арганічным мэтодам штодзённай работы па мобілізацыі мас на правядзеньне політычна-гаспадарчых задач, выпраўленьне недахопаў і скажэньняў партыйнай лініі.

IV.

Пленум ЦКК КП(б)Б адзначае наступныя асноўныя недахопы і скажэньні ў справе разгортваньня самакрытыкі:

а) многія партыйныя арганізацыі не растлумачылі шырокім партыйным і асабліва беспартыйным рабочым, колгасным масам сэнс і значэньне бальшавіцкага лёзунгу самакрытыкі, слаба выкарысталі самакрытыку, як мэтод выхаваньня партыйных кадраў, партыйных і рабочых мас, асабліва новых рабочых і колгаснікаў, адсюль наяўна настрояў баязьні крытыкаваць;

б) не ва ўсіх арганізацыях усьвядомілі ролю самакрытыкі, як асноўнага мэтоду работы, у радзе выпадкаў разглядаюць самакрытыку, як чарговую кампанію, адарваную ад агульных задач барацьбы за генэральную лінію партыі;

в) у радзе ячэек, калектываў і нават у паасобных арганізацыях існуюць няправільныя погляды і спробы абмежаваць самакрытыку. Факты, калі крытыка дзейнасьці паасобных членаў партыі, сакратароў ячэек і калектываў кваліфікуецца, як падрыў партыйнага кіраўніцтва і крытыка партыйнай лініі ў цэлым. Наяўна няправільных адносін да крытыкі, прышываньне ярлыкоў „бузацэра“, „ухіліста“, патрабаваньне так званай, 100-процантнай праўды і г. д. Такія спробы прыводзяць да заціску і скажэньня крытыкі і зьвязаны з антыпартыйнымі настроямі, масабаязьню (баязьня масы);

г) рад недапушчальных фактаў прасьледваньня рабселькораў за актыўную барацьбу з недахопамі і скажэньнямі партыйнай лініі паказваюць, што ў якасьці зброі супроць крытыкі глушыцелі ўжываюць розныя спробы па апарочваньні корэспондэнтаў і ўсякія мэтоды барацьбы з апошнімі (адданьне пад суч „за клевету“, выключэньне з партыі, зьняцьце з працы);

д) наяўна выпадкаў парушэньня ўнутрыпартыйнай, рабочай дэмакратыі і рэволюцыйнай законнасьці (Барысаў, Віцебск, Сьмілавічы, Лельчыцы, Копыль), адміністраваньне, верхглядзтва ў кіраўніцтве, няўменьне слухаць масу, позьняе рэагаваньне на сыгналы зьнізу),

е) нездавальняючае становішча з рэагаваньнем на крытыку ў друку, прапановы рабочых і колгасных мас, што затрымлівае далейшае разгортваньне самакрытыкі, граючы на руку опартуністычным і клясаварожым элемэнтам у іх барацьбе супроць гэтай важнейшай зброі партыі і пролетарыату;

ж) буйнейшым недахопам зьяўляецца недастатковае кіраўніцтва з боку партыйных камітэтаў, калектываў і ячэек справай разгортваньня самакрытыкі, у радзе месц нізкая арганізуючая роля іх і няўменьне мобілізаваць масу, каб вастрыё самакрытыкі накіраваць на рашаючыя вучасткі работы і поўнасьцю выкарыстаць яе на правядзеньне політычна-гаспадарчых задач. Наяўна фактаў перахлэстаньня, опартуні-

ычнага самацёку (абязьлічаная самакрытыка) сьведчыць аб тым, што ў наасобных мясцох варожыя элемэнты прабуюць выкарыстаць бальшавіцкі лёзунг супроць правадзімых партый мерапрыемстваў.

Практыка паказала, што на чале душэньня і ігнараваньня крытыкі, галоўным чынам, становяцца опартуністы і бюрократы, сярод якіх „комуністы“ - бюрократы граюць далёка не апошнюю ролю“ (Сталін). Ва ўсіх выпадках, дзе меў месца зажым самакрытыкі, назіраліся грубейшыя опартуністычныя скажэньні партыйнай лініі, асабліва правы опартунізм на практыцы. Адсутнасьць разгорнутай прынцыповай крытыкі стварала спрыячую глебу для шкодніцкай дзейнасьці (Дзяржынскі, Бел. Акадэмія Навук і інш.) і другіх прарываў на радзе наасобных вучасткаў гаспадарчага і культурнага будаўніцтва (прытупляла бальшавіцкую пільнасьць у барацьбе з усякім праяўленьнем опартунізму).

V.

„Новая абстаноўка, новыя задачы гаспадарчага будаўніцтва“ (Сталін), пасьляховае ажыццяўленьне задачы завяршэньня пабудовы фундаманту соцыялістычнай эканомікі СССР і выкананьня 5-годкі ў 4 гады патрабуюць максымальнага напружаньня ўсіх сіл партыі, рабочае клясы, колгасных і працоўных мас для поўнага выкананьня пляну разгорнутага соцыялістычнага наступленьня па ўсім фронце. Вырашэньне гэтых задач патрабуе яшчэ больш рашучага разгортваньня бальшавіцкай самакрытыкі, не зважаючы на асобы, зрабіўшы яе сапраўдным арганічным мэтам работы ўсіх зьвеньяў партыі, профсаюзаў і комсамолу, савецкіх, гаспадарчых і коопэрацыйных арганізацый, мэтам „узьяцьця ідэявага ўзроўню і бальшавіцкага выхаваньня партыйных кадраў і партыйных мас для выкрыцьця скажэньняў партыйнай лініі, опартунізму на практыцы і для далейшага разьвіцьця унутрыпартыйнай дэмократыі“ (з пастановаў XVI Зьезду ЎсеКП(б)).

Пленум ЦКК КП(б)Б падкрэсьлівае, што асноўная задача самакрытыкі заключаецца „ў самым смелым, самым рашучым і самым пасьлядоўным уцягненьні мас у справу соцыялістычнага будаўніцтва“, зрабіўшы яе важнейшым „вагаром барацьбы за сапраўднае выпраўленьне ўсяго апарату, для сапраўднай, а не папяровай барацьбы з бюрократызмам, для масавага паходу супроць усіх ворагаў, пачынаючы ад кулака і шкодніка і канчаючы элемэнтамі разлажэньня ў нашых уласных радох“.

Пленум ЦКК КП(б)Б прапануе ўсім партыйным, комсамольскім арганізацыям і кантрольным камісіям:

а) сконцэнтраваньне ўсю ўвагу на хутчэйшае сканчэньне перабудовы партыйна-масавай, комсамольскай, профэсійнай, савецкай, коопэрацыйнай і гаспадарчай работы. У аснову перабудовы пакласьці максымальнае выкарыстаньне творчай ініцыятывы, ідучай зьнізу крытыкі рабочых і колгасных мас, далейшае разьвіцьцё такіх форм самакрытыкі, як соцыялістычнае спэборніцтва і ўдарніцтва і перанясеньне цэнтру цяжару работы ў нізавое вытворчае зьвяно (цэх, аграгат, брыгаду, групу, колгас і г. д.);

б) лічачы недапушчальным, калі па радзе прадпрыемстваў і асабліва колгасаў і ўстаноў комуністы і комсамольцы яшчэ патагоўна не ахоплены соц. спэборніцтвам і ўдарніцтвам—Пленум ЦКК ставіць перад усімі партыйцамі і комсамольцамі баявую і неадкладную задачу—на аснове 100-процэнтнага актыўнага ўдзелу ва ўдарных бры-

гадах вазглавіць рух соц. спаборніцтва і ўдарніцтва, разгортваць і вазглавіць крытыку рабочых, колгасных і працоўных мас, накіроўваючы яе на рашаючыя вучасткі гаспадарчага і культурнага будаўніцтва;

в) пленум звярочвае асаблівую ўвагу на неабходнасьць вастрэе пролетарскай самакрытыкі накіраваць на фронт нацыянальна-культурнага будаўніцтва ў напрамку пасіленьня рабочага контролю, устанавленьня сапраўднай сувязі рабочых праз шэфства (соц. сумяшчэньне) з навуковымі ўстановамі, актыўнага вырашэньня ўсёй рабочай масы праз профсаюзы, пад кіраўніцтва партарганізацыі, праблемы падрыхтоўкі тэхнічных і навуковых пролетарскіх кадраў, хутчэйшага аўладаньня беларусізацыяй і ўсёму на вышэйшую ступень кіруючай ролі рабочых ва ўсім працэсе будаўніцтва культуры, пролетарскай па сваім зьмесьце і нацыянальнай па сваёй форме, забясьпечыўшы неаслабнае сыстэматычнае партыйнае кіраўніцтва гэтым адказнейшым вучасткам;

г) пленум абавязвае ўсіх кіраўнікоў прадпрыемстваў, устаноў, саўгасаў, колгасаў, коопэратываў і інш. стварыць усе ўмовы для разгортваньня крытыкі рабочых і працоўных мас па аблягчэньні барацьбы мас з недахопамі, рэгулярна рабіць справаздачы перад шырокімі рабочымі і працоўнымі масамі аб выніках рэалізацыі прапанов (як вусных, так і пісьмовых), прапанову вытворчых нарад, эконо-камісій, часовых контрольных камісій, брыгад.

Пленум падкрэсьлівае, што ва ўмовах абвастрэньня клясавай барацьбы павінна быць узнята бальшавіцкая пільнасьць партыйных мас і органаў ЦК-РСІ да ўсякіх спроб абмежаваньня, зажыму, прасьледваньняў і ігнораваньня крытыкі, у якой-бы форме гэта не праяўлялася. Пленум прапануе ўсім контрольным камісіям і партыйным організацыям весьці бязлітасную барацьбу з спробамі абмежаваньня, зажымам, прасьледваньнем і ігнораваньнем прапанов і крытыкі ў друку, з усякімі бюрократычнымі адпіскамі і абвярганьнем крытыкі, як з прапуленьнем правага опартунізму ў практычнай дзейнасьці.

Неабходна ў тэй-жа час весьці рашучую барацьбу з усякім перахлэстваньнем самакрытыкі, з малейшымі спробамі опартуністычных і клясава-варожых элемэнтаў пад сьцягам „самакрытыкі“ біць па генэральнай лініі партыі, выкрываючы іх антыпролетарскую, антыпартыйную сутнасьць перад партыйнымі, рабочымі, колгаснымі і працоўнымі масамі. Гэта патрабуе ад усіх партыйных організацыяў забясьпечэньня моцнага сыстэматычнага партыйнага кіраўніцтва справай разгортваньня самакрытыкі, ўздыму арганізуючай ролі партыйных ячэек і камітэтаў па мобілізацыі мас навакоі бальшавіцкага лёзунгу самакрытыкі, як важнейшай зброі ў барацьбе за генэральную лінію партыі, за форсаваньне высокіх тэмпаў соцыялістычнага будаўніцтва;

д) ухваляючы пастанову Прэзыдыуму ЦКК у частцы правэркі выкананьня пастановаў XVI партканфэрэнцыі аб нескарыстаньні скоп-промагаваных і неапраўдаўшых сябе на рабоце камуністаў, пленум ЦКК абавязвае ўсе ЦК і партыйныя організацыі строга самаць за няўхільным і паслядоўным правядзеньнем гэтай пастановы.

Пленум абавязвае партыйныя організацыі і контрольныя камісіі неадкладна забясьпечыць поўнае зьлішчэньне ўсіх адзначаных недахопаў і скажэньняў пры разгортваньні самакрытыкі, растлумачыўшы значэньне бальшавіцкага лёзунгу самакрытыкі самым шырокім рабочым, колгасным і працоўным масам.

Пленум ЦКК прапануе кантрольным камісіям—РСІ сыстэматычна правяраць выкананьне пастановаў партыі аб самакрытыцы, унутрыпартыйнай і рабочай дэмакратыі, весці бязьлітасную барацьбу з усякімі скажэньнямі і зажывам самакрытыкі, строга сачыць за тым, каб самакрытыка насіла дзейсны характар і была заўсёды накіравана ў абарону генэральнай лініі партыі і на рашучую барацьбу з опартыстэчнымі скажэньнямі.

VI.

Пленум ЦКК КП(б)Б адзначае, што магутны ўздым політычнай актыўнасьці рабочае клясы і працоўных, як вынік правільнасьці генэральнай лініі партыі меў вялікі ўплыў на рост рабселькорства, росту партыйнага і савецкага друку (цэнтральнага раённага і асабліва нізавога). Друк і рабселькоры пад кіраўніцтвам партыі ужо адыгрываюць вялікую ролю „самай вострай, самай моцнай зброі партыі, ролю „камандзіраў пролетарскай грамадзкай думкі“ (Сталін). Констатууючы значную работу, праведзеную за апошні час партыйнымі організацыямі пры актыўным удзеле органаў КК-РСІ у сувязі з месячнікам друку і другім Усебеларускім Зьездам Рабсельваенкораў, высокую політычную актыўнасьць рабселькорства мас, узятую на аснове рашэньняў ЦК УсеКП(б) і ЦК КП(б)Б, пленум прапануе партыйным організацыям і кантрольным камісіям забяспечыць неадкладны карэнны пералом у палепшаньні партыйнага кіраўніцтва рабселькорствам, раённым і нізавым друкам, лічыць гэта адным з важнейшых і адказнейшых вучасткаў партыйна-масавай работы кожнай партыйнай ячэйкі, кожнага партыйнага камітэту.

Пленум прапануе ўсім партыйным організацыям і кантрольным камісіям рашэньні ЦК УсеКП(б) і ЦК КП(б)Б аб перабудове работы з рабселькораў, раённым і нізавым друкам, паставы 2-га Усебеларускага Зьезду Рабсельваенкораў у бліжэйшы час давесць да самых шырокіх рабочых, колгасных і працоўных мас, дабіваючыся сапраўднага выкананьня вядучага лёзунгу ў рабселькорскім руху „кожны рабселькор—ударнік, кожны ударнік—рабселькор“. Узяць ролю рабселькораў, як арганізатараў мас, прапандыстаў і агітатараў у барацьбе за правядзеньне генэральнай лініі партыі, за скарыстаньне ўсіх вытворчых магчымасьцяў і сродкаў для соцыялістычнага будаўніцтва, за аўладаньне тэхнікай, за сусьляную калектывізацыю і на гэтай аснове ліквідацыю кулацтва, як клясы. Узяць ролю рабселькораў і партыйна-савецкага друку для напярэджаньня прарываў і скажэньняў партыйнай лініі і асьвятленьня, побач з недахопамі, лепшых прыкладаў і дасягненьняў соцыялістычнай будоўлі, выхоўваючы на іх рабочую клясу і працоўныя масы.

Пленум прапануе КК-РСІ ўцягнуць шырокую масу рабселькораў, ударнікаў, ударных брыгады друку ва ўсю работу КК-РСІ, правярку выкананьня, у актыўную барацьбу з бюрократызмам. Сумесная работа КК-РСІ з ударнымі брыгадамі друку павінна быць у бліжэйшы час накіравана на правэрку таго, як на справе ажыццяўляюцца пастаўленыя т. Сталіным на чэрвеньскай нарадзе гаспадарнікаў новыя задачы гаспадарчага будаўніцтва, у сувязі з новымі ўмовамі разьвіцьця прамысловасьці (ліквідаваньне цяжучасьці рабочае сілы, ураўнаважаньне, абязьлічкі, спэцаэдзтва, сапраўднае ўкараненьне гаспадарчага разьліку, ўзмацненьне тэмпаў падрыхтоўкі кадраў спэцыялістаў, палепшаньне культурна-бытавога абслугоўваньня рабочых),

вырашаючы гэтыя задачы ў адпаведнасьці з канкрэтнымі ўмовамі работы ў кожным раёне, на прадпрыемстве, у колгасе, саўгасе" (з пастаноў ЦКК УсеКП(б), узяўшы ролю КК-РСІ па напярэджанні хваравітых зьявішч і скажэньняў партыйнай лініі, узяўшы на вышэйшую ступень ролю КК-РСІ, як арганізатара рабочых, колгасных і працоўных мас, каб мэтодам бальшавіцкай самакрытыкі іх мобілізаваць на правядзеньне політычна-гаспадарчых задач.

Пленум ЦКК КП(б)Б заклікае ўсіх партыйцаў, комсамольцаў, усіх рабочых і колгаснікаў выкарыстаць магутны мэтад бальшавіцкай самакрытыкі для поўнага ажыццяўленьня пастаноў апошняга пленумаў ЦК УсеКП(б) і КП(б)Б і паказаньняў у прамове г. Сталіна, для неадкладнай ліквідацыі вытворчых прарываў, пасьпяховага правядзеньня ўборачнай і асеньняй пасеўнай кампаніі, правядзеньня хлеба- і ільна-нарыхтовак, завяршэньня сьцэльнай калектывізацыі і на гэтай аснове ліквідацыю кулацтва, як клясы. Праізаць самакрытыку ў вытворчы быт рабочых і колгаснікаў, накіраваць яе востры сьпроць прагульшчыка, лодыра, сьпроць таго, хто выпускае дрэннай якасьці прадукцыю, сьпроць шкодніка і бюрократа, сьпроць правага опартуніста, які прыкрываецца пад "об'ектыўныя" прычыны і спрабуе сарваць тэмпы соцыялістычнага наступленьня, сьпроць "левых" загібшчыкаў і прымірэнцаў, сьпроць усіх ворагаў соцыялістычнага будаўніцтва.

Рэзолюцыя V пленуму ЦКК КП(б)Б

па пытаньні аб выкананьні пастановы ЦК УсеКП(б) і СНК СССР аб чыгуначным транспорце і падрыхтоўцы да асеньня-зімовых перавозак

I.

Вялізарнейшыя посьпехі ў справе індустрыялізацыі СССР і сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі па шляху арганізацыі буйных савецкіх гаспадарак і суцэльнай калектывізацыі ператвараюць СССР у сапраўдную індустрыяльную краіну.

На падставе эканамічнага ўзросту ўсяго Саюзу, БССР дабілася вялізарных посьпехаў і ператвараецца з краіны аграрнай у краіну індустрыяльную і краіну буйнай жывёлагадоўлі і тэхнічных культур.

Узрост прамысловасьці, пабудова новых фабрык і заводаў, рашучы надзея сельскай гаспадаркі — на падставе яе калектывізацыі — дае вялікі ўзрост работы транспарту.

Пасьпяховае выкананьне 5-гадовага пляну ў БССР значна павысіла грузазварот чыгуначнага транспарту. Калі ў 1929 г. грузазварот быў 8,8 міль. тон, то ў 1930 г. ён вырас да 11,5 міль. тон, што ў параўнаньні з дзярэволюцыйным часам дае ўзрост у 4 разы.

Ня гледзячы на гэтыя дасягненьні тэмпы работы чыгуначнага транспарту адстаюць ад патрабаваньняў народнай гаспадаркі. Гэта становішча прывяло да таго, што транспорт стаў вузкім месцам у народнай гаспадарцы.

II.

Пленум ЦКК КП(б)Б адзначае, што ў выніку выкананьня пастановы ЦК УсеКП(б) і СНК СССР аб чыгуначным транспорце за пэрыод з 15 I па сучасны момант у рабоце чыгуначнага транспарту Беларусі вызначыўся пералом.

Адозва ЦК і СНК выклікала вялікі ўздых актыўнасьці і творчай ініцыятывы шырокіх мас чыгуначнікаў на падставе разгортваньня сацыялістычных мэтодаў работы (соц. спаборніцтва і ўдарніцтва), што дало магчымасьць дабіцца аздаруленьня паравознага парку, палепшаньня выкананьня вымернікаў і палепшаньня работы транспарту па выкананьні задач, стаячых перад ім, аб чым сьведчыць наступнае:

1. Процэнт хворых паравозаў па Жлобінскім эксплёатацыйным раёне ў студзені мес. быў 30,2, у чэрвені — 21,22; па Гомельскім р-не: у студзені — 40,7, у чэрвені — 22,5, па Аршанскім р-не: у студзені — 22, у чэрвені — 14,4; па Віцебскім р-не: у красавіку — 32,7, у чэрвені — 19,9.

2. Сярэдня-сутачны прабег таварнага паравозу па Гомельскім эксплётацыйным раёне ў студзені мес. быў 168 кілёметраў, у чэрвені — 184; па Жлобінскім раёне — у студзені 134 кілёметры, у чэрвені — 160 кілёметраў; па Аршанскім раёне — у студзені — 137, у чэрвені — 180; па Віцебскім р-не — у студзені — 140, у чэрвені — 142.

Ня гледзячы на палепшаньне работы дарог па выкананьні эксплётацыйных вымернікаў, а таксама перавыкананьні паасобных вымернікаў, як-та: па комэрцыйнай і тэхнічнай хуткасьці ўсё-ж агульнае становішча тэткае, што па большасьці вымернікаў заданьне ня выконваецца. Так, напрыклад, па сярэдня-сутачным прабегу таварных вагонаў заданьне выконвае толькі адзін Гомельскі эксплётацыйны раён; па Жлобінскім раёне заданьне выконваецца на 85,79%, па Аршанскім р-не — на 76,99%, па Віцебскім — на 85,8% (чэрвень), зварот вагонаў таксама яшчэ ня выконваецца ніводным з раёнаў.

Пастанова ЦК і СНК ўпаўне забяспечвае поўнае аздарэньне чыгуначнага транспарту. Такое становішча, што да гэтага часу ў рабоце чыгуначнага транспарту Беларусі наміраўся толькі пералом і дасягнута поўнага аздарэньня ўсёй работы, глумачыцца тым, што гэта дырэктыва партыі сустрэла опартуністычнае супрацьдзейнае з боку паасобных работнікаў дырэкцыі Заходніх і МББ чыгунак, а таксама і з боку паасобных раёнаў і дэпо, што творчая ініцыятыва, энтузіязм мас ня быў належным чынам падхоплены і вазглаўлены партыйнымі, профэсійнальнымі, гаспадарчымі арганізацыямі на мясцох. Асноўныя дырэктывы па правядзеньні спаранай язды і барацьбы з абязьлічкай, як ключ да аздарэньня транспарту не праводзіліся з усёй жорсткасьцю, дзякуючы чаму стварыліся значныя зрывы спаранай язды, дасягаючыя па таварных паравозах да 35 проц (Віцебскі р-н, чэрвень), і па пасажырскіх паравозах — да 48 проц. (Аршанскі р-н, чэрвень). Дырэктыва аб карэннай перабудове ўсёй работы ў адпаведнасьці з стаячымі перад транспортам задачамі, з перамяшчэньнем цэнтру цяжкасьці ў цэхі, брыгады, групы па гаспадарчай, профэсійнай і партыйнай лініі да гэтага часу не праведзена, без правядзеньня гэтага ня можна быць забяспечана выкананьне задач, стаячых перад транспортам, і поўнае аздарэньне ўсёй транспартнай гаспадаркі.

Пленум ЦКК КП(б)Б прапануе кантрольным камісіям і партыйным арганізацыям весці бізэлітасную барацьбу з праявамі правага опартунізму на практыцы, прымірэнцтвам і „очковітэрствам“ і не застанаўлівацца перад прыняцьцем жорсткіх мер да тых, хто затрымлівае правядзеньне ў жыцьцё баявога загаду партыі.

Пленум ЦКК КП(б)Б прапануе Упаўнаважанаму ЦКШЗ пры СНК БССР форсаваньне работу па распрацоўцы пляну, рэканструкцыі і сумесна з Дзяржплянам БССР і мясцовымі саветамі, а таксама гаспадарчымі і коопэрацыйнымі арганізацыям прыступіць да распрацоўкі пляну грузазвароту і грузапатокаў па МББ і Заходніх чыгунках на другую пядзігодку.

Пленум ЦКК КП(б)Б прапануе Дзяржпляну і ўсім гаспадарчым і коопэрацыйным арганізацыям неадкладна прыступіць да складаньня транспартна-эканамічнага баянсу з тым, каб ён быў скончаны да 20 жніўня.

Пленум прапануе начальнікам раёнаў, дэпо, станцый і дыстанцый узмацніць барацьбу за ўнядрэньне зьдзелшчыны на справе ва ўсіх зьвешчэньнях з мэтай поўнай ліквідацыі на дарогах ураўнілаўкі ў зарплатне, пераглядзець нормы выпрацоўкі і расцэнкі і павысьць зарплату вядучым кваліфікацыям, а таксама пашырыць сыстэму прэміяльнай

аплаты і правільнай пабудовы зарплаты і ліквідацыі цяжучасьці рабсілы.

Пленум прапануе начальнікам эксплёатацыйных раёнаў БССР прывесці наступныя мерапрыемствы, накіраваныя да далейшага ўзмацнення спаранай язды:

а) у першую чаргу ўзьняць кваліфікацыю наладчыкаў дэпо, палепшыць графікі, організацыю выразны і хуткі выклік з кватэр паравозных брыгад, максымальна ўвязаць плян адпачынкаў з пастаноўкай паравозаў у працяжны рамонт, прасачыць за сапраўдным прымацаваньнем сталай, а ня першай папаўшайся падменнай брыгады, недапускаць разьдзельнага ўходу ў адпачынак асоб з адной брыгады;

б) ліквідаваць абязьлічку ўсіх відаў на вытворчасці (варштаты, інструманты і г. д.);

в) прыняць меры да поўнай ліквідацыі спазьнення пасажырскіх і таварных паяздоў;

г) правесіць адпаведнасьць дыспэтчарскага апарату і кіраўнічых апэрацыйных работнікаў станцый;

д) поўнасьцю ажыццявіць прымацаваньне саставіцельскіх брыгад да паркаў, да зьмен дыспэтчараў і па напрамках;

е) правесіць правядзеньне ў жыццё рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў па палепшаньні манэўровай грузавой работы вузлоў і лабіца спэцыялізацыі шляхоў і маршрутызацыі цяжкіх і ліквідаваць засылкі вагонаў і адпраўку бездакумэнтных грузаў;

ж) на справе ажыццяўляць адзіначальнае, асабліва з боку нізкавой пэлавай адміністрацыі, прымаючы меры ўзьдзеяньня на асоб, ня скарыстоўваючых свае правы адзіначальна, а таксама і скрыўляючых лінію партыі ў гэтым пытаньні;

з) павесіць баявітую барацьбу супроць парушэньцяў працоўнай дысцыпліны, тэрмінова рэагуючы на канкрэтныя факты ў адпаведнасьці з маючыміся на конт гэтага пастыновай ураду і паказаньнямі НКШЗ.

Партыйным і профэсійным організацыям сапраўды стаць на чале рабочых мас, мобілізаваць іх на рашучую барацьбу за выкананьне баявога загалу партыі на аздаруленьні транспартнай гаспадаркі, ліквідаваньні абязьлічкі і ўраўнілаўкі ў зарплате, па ўнядрэньні рацыяналізатарскіх мэтодаў працы, сваячасова скарыстоўваючы ініцыятыву і энтузіязм рабочых мас, вядучы барацьбу за хутчэйшае правядзеньне ў жыццё рабочых прапаноў, а таксама палепшыць работу таварыскіх судоў.

Асаблівую увагу ўдзяліць разьвіцьцю соцыялістычных форм працы, паставіўшы сваёй мэтай поўны ахон рабочых соц. спаборніцтвам і ўдарніцтвам і ў першую чаргу лабіца 100-процэнтнага ахопу і кіруючага ўдзелу ў гэтым партыйцаў і комсамольцаў, замацоўваючы рост соц. спаборніцтва і ўдарніцтва на канкрэтных эканомічных дасягненьнях у гэтай галіне (вучот эфэктыўнасьці ўдарніцтва).

Гомельскай, Мозырскай Жлобінскай, Асіпавіцкай, Магілёўскай, Менскай, Аршанскай, Віцебскай, і Полацкай РайКК-РСІ неадкладна організаваць пасты і праз групы садзейнічання РСІ і па-застанавіх інспэктароў лабіца выкананьня гэтых дырэктыў пленуму да пачатку асеньня-зімовых перавозак.

Пленум ЦК КП(б)Б констатуе яўна незадавальняючае становішча падрыхтоўкі працы да асеньня-зімовых перавозак. Маючыся ў эксплёатацыйных раёнах пляны асеньня-зімовых перавозак ня спускаюць у цэх, брыгаду і групу.

Спэцыяльна-аздаравіцельны рамонт паравозаў да асеньня-зімовых перавозак праводзіцца нездавальняючымі тэмпамі і не забяспечвае выкананьня задачы пропуску ўсіх паравозаў да 15 жніўня 1931 г.

Пленум ЦКК КП(б)Б прапануе начальнікам эксплёатацыйных раёнаў БССР да 15/VII-31 г. скончыць выкананьне спэцыяльнага аздараўчэльнага рамонту паравозаў, дырэкцыям дарог сваячасова забяспечыць раёнам месцы на заводах „ВОРЗ“у для перадачы паравозаў у рамонт.

Стан вагоннага парку, маючы рашучае значэньне для выкананьня задач па перавозках, зьяўляецца нездавальняючым. На 1/V-31 г. Заходняя чыг. мела процант таварных хворых вагонаў па бягучым рамонце некалькі вышэйшы ўстаноўленай нормы, а на МББ чыг. гэты процант перавышаў норму больш чым у 2 разы.

Увагі рамонту вагонаў удзелена значна менш, чым паравозам, і якасьць рамонту нездавальняючая.

Станцыі і вузлы раёнаў БССР па сваім разьвіцьці здольны забяспечыць грузатокі ў разьмерах, намечаных па асеньня-зімовых перавозках пры правільнай баявой рабоце кожнага транспартнага зьвязна.

Пленум прапануе пад асабістую адказнасьць дырэктара Зах. чыг. г. Падшываліна закончыць разьвіцьцё ст. Магілёў да пачатку асеньня-зімовых перавозак.

Пленум ЦКК прапануе:

а) гаспадарчым і коопэрацыйным організацыям неадкладна скасьці дакладны плян заявак з паказаньнем раёнаў пагрузкі і ст. прызначэньня на час асеньня-зімовых перавозак;

б) правесці ўсе падрыхтоўчыя работы да ўстаноўкі мэханізмаў па пагрузачных работах, паставіўшы пытаньне перад НКШЗ аб сваячасовым снабжэньні намечанымі па пляну мэханізмамі да пачатку ўзмоцненых перавозак;

в) будуючым участкам і раёнам узмацніць тэмпы будаўніцтва, зьвязанага з асеньня-зімовымі перавозкамі, як-та: пакгаўзы, памяшканьні для грузчыкаў, разьвіцьцё станцый, зьмякчэньне профіляў, жыллёвае будаўніцтва, асабліва ў Воршы і Жлобіне і забяспечыць сканчэньне гэтых работ ва ўстаноўленыя тэрміны;

г) абавязаць кліентуру і дыспэтчарскі апарат раёнаў спыніць сустрэчныя перавозкі, забяспечыць сваячасовы вываз грузаў з станцый і выгрузку вагонаў.

РайКК-РСІ мець неаслабны нагляд за пасьпяховым выкананьнем гэтых мерапрыемстваў і асабліва зьвярнуць увагу на коснасьць і драпежніцкія адносіны з боку кліентуры да скарыстаньня чыгуначнага транспорту.

IV.

Пленум ЦКК КП(б) адзначае, што недахоп рабочай сілы на чыгунках БССР зьяўляецца вынікам таго, што гаспадарнікі раёнаў не перайшлі „да політыкі організаванага набору рабочых“, ня сталі „на шлях дагавораў гаспадарчых організацый з колгасамі і колгаснікамі“ (Сталін), не ўзяліся за рашучую мэханізацыю вытворчасці, ня сумелі прыцягнуць жаночую сілу, сем'яў рабочых і працоўных мас, дзе маецца значная база, з якой можна чэрпаць праз падрыхтоўку дзяжурных па станцыі, касіраў, вагаўшчыкоў, кондуктароў і г. д.

Пленум прапануе партыйным організацыям і контрольным камісіям сконцэнтраваць усю ўвагу грамадзкасьці вакол забяспечаньня

выканання плянаў рацыяналізацыі і мэханізацыі гаспадаркі раёнаў за 1931 г. і неадкладна прыступіць да прыцягнення жаночай працы і заключыць дагаворы з колгасамі на дачу рабсілы на час асеньня-зімовых перавозак, а таксама абавязаць дырэкцыі чыгунак і начальнікаў эксплёатацыйных раёнаў паскорыць перападрыхтоўку неабходных кадраў.

V

Пленум ЦКК КП(б)Б констатуе, што перавод на гаспадарчы разьлік усіх зьвеньяў транспартнай гаспадаркі сустракае, як і спараная язда, значнае супраціўленьне з боку апарагаў дырэкцыі дарог і раёнаў (дырэкцыя Зах. чыг. і Жлобінскі р-н). „Надаючы выключна важнае значэньне правядзеньню гаспадарчага разьліку на транспорце“ (з паст. Чэрвеньскага пленуму ЦК УсеКП(б), Пленум прапануе гаспадарчым, профэсійным і партыйным арганізацыям і контрольным камісіям праверыць правядзеньне гаспадарчага разьліку ў вытворчых адзінках ужо пераведзеных, і на аснове іх практыкі перавесці на гаспадарчы разьлік усе зьвеньі і адзінкі транспарту БССР у другой палове 1931 г., адначасова дабіваючыся зьніжэньня сабекошту і палепшаньня работы транспарту.

VI.

Пленум ЦКК КП(б)Б указвае ўсім мясцовым партыйным і профэсійным арганізацыям на неабходнасьць тэрміновай перабудовы ўсёй партыйна-масавай работы пад кутом мобілізацыі мас вакол канкрэтных задач рэканструкцыі чыгуначнага транспарту і асеньня-зімовых перавозак, каб забясьпечыць, бязумоўна, бесьперабойнасьць работы ўсіх зьвеньяў транспарту па выкананьні плянаў перавозак.

Адначасова адзначаючы слабую работу трыкутніку на калёсах, у выніку адсутнічання сталай дапамогі з боку партыйных і профэсійных арганізацый, Пленум ЦК КП(б)Б прапануе ўзмацніць кіраўніцтва трыкутнікамі на калёсах, забясьпечыць тэрміновае правядзеньне ў жыцьцё іх прапаноў, даводзячы вынікі іх дзейнасьці да шырокіх рабочых мас.

Рэзолюцыя V пленуму ЦКК КП(б)Б

па дакладу т. Рыскіна аб рабоце парткалегіі ў сувязі з апошнімі рашэннямі ЦКК УсеКП(б)

1. Пленум ЦКК КП(б)Б поўнасьцю адабрае рашэнне Красавіковай Усесаюзнай нарады сакратароў парткалегій і пастановы III пленуму ЦКК УсеКП(б) аб рабоце Парткалегіі і прапануе Парткалегіі ЦКК КП(б)Б і ўсім рэальным кантрольным камісіям КП(б)Б кіравацца у далейшай сваёй рабоце гэтымі рашэннямі.

2. Органы КК, як і ўся партыя ў цэлым, стаяць на варце ленінскага адзінства партыйных радоў, якія ў сваёй штодзённай рабоце вядуць рашучую барацьбу за генэральную лінію партыі супроць правых і „левых“ опартуністаў, рэштак контррэвалюцыйнага а троецкізму і ўсякага роду прымірэнцаў, — садзейнічаючы забеспячэнню дасягнутых партыяй поспехаў у справе сацыялістычнага будаўніцтва, росту ідэалагічнай згуртаванасці, здараўлення і ўмацавання радоў партыі, ўзмацненню працоўнай дысцыпліны і павышэнню пачуцця адказнасці кожнага куніста.

3. Разам з гэтым пленум ЦКК КП(б)Б лічыць зусім правільнымі паказанні ЦКК УсеКП(б), што з правільным увагуле падыходам з боку КК пры разборы спраў, як маючых агульнапартыйны і палітычны характар, так і персанаальных спраў членаў партыі, прыцягнутых за рознага роду праступкі, — у рабоце кантрольных камісій маецца рад істотных недахопаў. Пленум ЦКК КП(б)Б звярчае увагу Партыйнай Колегіі і рэальных кантрольных камісій на неабходнасць хутчэйшага здыцця недахопаў, адзначаных у апошніх пастановах ЦКК УсеКП(б), маючых месца асабліва ў рабоце кантрольных камісій Беларусі, рашуча перабудаваўшы сваю работу у бок ўзмацнення увагі да задач, высу-нутых Чэрвеньскім пленумам ЦК УсеКП(б) і прамоваю т. Сталіна на іградзе гаспадарнікаў, зрабіўшы іх стрыжанем сваёй работы на бліжэйшы перыод.

4. У асноўным перабудова гэта павінна ісьці ў тым напрамку, каб „ўсю работу Парткалегіі і КК падпарадкаваць мэтам сацыялістычнага наступлення“ і „забяспечыць і у далейшым баявыя бальшавіцкія тэмпы сацыялістычнага будаўніцтва“, „ахоўваць ленінскае адзінства партыйных радоў“, яшчэ больш ўзмацніць барацьбу з усімі відамі опартунізму і прымірэнства да яго і ў асаблівасьці супроць правага ўхілу, бязлітасна прасякаючы ўсякія спробы, накіраваныя да расшатвання жалезнай партыйнай дысцыпліны і „забяспечыць далейшае сьмелае разгортванне бальшавіцкай самакрытыкі“ (XVI Зьезд УсеКП(б), каб работу КК уплатную наблізіць да фабрык, колгасаў і саўгасаў, перанесці непасрэдна на месцы работу па выкананні прамфінплана, унядрэнні гаспадарчага разьліку, разгортваньні суцэльнай калектыві-

сацыялісты і парткішэлі і КК у сваіх рашэньнях мелі на ўвазе ня толькі задачы выхаваньня гэтага ці іншага члена партыі, справа якога разьбіраецца ў кантрольнай камісіі, ці пакараньня яго за ўчыненыя партыйны паступак, але і задачы ўскрыцьця, вывучэньня і зьнішчэньня прычынаў, якія ствараюць спрыяючыя ўмовы для ўчыняемых пачасовымі членамі і групай членаў партыі паступкаў, шкодных для інтарэсаў партыі.

Планам ЦКК КІДЗ Б. перадае Прывыдыму, Парткалегіі і раённым кантрольным камісіям КІДЗ Б. намесніц рад канкрэтных мерапрыемстваў, якія вядуць да правядзеньня гэтых указаньняў у жыццё.

У прывыды, планам ЦКК адборна намечатся Парткалегія і наступныя пытаньні, якія падлягаюць прапрацоўцы ў адпаведны перыяд:

- а) удзел у ударніцтве і соц. саборах на зьвязаных з прамысловых прадпрыемствах і барацьбе з прагуламі, падвышэньні працоўнай дысцыпліны;

- б) роля камуністаў у набыццях у справе зьнішчэньня якасьці прамысловай прадукцыі, барацьба з бракам;

- в) роля камуністаў да сродкаў вытворчасьці (машыны, варштаты, інструмэнты і інш.), ліквідацыя абязьліччэньня;

- г) роля камуністаў у набыццях і ўнашэньні прогрэсыўных нормаў працы і ліквідацыі ўраўнаважанасьці;

- д) роля камуністаў у колгасах (удзел у саапарніцтве і ударніцтве, у правядзеньні зьдзяльчын, ліквідацыі абязьліччэньня, у правядзеньні культурна-масавай работы);

- е) роля камуністаў у саапарніцтве і МТС (удзел у саапарніцтве і ударніцтве, у правядзеньні зьдзяльчын, ліквідацыі абязьліччэньня);

- ж) роля партыйных арганізацый і пачасовых камуністаў у справе павышэньня транспарту, адносіны партыйнаў паравозных брыгад у замяшчэньні спарнага апарату, ліквідацыі абязьліччэньня і інш.;

- з) аб праявах — як у тэорыі, так і на практыцы, правага опартызму, рэцэдываў тронкізму, "левых" загубаў у правядзеньні рашэньняў партыі, двурэлігійнасьці і прымірэнчых адносінах да гэтых ухілаў;

- і) аб выкананьні дырэктыв партыі ў галіне нац. палітыкі і барацьбе з рознага роду скажэньнямі;

- к) механізмы выхаваньня з партыі, адрыву ад партыйнага жыцця, насыўнасьць, няуплата членскіх узносаў і г. д.;

- л) аб выпадках парушэньня працоўнай дысцыпліны ў сувязі з мерапрыемствамі партыі па замацаваньні нізавых зьвоньняў партыйна-саапарніцкага апарату (адмаўленьне ад паездкі на работу ў веску, самавольны ад'езд і інш.);

- м) аб рабоце сярод кандыдатаў партыі ў напрамку іх выхаваньня, нагрукі, пераводу ў члены партыі (адсеў ад партыі).

Б. Як пры прапрацоўцы і практычным вырашэньні намечаемых пытаньняў у плянавым парадку, так і пры вырашэньні персональных спраў, Парткалегія і РайКК павінны выходзіць з таго, што перабудова ў рабоце павінна забяспечыць паспяховую барацьбу за яшчэ большую і левую згуртаванасьць партыі, за высокую якасьць і тэмпы работы усіх членаў партыі, выхаваньне вялічайшае дысцыпліны, гатоўнасьці па закліку партыі выканаць кожную ускладненую на члена партыі работу і дакладнае выкананьне рашэньняў партыі і ўраду.

Пры вынясенні рашэньняў Парткалегія павінны кіравацца наступнай ўвагаю таго ці іншага члена партыі ў саапарніцтве, ударніцтве, розных формах саапарніцкага саапарніцтва, забяспечваючы сваімі рашэньнямі больш актыўны ўдзел усіх членаў

У сувязі з гэтым пленум ЦКК даручае Партколегіі і РайКК ажыццявіць наступныя мерапрыемствы:

б) Партколегія і РайКК даўсёй сваёй работы як дзянаваі па вывучэнні і распрацоўцы партыйных праблем, так і б'ючэй падрыхтоўкі і рэзольцыі спраў, шырока прыцягнені членаў партыі, ствараючы вакол сябе сталы актыў з вытрыманых членаў партыі, у першую чаргу з членаў ЦК, уцягнуўшы у актыўную работу усіх партызанцеляў, значна падвышышы іх прыцягненне з прадпрыемстваў, саўгасу і МТС і рэспубліканскіх падраздзяленняў работу з імі партсёледных у парадку парт. русі, арганізавалі актыўна партыянаў ці падсобных актывістаў, партыянаў і актывістаў партыі, у тым ліку рабкораў-ударнікаў-партыянаў;

[illegible]

7. Партикомити ЦКК КП(б)Б ор аизоуваць выяздныя партіі, які для раз. яду спрыў на месцы іхнага шырэнь чым зараэ з такім разьлікам, каб колькасьць пунктаў, к дэ выяждж. е тройка, была ня менш пачов і раённых цэнтры і каб пасаджэньні троек адбываліся ў пера-
межках і тых род м. тэкачых раснах, тым самым трымць жывую сувязь з усімі раённымі організацыямі

8. Улічваючы, што адным з важных элементаў перабудовы работы Партколегіі і РайКК павінна быць максымальнае спрашчэнне іх работы, — пленум ЦКК прапануе ПК і РКК кіравацца наступнымі паказаннямі ЦКК УсеКП(б): „Контрольным камісіям трэба павялічыць працу па разбору спраў у ячэйках“ і „так арганізаваць сваю работу, каб выладковыя дробныя праступкі членаў партыі, якія ня шкодзяць жыццю арганізацыі і ня сьведчаць аб спорчанасці члена партыі, учынушага гэты дробны праступак, не паступалі на разгляд контрольных камісій, а ажываліся ў сваім таварыскім асяроддзі“ (з рэз. XIII З'езду Партыі „Аб рабоце контрольных камісій“).

9. У мэтах палепшання разбору персональных спраў як у Партколегіі ЦКК, так і кабліва у РайКК, на што ЦКК УсеКП(б) звяртае асаблівую увагу, Партколегіі і РКК у далейшым строга кіравацца ў гэтых адносінах дырэктывамі ЦКК УсеКП(б):

а) неабходна асаблівую ўвагу ўдзяць палепшанню разбору спраў на аснове ўказанняў XIII З'езду партыі, што КК „не павінны арганізаваць, як і лебодзь шаблонамі пры вызначэнні меры ўздзейнічаньня“. У адносінах да кожнага прыцягнутага пры разборы паасобна праступку трэба дачыць усю яго работу ў партыі, а таксама „навінны быць зусім індывідually пыход павінны быць улічаны ўсе абставіны і ўмовы ўчынення данага праступку“;

б) садзейнічаць работай Партколегіі ўзыхаццю пачацця адказнага ў кіраванні а складу работнікаў і месцовых, гаспадарчых прадпрыемстваў, мясцовых энтузіястаў, кіраванню долгасяў, саўгасаў і забяспечыць ім умовы аутчэйшага аутчэйша імі тэхнай вытворчасці, прывіцання адзіначальня, і пры разборы іх спраў асабліва дачацца прывіцання у кожным паасобным выпадку абывацельна м трыяць, памятуючы, што адным з самых першых нашых абавязкаў у гэты перыяд зьяўляецца стварэнне і ўмацаванне камуністычных кадраў;

в) забяспечыць крытычны падыход і разерку фактаў абвінавачвання да прызначэння справы да слухання ў КК, даючы магчымасць прыцінутым і прыцягнутым азнамліцца з матэрыяламі справы і часам прадстаўлення імі апраўдаальных аных, выткі неабходных асоб і г. д.

Разбор справы адбываецца, як правіла, у прысутнасці прыцягнутага і прадстаўнікоў ячэйкі;

г) пры вырашэнні пытання аб выключэнні з партыі рабочых неабходна прымяняць гэту меру толькі ў тым выпадку, калі ва ўмовах данай арганізацыі вычарпаны меры выхавальнага характару, забяспечваючыя выпраўленне;

д) пры разборы спраў таварышоў, асуджаных на суду, неабходна ўстанаўліваць дэталёвае азначэнне з судовай справай, асабліва ў тых выпадках, калі судом не ўстанаўліваюцца карысныя моманты, улічваючы пры разборы іх спраў у КК іх стаўленне ў агульным;

е) праявіць асаблівую асьцярожнасць пры рашэнні спраў, звязаных з выключэннем за бытавыя праступкі;

ж) звярнуць асаблівую увагу на неабходнасць абгрунтавана і выразна формулявання сьведчання пастаючы, не дпускаючы ўключэння іх непацверджаных фактаў;

з) намеціць мерапрыемствы па паскарэнні разгляду персональных спраў і членаў партыі і адхіленні у гэтым напрамку момантаў для іх у самых органах КК, а таксама парадок спрашчэння ўладнавання іх спраў з парткамітэтамі.

10. Адзначаючы значна праведзеную ЦКК работу па барацьбе з скажэннямі ў галіне нацыянальнай політыкі, Пленум ЦКК паказвае ўсім кантрольным камісіям на яшчэ большае ўзмацненне барацьбы з в ікалізиржаўным шовінізмам, як галоўнай небяспектай, беларускім, яўрэйскім і інш. шовінізмам. Неабходна паставіць сабе задачай штодзённую праверку выканання парт'ячэйкамі і паасобнымі камуністамі дырэктыў Кастрычніцкага пленуму ЦК КП(б)Б і аб'яднанага Студзеньскага пленуму ЦК і ЦКК КП(б)Б, асабліва ў частцы праверкі выканання дырэктыў па беларусізацыі.

11. Пленум ЦКК КП(б)Б лічыць зусім недапушчальным слабае кіраўніцтва з боку кантрольных камісій канфліктнымі камісіямі камсамолу. Надаючы вялізарную ролю камсамолу ў справе выхавання рабочай моладзі і удзелу яе ў сацыялістычным будаўніцтве, Пленум ЦКК КП(б)Б прапануе Партколегіі ЦКК і РКК узмацніць штодзённае кіраўніцтва канфліктнымі камісіямі ЛКСМБ у напрамку перабудовы работы КК ЛКСМБ, жывання формальнага падыходу ў справе разгляду прасональных спраў камсамольцаў, ўзмацнення выхаваўчага ўздзеяння і мер, напэраджаючых хваравітыя з'явішчы ў камсамоле. Партколегія і РайКК павінны сістэматычна правіраць работу канфліктных камісій, заслухоўваць іх даклады як аб агульнай дзейнасці, так і па паасобных пытаннях хваравітых з'явішч у камсамоле, „дапамагаць канкрэтнымі ўказаннямі ў разборы спраў і побач з гэтым прыцягваць канфліктныя камісіі да штодзённай работы кантрольных камісій партыі“.

12. Пленум ЦКК адзначае слабую сувязь работы кантрольных камісій з ваеннымі партарганізацыямі. Неабходна больш увагі ўзяць рабоче ваенных партыйных камісій і сувязі з імі з боку як Партколегіі ЦКК КП(б)Б, так і КК на мясцах. Не абмяжоўваючыся прадстаўніцтвам, неабходна, каб Партколегія і КК знаёміліся з становішчам работы ваенных партыйных камісій і аказвалі апошнім усямерную дапамогу ў справе вывучэння хваравітых з'явішч сярод партыйцаў, знаходзячыхся ў Чырвонай Арміі.

Для практычнага ажыццяўлення гэтай задачы неабходна Партколегія ЦКК сумесна з АПК правесці ў бліжэйшы час вывучэнне дзейнасці 2-3 дывізіённых Парткамісій.

13. Разгляд паасобных спраў у ПК ЦКК паказвае, што мы маем значную колькасць фактаў парушэння дырэктыў партыі па самакрытыцы.

Пленум прапануе кантрольным камісіям павесіць рашучую барацьбу з фактамі зашыму самакрытыкі і парушэннем дырэктыў партыі аб унутрыпартыйнай дэмакратыі. Неабходна ПК ЦКК КП(б)Б і РайКК узмацніць барацьбу з бюракратычнымі і грэзлівымі адносінамі да крытыкі „знізу“, памятуючы, што разгорнутае сацыялістычнае будаўніцтва можа больш паспяхова ісці пры ўмове, калі ўся наша работа будзе прасякнута правераемым большавіцкім мэтодам — крытыкай і самакрытыкай.

14. Лічыць неабходным узмацненне кіраўніцтва з боку ПК ЦКК і РайКК для чаго неабходна:

Практыкаваць паасобныя абследаванні дзейнасці РКК і інструктаванне іх членамі ПК і інструктарамі ЦКК у напрамку таго, як РКК вядуць выхаваўчую работу і барацьбу з хваравітымі з'явішчамі ў сваёй партарганізацыі з паследуючымі дакладамі аб гэтым на ПК ЦКК. Выклікаць РКК для даклада ў ПК на паасобных сесіях, якіяносяць

агульнапартыйны і політычны характар і практыкаваць перыодычнае скліканьне нарад парт. сакратароў РКК.

15. Пленум ЦКК КП(б)Б лічыць неабходным у большай меры праводзіць асьвятленьне у друку дзейнасьці КК, найбольш характэрныя справы, ці групу спраў, з мэтай выхаваньня паасобных партарганізацый і куністаў. З гэтай мэтай неабходна прыцягнуць групу вытрыманых партыйцаў-рабкораў, а таксама дамовіцца з рэдкалегіямі газэт аб асьвятленьні хваравітых зьявішч у партарганізацыях у аддзеле „Партыйнае жыцьцё“.

16. Толькі пасьлядоўным і цьвёрдым правядзеньнем генэральнай лініі партыі, рашучай барацьбой з опартуністычнымі скажэньнямі яе, барацьбой з правым ухілам, як галоўнай небясьпекай, і рэшткамі контррэволюцыйнага троцкізму і прымірэнствам да іх контрольныя камісіі змогуць і надалей замацаваць адзінства рады партыі і на гэтай падставе выканаць тыя задачы, якія ставяцца перад імі новымі ўмовамі і новымі абставінамі.

Аб прыёме аспірантаў па гісторыі КП(б)Б і ленінізму

Інстытут Гісторыі Партыі пры ЦК КП(б)Б абвешчае прыём аспірантаў:

1) Аспірантура пры Інстытуце Гісторыі Партыі ставіць сабе мэтай падрыхтаваць: а) выкладчыкаў гісторыі партыі, Кастрычнікавай рэвалюцыі ў Беларусі і ленінізму для вышэйшых навучальных і навуковых устаноў; б) самастойных даследчыкаў у гэтым абсягу.

2) Тэрмін заняткаў аспірантаў трохгадовы. Першы год прысвечана заняткам па дыялектычным матэрыялізме, ленінізме і гісторыі УсеКП(б). Другі год — гісторыі КП(б) і рэв. руху ў Беларусі, і спец. сямінары для леніністаў. Трэці год — распаўсюдныя па сабных проблем і ўдзелу ў навукова-даследчай рабоце Інстытуту. На пятае ў Інстытуту пазасобныя аспіранты, пачынаючы з 3 курсу, могуць быць накіраваны для удасканалення ў спецыяльных навуковых установах СССР.

Пачынаючы з 2 курсу усе аспіранты абавязаны пераймаць прыцягваюцца да выкладчыцкай работы.

3) Для залічэння ў аспіранты Інстытуту неабходна: а) для менш як 5-гадовы партыйны стаж; б) трохгадовы стаж партыйнай работы.

Агульная тэарэтычная падрыхтоўка паступаючых у аспіранты патрабуецца ў абсягу праграмы Комвузу ці гістарычнага аспіравання Педфаку БДУ.

4) У аспіранты Інстытуту прымаюцца камандзіраваныя са скончанышых Комвуз і соц. гістар. аддз. Педфаку БДУ (па сабным адборы з лепшых скончанышых) мясцовымі партыйнымі арганізацыямі і па асабістых заявах членаў партыі ў Інстытут, адпавядаючыя ўмовам, вызначаным у пункце 3-м.

Для паступаючых у аспіранты (апрэча пазасобна адабраных з ліку скончанышых Комвуз і соц. гістарычнае аддзяленне Педфаку БДУ) будзе арганізавана ўступная канферэнцыя па працы сьнежняга месяца г. г.

Іспытальныя заняткі будуць весціся па наступным выкладчыцкім дыялектыч. матэр. і ленінізму, гісторыі народаў СССР і гісторыі УсеКП(б). Прынятымі будуць асобы, якія таварышамі пасьпяхова пройдуць гэтыя іспытальныя заняткі.

Сьпіс тэм і літаратуры будзе апублікаваны дадаткова ў „Большавіку Беларусі“.

6) Забяспечаньне — згодна на ажаньня, кое існуе для ўсіх аспірантаў.

7) Заявы прымаюцца Інстытутам Гісторыі Партыі з 10 жніўня па 25 верасьня г. г. (вул. Карла Маркса, 14, ЦК КП(б)Б). Пачатак навучальнага году з 1 студзеня 1932 г.

Увага! Усе паступаючыя ў аспіранты Інстытуту Гісторыі Партыі залічаюцца толькі пасьля зацьверджаньня іх ЦК КП(б)Б. Пасьля залічэння кожны таварыш атрымлівае месячны водпуск для падрыхтоўкі да іспытаў.

Сакратар ЦК КП(б)Б Гей

Дырэктар Інстытуту Гісторыі Партыі
пры ЦК КП(б)Б Сэрбэнта

У рэдакцыю „Большавіка Беларусі“.

У № 5-6 „Большавіка Беларусі“ (май—чэрвень), у артыкуле М.М.З. „Супроць нацдэмаўшчыны, кандрацьеўшчыны“ і г. д., зьмешчаны ліст, які быў напісаны мною ў 1924 годзе ў Горацкую сэкцыю н. п. з пратэстам супроць абстаноўкі выбараў бягучага, 1924 г., у Горацкім, у той час, с.-г. інстытуце.

Ліст даволі доўгі, але сутнасьць яго можа быць зьведзена да наступнага: гэта ёсьць пратэст абараняючага сваю „годнасьць“ профэсара супроць запаланеньня курыі профэсараў і выкладчыкаў інстытуту „блёкам“ навуковых супрацоўнікаў (студэнтаў), які, „дзякуючы сваёй колькасьці і кругавой паруцы (Sic!), прадрашае вынікі галасаваньня незалежна ад раскладу галасоў выкладчыкаў і профэсараў“.

Докумэнт, мякка кажучы, няўдалы, а проста — неразумны і рэакцыйны, які змог-бы даставіць ня мала радасьці абы-якой замежнай газэтцы, якая галосіць аб прыніжэньні навукі і інтэлігенцыі ў Савецкім Саюзе.

Прайшло толькі сем год ад часу зьяўленьня гэтага „пасланьня“, але-ж, калі жывеш у час, у які кожны год зьяўляецца цэлай гістарычнай эпохай, то цяжка спазнаць самога сябе ў крывым люстры сваіх уласных учынкаў яшчэ зусім нядаўняга мінулага.

Аднак, іменна дзякуючы перажытаму за гэтыя гады глыбокаму ідэолёгічнаму зруху, яскрава бачыш карані тых грубейшых політычных памылак, якія ў свой час здаваліся героічнай праявай грамадзянскай адвагі і годнасьці сапраўднага „жраца навукі“.

Карані гэтыя ляжаць у перажытках мінулага інтэлігенцкага самалюбаваньня ў процістаўленьні сябе, як „солі зямлі“, як вартаўніка „акадэмічных традыцый“, масе, якая павінна пакарацца і маўчаць. Адгэтуль гурткоўшчына, замкнутасьць і нецярпімасць у адносінах да падымаючай галаву і голае зьмены, ідучай з задорам моладасьці і, нярэдка, з значна большай політычнай сьвядомасьцю ламаць аджыўшы хлам і ставіць вехі новай, рэволюцыйнай будоўлі; адгэтуль адрыў ад партыйнага і грамадзкага контролю і небясьпека, у лепшым выпадку, адстаць ад лёзунгаў і тэмпаў жыцьця, у горшым — апынуцца „па другі бок барыкад“.

У абставінах пролетарскай рэволюцыі тое, што магчыма было-б у папярэдні час назваць кансэрватызмам — перарастае ў яўную рэакцыйнасьць, а каставая адасобленасьць і гурткоўшчына робяцца адной з праяў клясавай барацьбы на ідэолёгічным фронце.

У неразуменьні гэтага і зьмяшчалася галоўная памылка тых, хто, выступаючы „за чыстату традыцый“, па сутнасьці змагаўся супроць

Рэдакцыя „Большавіка Беларусі“, зьмяшчаючы ліст у рэдакцыю проф. Кайгародава, са здавальненьнем констатуе, што проф. Кайгародаў падвяргае ў гэтым лісьце свае папярэднія політычныя памылкі рашучай крытыцы.

партыйнай і савецкай грамадзкасьці, супроць генэральнай лініі партыі, супроць рэволюцыйнай плыні жыцця, якога ён, нават будучы „спачуваючым“, не зразумеў і не прадумаў да канца.

За сем год многае змянілася ў карані. Клясавая барацьба, якая разгортваецца з усё большай сілай з кожным посьпехам соцыялістычнага будаўніцтва, давала да канца ідэолёгічнае распластаваньне. Усе пытаньні пастаўлены рубам, ускрыты карані ўсіх ідэолёгічных „недаацэнак“, „рознагалосьсяў“, „ухілаў“ і г. д.

Грандыёзнасьць эпохі, якая перажываецца намі, не абуджае энтузіязму толькі ў безнадзейна сьляпых або канчаткова зьвіхнуўшыхся людзях, і адкрытае прызнаньне сваіх памылак зьяўляецца, у нашых умовах, лепшым шляхам падтрымаць годнасьць савецкага працаўніка і дзеяча навукі.

Гэта я і раблю сваім лістом перад тварам усёй савецкай грамадзкасьці, спадзяючыся на тое, што мая навуковая і грамадзкая праца на працягу 13 апошніх гадоў зьяўляецца дастатковай гарантыяй шчырасьці маіх пабуджэньняў і жаданьняў, наколькі хопіць сіл, аддаць іх вялікай справе, якую творыць пролетарыят Савецкага Саюзу пад цвёрдым кіраўніцтвам камуністычнай партыі.

А. Кайгародаў.

Рэдкалегія:

Шаранговіч
Будзінскі
Гантман
Чарнушэвіч
Рыўлін
Рыскін
Романчук

Зьмест

	<i>Стар.</i>
Ю. Ленскі. — Новая стадыя рэволюцыйнага ўздыху ў Польшчы .	3
А. Сталевіч. — Напярэдадні баёў за ўладу .	14 ✓
М. Галадзед. — Задачы навуковай работы і роля Беларускай Акадэміі Навук .	20 ✓
Галодка. — За сапраўдную перабудову партработы на вёсцы, за палепшаньне якасьці партыйнага кіраўніцтва .	27
А. Градэцкі. — Баявая пастаноўка партработы — ключ да перабудовы спажывецкай коопэрацыі .	36
О. Конакоцін. — Літаратуру на службу соцыялістычнаму будаўніцтву .	46

Матэрыялы і дакумэнты.

Рэзолюцыі 5 пленуму ЦК КПЗБ .	64
Рэзолюцыі 5 пленуму ЦКК КП(б)Б .	79
Аб прыёме асьпірантаў па гісторыі КП(б)Б і ленінізму .	102
У рэдакцыю „Бальшавіка Беларусі“ .	103

ЦАНА 50 кап.

1524

УМОВЫ ПАДПІСКІ НА 1931 ГОД

„БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ“

(12 нумароў) каштуе:

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦА
ПАШТОВЫМІ АДДЗЯЛЕНЬНЯМІ.

на год	4 руб.	20 кап.
на паўгода	2 „	10 „
на 3 м-цы	1 „	05 „
на 1 м-ц	„	35 „

Адрас рэдакцыі: МЕНСК, ЦК КП(б)Б